

MURGA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA KÉPVISELŐ-TESTÜLETE

J E G Y Z Ó K Ö N Y V

Készült Murga Község Önkormányzata Képviselő-testülete 2024. július 24-én megtartott nyilvános üléséről

Készült: Murga Község Önkormányzata Képviselő-testülete (a továbbiakban: Képviselő-testület) 2024. július 24-én 13.00 órai kezdettel megtartott nyilvános üléséről.

Az ülés helye: Murgai Művelődési Ház 7176 Murga, Fő utca 47. .

Jelen vannak: Felkl Márton polgármester
Felklné Pákozdi Márta alpolgármester
Száráz József képviselő
Dr. Rózsa Éva jegyző

Felkl Márton polgármester köszönti az ülésen megjelenteket, megállapítja az ülés határozatképességét, azt megnyitja. Ismerteti a napirendi javaslatot és javasolja elfogadását.

Napirendi javaslat:

- 1. Beszámoló a lejárt határidejű határozatok végrehajtásáról**
Előadó: Felkl Márton polgármester
(írásbeli előterjesztés)
- 2. Tájékoztató az átruházott hatáskörben hozott döntésekről**
Előadó: Dr. Rózsa Éva jegyző
Felkl Márton polgármester
(írásbeli előterjesztés)
- 3. A településkép védelméről szóló 10/2017.(XII.31.) önkormányzati rendelet módosításának megtárgyalása**
Előadó: Felkl Márton polgármester
(írásbeli előterjesztés)
- 4. Murga Község Településterve és Murga község helyi építési szabályzatáról szóló önkormányzati rendelet elfogadása**
Előadó: Felkl Márton polgármester
(írásbeli előterjesztés)
- 5. A szociális tűzifa támogatásról szóló önkormányzati rendelet megtárgyalása**
Előadó: Felkl Márton polgármester
(írásbeli előterjesztés)
- 6. Az M&M Party Service Kft-vel a szociális étkeztetés biztosítására kötött szerződés módosításának jóváhagyása**
Előadó: Felkl Márton polgármester
(szóbeli előterjesztés)
- 7. A szociális étkeztetés 2023. évi szakmai munkájának értékelése**
Előadó: Felkl Márton polgármester
(írásbeli előterjesztés)
- 8. A falugondnoki szolgálat 2023. évi szakmai munkájának értékelése**
Előadó: Felkl Márton polgármester
(írásbeli előterjesztés)

9. Behajthatatlan követelés eltörlése

Előadó: Felkl Márton polgármester
(szóbeli előterjesztés)

10. Közérdekű bejelentések

A Képviselő-testület a napirendi javaslatot egyhangú szavazással napirenddé emeli.

1. napirendi pont: Beszámoló a lejárt határidejű határozatok végrehajtásáról

Előadó: Felkl Márton polgármester
(írásbeli előterjesztés)

Felkl Márton polgármester ismerteti a képviselőknek írásban is kiküldött beszámolót.

A képviselők a beszámolóban foglaltakkal egyetértenek.

Felkl Márton polgármester ismerteti az előterjesztés szerinti tartalommal a határozati javaslatot, majd felkéri a Képviselő-testületet szavazásra.

A Képviselő-testület nyílt szavazással 3 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül az alábbi határozatot hozza:

MURGA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA KÉPVISELŐ-TESTÜLETE

23/2024.(VII.24.)

H A T Á R O Z A T A

Tárgy: Beszámoló a lejárt határidejű határozatok végrehajtásáról

A Képviselő-testület a 18/2024.(V.21.) – 22/2024.(V.21.) számú határozatok végrehajtásáról szóló jelentést elfogadja.

2. napirendi pont: Tájékoztató az átruházott hatáskörben hozott döntésekről

Előadó: Dr. Rózsa Éva jegyző
Felkl Márton polgármester
(írásbeli előterjesztés)

Felkl Márton polgármester elmondja, hogy az előző ülés óta átruházott hatáskörben nem hoztak döntést a jegyző asszonnal.

Felkl Márton polgármester megkérdezi, hogy van-e valakinek kérdése.

Kérdés nem volt, a képviselők a tájékoztatót tudomásul veszik.

3. napirendi pont: A településkép védelméről szóló 10/2017.(XII.31.) önkormányzati rendelet módosításának megtárgyalása

Előadó: Felkl Márton polgármester
(írásbeli előterjesztés)

Felkl Márton polgármester részletesen ismerteti az írásbeli előterjesztés. Elmondja, hogy kérelem alapján bővülne a településen a védetté nyilvánított ingatlanok köre, ezért kell a településkép védelméről szóló rendeletet módosítani.

Dr. Rózsa Éva jegyző az elhangzottakhoz elmondja még, hogy a rendelet módosítását egy partnerségi egyeztetés előzte meg, a partnerségi egyeztetés lezárásáról határozatot kell hoznia a testületnek.

Polgármester úr megkérdezi, van-e valakinek kérdése, hozzászólása. Mivel kérdés, hozzászólás nem érkezett, Felkl Márton polgármester ismerteti a határozati javaslatot, majd felkéri a Képviselő-testületet szavazásra.

MURGA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA KÉPVISELŐ-TESTÜLETE

.../...(...)

H A T Á R O Z A T A

Tárgy: A településkép védelméről szóló 10/2017.(XII.31.) önkormányzati rendelet módosításával kapcsolatos partnerségi egyeztetés lezárása

Murga Község Önkormányzata Képviselő-testülete úgy határoz, hogy a településkép védelméről szóló 10/2017.(XII.31.) önkormányzati rendelet módosításával kapcsolatban a partnerségi egyeztetés során beérkezett véleményeket megismerte, a partnerségi egyeztetést lezárja.

Határidő: azonnal

Felelős: polgármester

A Képviselő-testület nyílt szavazással 3 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül az alábbi határozatot hozza:

MURGA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA KÉPVISELŐ-TESTÜLETE

24/2024.(VII.24.)

H A T Á R O Z A T A

Tárgy: A településkép védelméről szóló 10/2017.(XII.31.) önkormányzati rendelet módosításával kapcsolatos partnerségi egyeztetés lezárása

Murga Község Önkormányzata Képviselő-testülete úgy határoz, hogy a településkép védelméről szóló 10/2017.(XII.31.) önkormányzati rendelet módosításával kapcsolatban a partnerségi egyeztetés során beérkezett véleményeket megismerte, a partnerségi egyeztetést lezárja.

Határidő: azonnal

Felelős: polgármester

Felkl Márton polgármester megkérdezi, hogy a rendelet módosításához kiküldött írásos előterjesztéshez van-e valakinek kérdése.

Mivel kérdés nem érkezett, Felkl Márton polgármester felkéri a Képviselő-testületet szavazásra.

A Képviselő-testület 3 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül elfogadja a településkép védelméről szóló 10/2017.(XII.31.) önkormányzati rendelet módosításáról szóló 5/2024.(VII.25.) önkormányzati rendeletet.

(A rendelet a jegyzőkönyv mellékletét képezi.)

4. napirendi pont: Murga Község Településterve és Murga község helyi építési szabályzatáról szóló önkormányzati rendelet elfogadása

Előadó: Felkl Márton polgármester
(írásbeli előterjesztés)

Felkl Márton polgármester részletesen ismerteti az írásbeli előterjesztés. Elmondja, hogy Murgának nem volt még sem településterve, sem helyi építési szabályzata, ezt a hiányosságot a Tolna Vármegyei Kormányhivatal a korábbi években már kifogásolta, ezzel kapcsolatosan egy törvényességi felhívást is kaptak. A törvényességi felhívásnak és a jogszabályi előírásoknak eleget téve megalkotásra került Murga településterve helyi építési szabályzata. A szabályozást a Colo-Line Kft. készítette el a helyi építési szokásokat, sajátosságokat figyelembe véve.

Dr. Rózsa Éva jegyző annyival egészíti ki az elhangzottakat, hogy Murgán eddig csak az OTÉK (Országos Településrendezési és Építési Követelmények) szabályokat lehetett alkalmazni egy-egy lakóingatlan építésénél, felújításánál. Ha valaki építkezni szeretne, akkor segítséget kaphat a Zombai Közös Önkormányzati Hivatallal szerződött főépítésztől. Elmondja továbbá, hogy 3 határozatot kell elfogadni: a településterv elkészítéséhez kapcsolódó környezeti értékelést, az örökségvédelmi hatástanulmányt, valamint magát a településfejlesztési tervet. Mindezek írásbeli előterjesztésként kiküldésre kerültek, így áttanulmányozhatták a bennük foglaltakat.

Polgármester úr megkérdezi, van-e valakinek kérdése, hozzászólása. Mivel kérdés, hozzászólás nem érkezett, Felkl Márton polgármester ismerteti a határozati javaslatokat, majd felkéri a Képviselő-testületet szavazásra.

MURGA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA KÉPVISELŐ-TESTÜLETE

.../...(...)

H A T Á R O Z A T A

Tárgy: Murga Község Településtervéhez készített környezeti értékelés elfogadása

Murga Község Önkormányzata Képviselő-testülete jelen határozat 1. mellékletét alkotó, Murga Község Településtervéhez elkészített Környezeti értékelést elfogadja.

Határidő: azonnal

Felelős: Felkl Márton polgármester

A Képviselő-testület nyílt szavazással 3 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül az alábbi határozatot hozza:

MURGA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA KÉPVISELŐ-TESTÜLETE

25/2024.(VII.24.)

H A T Á R O Z A T A

Tárgy: Murga Község Településtervéhez készített környezeti értékelés elfogadása

Murga Község Önkormányzata Képviselő-testülete jelen határozat 1. mellékletét alkotó, Murga Község Településtervéhez elkészített Környezeti értékelést elfogadja.

Határidő: azonnal

Felelős: Felkl Márton polgármester

MURGA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA KÉPVISELŐ-TESTÜLETE

.../...(...)

H A T Á R O Z A T A

Tárgy: Murga Község Településtervéhez készített Örökségvédelmi Hatástanulmány elfogadása

Murga Község Önkormányzatának Képviselő-testülete jelen határozat 1. mellékletét alkotó, Murga Község Településtervéhez elkészített Örökségvédelmi Hatástanulmányt elfogadja.

Határidő: azonnal

Felelős: Felkl Márton polgármester

A Képviselő-testület nyílt szavazással 3 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül az alábbi határozatot hozza:

MURGA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA KÉPVISELŐ-TESTÜLETE

26/2024.(VII.24.)

H A T Á R O Z A T A

Tárgy: Murga Község Településtervéhez készített Örökségvédelmi Hatástanulmány elfogadása

Murga Község Önkormányzatának Képviselő-testülete jelen határozat 1. mellékletét alkotó, Murga Község Településtervéhez elkészített Örökségvédelmi Hatástanulmányt elfogadja.

Határidő: azonnal

Felelős: Felkl Márton polgármester

MURGA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA KÉPVISELŐ-TESTÜLETE

.../...(...)

HATÁROZATA

Tárgy: Murga község Településfejlesztési tervének elfogadása

Murga Község Önkormányzata Képviselő-testülete úgy határoz, hogy az 1997. évi LXXVIII. törvény 9/A. § (1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet tartalmi követelményei szerint elkészült Településfejlesztési tervet a mellékelt tartalommal elfogadja.

1. melléklet: Településfejlesztési terv
2. melléklet: Fejlesztési tervlap

Határidő: folyamatos

Felelős: polgármester

A Képviselő-testület nyílt szavazással 3 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül az alábbi határozatot hozza:

MURGA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA KÉPVISELŐ-TESTÜLETE

27/2024.(VII.24.)

HATÁROZATA

Tárgy: Murga község Településfejlesztési tervének elfogadása

Murga Község Önkormányzata Képviselő-testülete úgy határoz, hogy az 1997. évi LXXVIII. törvény 9/A. § (1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet tartalmi követelményei szerint elkészült Településfejlesztési tervet a mellékelt tartalommal elfogadja.

1. melléklet: Településfejlesztési terv
2. melléklet: Fejlesztési tervlap

Határidő: folyamatos

Felelős: polgármester

Felkl Márton polgármester ismerteti Murga község helyi építési szabályzatáról szóló rendelettervezetet. Megkérdezi a képviselőket, hogy van-e kérdés.

Mivel kérdés nem érkezett, Felkl Márton polgármester felkéri a Képviselő-testületet szavazásra.

A Képviselő-testület 3 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül elfogadja Murga község helyi építési szabályzatáról szóló 6/2024.(VII.29.) önkormányzati rendeletet.

(A rendelet a jegyzőkönyv mellékletét képezi.)

5. napirendi pont: A szociális tűzifa támogatásról szóló önkormányzati rendelettervezet megtárgyalása

Előadó: Felkl Márton polgármester
(írásbeli előterjesztés)

Felkl Márton polgármester ismerteti az írásos előterjesztésként is kiküldött rendelettervezetet. Elmondja, hogy Murga az idei évben is 100 %-os támogatásban részesült, így idén 10 m³ keménylombos tűzifát vásárolhat. A támogatás mértéke 23.000,- Ft/erdei m³+ÁFA, melyhez az önkormányzatnak önrészt nem kell biztosítania. Azonban a szállításból adódó költségek, valamint a rászorulókhöz való eljuttatás költsége az önkormányzatot terheli. A tavalyi évhez képest a rendelettervezetben változtak a jövedelemhatárok, amely szerint a kérelmező háztartásában az egy főre eső jövedelem nem haladhatja meg a szociális vetítési alap 500 %-át, egyedül élő esetén a szociális vetítési alap 550 %-át. A kérelmeket augusztus 1-től augusztus 16-ig lehet benyújtani.

Felkl Márton polgármester megkérdezi, hogy az írásos előterjesztéshez van-e valakinek kérdése, hozzászólása. Mivel kérdés nem érkezett, Felkl Márton polgármester felkéri a Képviselő-testületet szavazásra.

A Képviselő-testület 3 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül elfogadja a szociális tűzifa támogatásról szóló 7/2024.(VII.29.) önkormányzati rendeletet.

(A rendelet a jegyzőkönyv mellékletét képezi.)

6. napirendi pont: Az M&M Party Service Kft-vel a szociális étkeztetés biztosítására kötött szerződés módosításának jóváhagyása

Előadó: Felkl Márton polgármester
(szóbeli előterjesztés)

Felkl Márton polgármester elmondja, hogy a szociális étkeztetést biztosító cég, az M&M Party Service Kft. jelezte, hogy július 1-től bruttó 1650 Ft-ra szeretné módosítani az ebéd árát. A vonatkozó szerződést módosítani kellene akként, hogy július 1-től a szolgáltató már a magasabb összegű díjat tudja kiszámlázni.

Dr. Rózsa Éva jegyző részletesen ismerteti a jelenlévőknek az állami támogatás mértékét, valamint az intézményi és személyi térítési díj megállapításának szabályait.

Polgármester úr ismerteti a település adóerő-képességét, ami meghatározó az állam által biztosított szociális támogatás megállapításánál, amit jelenleg nem kap a település, mivel az adóerő-képesség nagyon magas. Polgármester úr elmondja még, hogy a szociális étkezés az önkormányzatnak kötelező feladata, de a jelenlegi szolgáltató kiválasztása a helyi lakosság kezdeményezése volt. Jelenleg polgármester úr naponta elhozza Zombárról az egy adag ételt, de a későbbiekben az új testületnek lehet, hogy más megoldást kell találnia az étel kiszállítására.

A Képviselő-testület egyhangúlag támogatja a szerződés módosítását.

Felkl Márton polgármester ismerteti a határozati javaslatot, majd felkéri a Képviselő-testületet szavazásra.

MURGA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA KÉPVISELŐ-TESTÜLETE

.../...(...)

HATÁROZATA

Tárgy: Az M&M Party Service Kft-vel a szociális étkeztetés biztosítására kötött szerződés módosításának jóváhagyása

A Képviselő-testület az M&M Party Service Kft-vel a szociális étkeztetés biztosítására kötött szerződés módosítását jóváhagyja akként, hogy 2024. július 1. napjától egy adag ebéd ára 1289 Ft+ÁFA=1650 Ft legyen.

A Képviselő-testület felhatalmazza a polgármestert a szerződés-módosítás aláírására.

Határidő: 2024. július 31.

Felelős: polgármester

A Képviselő-testület nyílt szavazással 3 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül az alábbi határozatot hozza:

MURGA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA KÉPVISELŐ-TESTÜLETE

28/2024.(VII.24.)

HATÁROZATA

Tárgy: Az M&M Party Service Kft-vel a szociális étkeztetés biztosítására kötött szerződés módosításának jóváhagyása

A Képviselő-testület az M&M Party Service Kft-vel a szociális étkeztetés biztosítására kötött szerződés módosítását jóváhagyja akként, hogy 2024. július 1. napjától egy adag ebéd ára 1289 Ft+ÁFA=1650 Ft legyen.

A Képviselő-testület felhatalmazza a polgármestert a szerződés-módosítás aláírására.

Határidő: 2024. július 31.

Felelős: polgármester

7. napirendi pont: A szociális étkeztetés 2023. évi szakmai munkájának értékelése

Előadó: Felkl Márton polgármester

(írásbeli előterjesztés)

Felkl Márton polgármester ismerteti az írásos előterjesztést. Elmondja, hogy az elmúlt évben 1 fő vette igénybe az étkeztést, három főnek pedig megszüntetésre került a megállapodása. Megkérdezi, hogy az írásos előterjesztéshez van-e valakinek kérdése.

Mivel kérdés nem érkezett, Felkl Márton polgármester az előterjesztés szerinti tartalommal ismerteti a határozati javaslatot, majd felkéri a Képviselő-testületet szavazásra.

A Képviselő-testület nyílt szavazással 3 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül az alábbi határozatot hozza:

MURGA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA KÉPVISELŐ-TESTÜLETE

29/2024.(VII.24.)

H A T Á R O Z A T A

Tárgy: A szociális étkeztetés 2023. évi szakmai munkájának értékeléséről szóló beszámoló elfogadása

A Képviselő-testület az étkeztetés 2023. évi szakmai munkájának értékeléséről szóló beszámolót elfogadja.

8. napirendi pont: A Falugondnoki Szolgálat 2023. évi munkájának értékelése

Előadó: Felkl Márton polgármester

(írásbeli előterjesztés)

Felkl Márton polgármester ismerteti az írásos előterjesztést. Elmondja, hogy a falugondnoki szolgálat 15 éve működik a településen. A falugondnok napi rendszerességgel segíti a helyi lakosokat a bevásárlások, az orvosi, gyógyszerári szolgáltatás elérése során. A településen egy iskolás gyermek él, őt naponta a falugondnok szállítja az iskolába. A falugondnoki szolgáltatás igénybevétele során mindig igyekeztek a lakosok kéréseit figyelembe venni.

Pauló Gergely helyi lakos kérdezi, hogy a falugondnoki tevékenységre kapott támogatásból mit lehet kifizetni, mire lehet költeni.

Dr. Rózsa Éva jegyző asszony részletesen ismerteti a falugondnoki tevékenységre kapott állami támogatás felhasználásának szabályait.

Polgármester úr elmondja, hogy a falugondnoki busz egyre öregebb és egyre több műszaki gond jelentkezik, ami sok költségbe fog kerülni. Az eddigiek során szerviz költségre nem nagyon kellett költeni, mert amit tudtak, saját maguk oldottak meg.

Felkl Márton polgármester megkérdezi, hogy van-e további hozzászólás, kérdés.

Mivel hozzászólás, kérdés nem érkezett, Felkl Márton polgármester az előterjesztés szerinti tartalommal ismerteti a határozati javaslatot, majd felkéri a Képviselő-testületet szavazásra.

A Képviselő-testület nyílt szavazással 3 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül az alábbi határozatot hozza:

MURGA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA KÉPVISELŐ-TESTÜLETE

30/2024.(VII.24.)

H A T Á R O Z A T A

Tárgy: A Falugondnoki Szolgálat 2023. évi munkájának értékeléséről szóló beszámoló elfogadása

A Képviselő-testület a Falugondnoki Szolgálat 2023. évi munkájának értékeléséről szóló beszámolót elfogadja.

9. napirendi pont: Behajthatatlan követelés eltörlése

Előadó: Felkl Márton polgármester
(szóbeli előterjesztés)

Felkl Márton polgármester elmondja, hogy a Picipó Kft-nek 7.000 Ft tartozása van az önkormányzat felé. A tartozás a mozgóbolti árusítás során keletkezett három évvel ezelőtt és az említett cég ellen már felszámolás folyik. Ebből adódóan a polgármester javasolja a fennálló tartozás eltörlését.

A Képviselő-testület a polgármester úr javaslatával egyetért.

Felklné Pákozdi Márta alpolgármester asszony elmondja, hogy tudomása szerint vannak még egyéb követelések, amelyek behajtását szorgalmazni kellene.

Polgármester úr elmondja, hogy ezeknek a tartozásoknak utána néznek és vissza fognak térni a kérdés megtárgyalására.

Polgármester úr megkérdezi, van-e valakinek kérdése, hozzászólása az elhangzottakkal kapcsolatosan. Mivel kérdés, hozzászólás nem érkezett, Felkl Márton polgármester ismerteti a határozati javaslatot, majd felkéri a Képviselő-testületet szavazásra.

MURGA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA KÉPVISELŐ-TESTÜLETE

.../...(...)

H A T Á R O Z A T A

Tárgy: Behajthatatlan követelés eltörlése

A Képviselő-testület úgy határoz, hogy az alábbi követelést eltörli:

Picipó Kft. 7200 Dombóvár, Rákóczi utca 49. 7 000 Ft

A Képviselő-testület utasítja a polgármestert a követelés eltörlése érdekében szükséges intézkedések megtételére.

Határidő: 2024. augusztus 15.

Felelős: polgármester

A Képviselő-testület nyílt szavazással 3 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül az alábbi határozatot hozza:

MURGA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA KÉPVISELŐ-TESTÜLETE

31/2024.(VII.24.)

HATÁROZATA

Tárgy: Behajthatatlan követelés eltörlése

A Képviselő-testület úgy határoz, hogy az alábbi követelést eltörli:

Picipó Kft. 7200 Dombóvár, Rákóczi utca 49. 7 000 Ft

A Képviselő-testület utasítja a polgármestert a követelés eltörlése érdekében szükséges intézkedések megtételére.

Határidő: 2024. augusztus 15.

Felelős: polgármester

10. napirendi pont: Közérdekű bejelentések

Felkl Márton polgármester elmondja, hogy az idei évben az augusztus 20-i kenyérszelő kupának a megrendezésében már az önkormányzat nem tud tevékenyen részt venni. A helybeli lakosok és egyesületek feladata lesz az idei kenyérszelő kupa megrendezése.

Az idei falunapi rendezvény nagyon jól sikerült, köszönhető a tolnai Vándorló Szépkorúak, valamint a helybeli és elszármazott lakosok segítségének. A nagy meleg ellenére nagyon tartalmas és szórakoztató napot sikerült összehozni az önkormányzatnak.

Felkl Márton polgármester megkérdezi, hogy van-e valakinek kérdése, hozzászólása.

Mivel kérdés, hozzászólás nem érkezett, Felkl Márton polgármester megköszöni a Képviselő-testület munkáját és 2024. július 24. 14.45 órakor az ülést bezárja.

Felkl Márton
polgármester

Dr. Rózsa Éva
jegyző

1. melléklet a 24/2024. (VII. 24.) önkormányzati határozathoz

ÖKO-TRADE
Környezetvédelmi és víztechnikai Kft.

7623 Pécs, Megyeri út 26/1.
Tel.: (72) 213-766
Mobil: (30) 631-2126
e-mail: iroda@okotrade.hu
www.okotrade.hu

KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS

MURGA KÖZSÉG TELEPÜLÉSTERVÉHEZ

A tanulmányt készítette:
ÖKO-TRADE Környezetvédelmi és Víztechnikai Kft. Mérnöki Iroda
7623 Pécs, Megyeri út 26/1.
Tel.: 72/213-766; E-mail: iroda@okotrade.hu
Témafelelős: Deák Nikolett okleveles geográfus

Ellenőrizte: /Papp Gábor/
cégvezető
Környezetvédelmi főmérnök,
Környezetvédelmi szakértő
Eng. Szám:02/1250

JÓVÁHAGYVA MURGA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZAT KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK
24/2024. (VII. 24.) ÖNKORMÁNYZATI HATÁROZATÁVAL

/ Bartos Sándor /
ügyvezető
környezetvédelmi és
vízímérnöki szakértő
Eng szám: 02/0067

2023. november
TARTALOMJEGYZÉK

1. TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS	4
1.1. A települési környezetértékelés folyamatának, a terv vagy program tartalmi körvonalainak, fő céljainak, más tervekhez való viszonyának, valamint egyéb lényeges tervekkel és programokkal való kapcsolatának bemutatása. A terv alapján megvalósítandó alternatíva kiválasztásának okai, beleértve az alternatívák vizsgálatának leírását és a szükséges információk összeállítása során felmerült bármilyen nehézséget.	4
1.2. A településtervezési környezeti értékelést igénylő változásainak azonosítása, rövid ismertetése	4
1.3. A valószínűsíthetően jelentősen érintett területek környezeti jelenlegi állapotának bemutatása, kiemelten a környezeti szempontból különösen fontos területeket érintően, azok lényeges szempontjai és valószínűsíthető fejlődése, illetve a településtervezési megvalósulásának elmaradása esetén annak valószínűsíthető fejlődése	5
1.4. A településtervezési várható környezeti hatásainak, következményeinek feltárása	5
1.5. A településtervezési és a tervi elemek részletes értékeléséből levont következtetések	5
1.6. A megvalósulás során várható jelentős kedvezőtlen környezeti hatások megelőzésére, elkerülésére, csökkentésére, minél teljesebb ellensúlyozására irányuló településtervezési intézkedések, és ezen intézkedések várható hatékonyságának bemutatása.	6
1.7. Monitoringjavaslat-értékelés a fellépő környezeti hatásokra.....	6
1.8. Az 1.1-1.7. pontokban megadott valamennyi információra kiterjedő közérthető összefoglaló	6
2. KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS	6
2.1. A környezeti értékelés kidolgozási folyamatának ismertetése	6
2.2. A tervezési folyamat más részeihez való kapcsolódása	7
2.3. A környezeti értékelés készítése során tett javaslatok hatása a terv alakulására.....	7
2.4. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, az általuk adott véleményeknek, szempontoknak a környezeti értékelés készítése során történő figyelembevétel, az indokok összefoglalása.....	7
2.5. A környezeti értékelés készítéséhez felhasznált adatok forrása, az alkalmazott módszer korlátai.....	7
3. A TELEPÜLÉSTERV KIDOLGOZÁSÁKOR VIZSGÁLT VÁLTOZATOK RÖVID ISMERTETÉSE	8
3.1. A településtervezési kidolgozása során szükséges és tervezett módosításának ismertetése	8
3.2. A településtervezési környezeti értékelés szempontjából fontos céljainak, tartalmának összefoglaló ismertetése.....	8
3.3. A településtervezési összefüggése más releváns tervekkel	11
3.4. A tervváltozatok közötti választás indokai.....	11
4. A TERV MEGVALÓSÍTÁSA KÖRNYEZETI HATÁSAINAK, KÖVETKEZMÉNYEINEK FELTÁRÁSA	12
4.1. A településtervezési céljainak összevetése a terv szempontjából releváns környezet- és természetvédelmi célokkal.....	12
4.2. Környezetvédelmi célok és szempontok megjelenése, illetve figyelembevétel a településtervezési 12	12
4.3. A településtervezési céljainak egymás közötti, illetve releváns tervek céljaival való konzisztenciája környezeti szempontból	12
4.4. A jelenlegi környezeti állapot ismertetése, a településtervezési elkészítése során figyelembe vett meglévő környezethasználatok.....	12
4.4.1. A fennálló környezeti konfliktusok, problémák leírása és mindezek várható alakulása, ha a terv nem valósulna meg	15
4.5. A településtervezési megvalósulásával közvetlenül vagy közvetve környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása, különös tekintettel azokra a tervelemekre, tervezett intézkedésekre, amelyek:	15
4.5.1. Természeti erőforrás közvetlen igénybevételét vagy környezetterhelés közvetlen előidézését jelentik	15
4.5.2. Környezeti következményekkel járó társadalmi, gazdasági folyamatokat ösztönző tényezők a településtervezési megvalósítása során	15
4.6. A településtervezési foglalt megvalósítása esetén várható, a környezetet érő hatások, környezeti következmények előrejelzése.....	16
4.6.1. Jól azonosítható környezet igénybevétel vagy terhelés	23
4.6.2. a közvetett módon hatást kiváltó tényezők fellépése esetén különös tekintettel:	25

4.6.3.	A tervezett módosítások hatásának általános környezeti értékelése	26
4.7.	A környezeti következmények alapján a terv, illetve program és a változatok értékelése, a környezeti szempontból elfogadható változatok meghatározása	27
5.	A TELEPÜLÉSTERV MEGVALÓSÍTÁSA KÖVETKEZTÉBEN VÁRHATÓAN FELLÉPŐ KÖRNYEZETRE KÁROS HATÁSOK ELKERÜLÉSÉRE, CSÖKKENTÉSÉRE VAGY ELLENTÉTELEZÉSÉRE VONATKOZÓ, A TERVBEN SZEREPLŐ INTÉZKEDÉSEK KÖRNYEZETI HATÉKONYSÁGÁNAK ÉRTÉKELÉSE, JAVASLATOK EGYÉB SZÜKSÉGES INTÉZKEDÉSEKRE	27
6.	JAVASLAT OLYAN KÖRNYEZETI SZEMPONTÚ INTÉZKEDÉSEKRE, ELŐÍRÁSOKRA, FELTÉTELEKRE, SZEMPONTOKRA, AMELYEKET A TERV, ILLETVE PROGRAM ÁLTAL BEFOLYÁSOLT MÁS TERVBEN, ILLETVE PROGRAMBAN FIGYELEMBE KELL VENNI	27
7.	A TELEPÜLÉSTERV MEGVALÓSÍTÁSA KÖVETKEZTÉBEN VÁRHATÓAN FELLÉPŐ KÖRNYEZETI HATÁSOKRA VONATKOZÓAN A TERVBEN, ILLETVE PROGRAMBAN SZEREPLŐ MONITOROZÁSI JAVASLATOK ÉRTÉKELÉSE, JAVASLATOK EGYÉB SZÜKSÉGES INTÉZKEDÉSEKRE	27
8.	KÖZÉRTHETŐ ÖSSZEFOGLALÓ	28
9.	FORRÁSOK	29

1. Települési környezeti értékelés
(419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 2. melléklet 2. pontja szerint)

1.1. A települési környezetértékelés folyamatának, a terv vagy program tartalmi körvonalainak, fő céljainak, más tervekhez való viszonyának, valamint egyéb lényeges tervekkel és programokkal való kapcsolatának bemutatása. A terv alapján megvalósítandó alternatíva kiválasztásának okai, beleértve az alternatívák vizsgálatának leírását és a szükséges információk összeállítása során felmerült bármilyen nehézséget.

Murga Község Önkormányzatának Képviselő-testülete 11/2022. (V. 4.) számú határozatában úgy döntött, hogy településtervet készít. Murga Községnek hatályos településrendezési eszköze, településfejlesztési koncepciója, integrált településfejlesztési stratégiája, aktuális gazdasági programja nincs. Hatályos rendezési terv és településrendezési eszköz hiányában a beépített területen a kialakult állapot, egyéb területen az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett művelési ág szerinti övezet volt a kiindulási pont. A településterv az alábbi három területet tekinti módosítással érintett területnek:

1. A belterület nyugati részén (Dózsa György utca) a 141 hrsz-ú ároktól északra és délre fekvő kivett, beerdősült területek (112-121 hrsz.) ökoturizmushoz kapcsolódó létesítmények elhelyezhetőségét lehetővé tevő Kb-Ö különleges beépítésre nem szánt ökoturisztikai terület övezeti besorolást kaptak
2. A Dózsa György utca déli oldala mentén zöldterületet kíván kijelölni az önkormányzat (109, 97/4, 134, 135, 136, 137, 138/1-3, 139 hrsz.)
3. A belterülettől északra, a Murgai-víz mentén szórványosan megmaradt présházak, löszbevéjt pincék telkei és közvetlen környezete Kb-p különleges beépítésre nem szánt présházás területbe kerülnek besorolásra

A környezeti értékelés a településtervben foglaltak megvalósulása során várható környezeti következményeket hivatott feltárni és a tervet ennek alapján értékelni a környezeti szempontoknak a döntéshozási folyamat minél korábbi fázisában történő integrálása és a környezetvédelmi szempontból előreláthatóan káros hatásokkal járó folyamatok kiszűrése érdekében. Az értékelés célja, hogy a tervbe szükség esetén olyan további intézkedések, feltételek kerüljenek beépítésre, melyek a környezeti elemek védelmét, a környezet károsodásának elkerülését biztosítják.

A településterv egy változatban készült a hivatkozott tervdokumentációk felhasználásával. Településrendezési tervi előzmény hiányában jelen terv fent hivatkozott tartalma a meglévő állapotot és a fejlesztési elképzeléseket rögzíti, így különböző változatokat nem vizsgáltunk. A környezeti értékelés során olyan információ, állapot jellemző nem merült fel, amely a jogszabályi előírásokon túlmenően jelentősen befolyásolta volna a településterv alakítását. A településterv részletes környezetvédelmi értékelésére a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet előírása szerinti tartalommal készült fejezetben kerül sor.

1.2. A településterv környezeti értékelést igénylő változásainak azonosítása, rövid ismertetése

A településterv tartalmáról általánosságban elmondható, hogy a módosítással érintett területek jellegüknél fogva nem változtatják meg a település tájszerkezetét, zöldfelületeinek rendszerét. Környezetvédelmi szempontból összességében a tervben meghatározott területhasználatok a megalapozó vizsgálatokban részletezettekhez képest a település egészére nézve jelentős változtatásra nem adnak lehetőséget.

1.3 A valószínűsíthetően jelentősen érintett területek környezeti jelenlegi állapotának bemutatása, kiemelten a környezeti szempontból különösen fontos területeket érintően, azok lényeges szempontjai és valószínűsíthető fejlődése, illetve a településterv megvalósulásának elmaradása esetén annak valószínűsíthető fejlődése

A környezeti értékelés 4.4. fejezete bemutatja a tervezési terület jelenlegi környezeti állapotát.

1.4. A településterv várható környezeti hatásainak, következményeinek feltárása

a) A településterv egészének általános értékelése, a tervi elemek, intézkedések összevetése a releváns környezet- és természetvédelmi célokkal (nemzetközi, közösségi, országos és helyi), illetve annak bemutatása, hogy a településterv kidolgozása során miképpen vették figyelembe ezeket, illetve bármely egyéb környezeti szempontot

A településterv meghatározott fejlesztési javaslatjai és céljai környezetvédelmi szempontból összhangban vannak a releváns tervekkel, különösen az Országos Területrendezési Tervvel és a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal (NKP V.).

b) A településterv részletes értékelése, a településtervben foglaltak megvalósulása esetén a környezeti következmények feltárása, értékelése

A településterv részletes környezetvédelmi értékelése a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet előírása szerinti tartalommal készült II. fejezetben kerül sor.

ba) a településterv egésze szempontjából meghatározó környezeti állapotjellemzők bemutatása

A településterv tartalma által a környezetvédelemre vonatkozó jogszabályi és műszaki előírások betartása esetén a környezeti elemeknek a környezeti értékelés 4.4. fejezetében részletezett állapotában jelentős változás várhatóan nem fog bekövetkezni.

bb) és c) pontok

A 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet 4. mellékletében előírt tartalommal készített fejezetben került részletezésre.

1.5. A településterv és a tervi elemek részletes értékeléséből levont következtetések

a) azon környezeti jellemzők, környezeti rendszerek azonosítása, amelyekre jelentős hatással vannak a tervi elemek

A településterv tartalma által a környezetvédelemre vonatkozó jogszabályi és műszaki előírások betartása esetén a környezeti elemek állapotában jelentős változás várhatóan nem fog bekövetkezni.

b) azon fejlesztések, tervi elemek azonosítása, amelyek környezeti szempontból negatív hatást gyakorolnak, és annak csökkentése valamilyen intézkedést igényel.

A településtervben foglaltak lokálisan az adott települési környezetben a megengedett mértékű, kockázatok nélküli környezetterhelésekkel valósíthatók meg és tarthatók fenn.

1.6. A megvalósulás során várható jelentős kedvezőtlen környezeti hatások megelőzésére, elkerülésére, csökkentésére, minél teljesebb ellensúlyozására irányuló településtervi intézkedések, és ezen intézkedések várható hatékonyságának bemutatása.

A módosítással érintett területek jellegüknél fogva nem változtatják meg a település tájszerkezetét, zöldfelületeinek rendszerét. Környezetvédelmi szempontból összességében a településterv a helyzetértékelési munkarészben részletezettekhez képest a település egészére nézve számottevő változást nem eredményez. A településtervben foglalt fejlesztési tervek megvalósulása során jelentős kedvezőtlen környezeti hatással nem kell számolni.

1.7. Monitoringjavaslat-értékelés a fellépő környezeti hatásokra

A környezeti elemekre vonatkozó javasolt védelmi intézkedések a környezeti értékelés 4.6 fejezetében kerültek meghatározásra, mely intézkedések a tervezési fázisban, a kivitelezés ideje alatt és azt követően egyaránt relevánsak.

1.8. Az 1.1-1.7. pontokban megadott valamennyi információra kiterjedő közérthető összefoglaló

A településterv figyelembe veszi az időközben bekövetkezett jogszabályi módosításokat, az országos és megyei tervben történő változásokat. A tervben foglaltak lokálisan az adott települési környezetben a megengedett mértékű, kockázatok nélküli környezetterhelésekkel valósíthatók meg és tarthatók fenn. A terv a környezetvédelmi szabályozás tekintetében a mindenkor aktuális országos jogszabályi előírásokat veszi alapul.

2. Környezeti értékelés (2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet 4. melléklete szerint)

2.1. A környezeti értékelés kidolgozási folyamatának ismertetése

Murga községnek hatályos településrendezési eszköze nincs, a településrendezést érintő, 2021-ben történt jogszabályi változások nyomán határozta el a településterv elkészítését.

A környezeti vizsgálathoz felhasználásra került a tervező által rendelkezésre bocsájtott alátámasztó javaslat tervezetet. A környezeti értékelés vizsgálja a szabályozási terv környezeti vonatkozásait, a terv megvalósulásával várható környezeti hatásokat. A benyújtandó terv az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet hatálya alá tartozik. A dokumentáció elkészítésénél a hivatkozott rendelet 4. számú melléklete szerinti tagolást követtük.

2.2. A tervezési folyamat más részeihez való kapcsolódása

A településtervezési folyamatában a környezeti értékelés alapját képezi a tervben foglalt célok, fejlesztési elképzelések, intézkedési javaslatok meghatározása. A környezeti értékelés a jogszabály által előírt államigazgatási szervek előzetes véleményeiben adott szakági elvárásait is figyelembe veszi.

2.3. A környezeti értékelés készítése során tett javaslatok hatása a terv alakulására

A környezeti értékelés során olyan információ, állapot jellemző nem merült fel, amely a jogszabályi előírásokon túlmenően jelentősen befolyásolta volna az eljárás során a tervben foglaltak alakítását.

2.4. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, az általuk adott véleményeknek, szempontoknak a környezeti értékelés készítése során történő figyelembevétele, az indokok összefoglalása

Az érintett népeességnek, szervezeteknek, érdekképviselői szervezeteknek az eljárás kezdetén előzetes véleménynyilvánítási lehetőségük volt. Az érintettek tájékoztatását a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet előírásai, valamint a partnerségi egyeztetésről szóló szabályok szerint az Önkormányzat végzi. Az egyeztetéseken a terv tartalmával kapcsolatos kifogás nem érkezett. A környezetvédelmi szempontok vizsgálatában érintett hatóságok előzetes tájékoztatási szakaszban megküldött véleményeit a terv figyelembe vette.

2.5. A környezeti értékelés készítéséhez felhasznált adatok forrása, az alkalmazott módszer korlátjai

A környezeti értékelés során csak a szakirodalomban, a publikált térképeken, tanulmányokban, jogszabályokban megjelent, ill. az önkormányzat, a hatóságok és a különböző szolgáltató szervezetek által szolgáltatott adatokat, a helyszíni bejárások és lakossági egyeztetések tapasztalatait használtuk fel, mivel ezek a tervezési területek adottságait figyelembe véve, elégséges információval szolgáltak a megfelelő mélységű értékelés elkészítéséhez. A felmerült bizonytalansági tényezők a módosítási területeken tervezett tevékenységekkel kapcsolatosak, mivel azok pontos paraméterei jelenleg nem ismertek.

Az előirányzott beavatkozások nem a konkrét tervezett létesítményeket és tevékenységeket szabályozzák, hanem meghatározzák azokat a paramétereket, amelyek betartásával a területen építeni, fejleszteni lehetséges. A különböző területfelhasználási egységeken belül azonban, főleg a fejlesztést célzó területeken – mivel az ott elhelyezendő létesítmény funkciója és környezetterhelése a tervezés jelen fázisában nem ismert – az adott létesítmény és tevékenység hatósági engedélyezési eljárásánál kell a környezetvédelmi érdekeket következetesen érvényesíteni. A környezetvédelmi érdekek érvényesítésére az adott létesítmény és tevékenység engedélyezési eljárásainak minden szakaszában lehetősége van az eljáró hatóságnak.

3. A településterv kidolgozásakor vizsgált változatok rövid ismertetése

3.1. A településterv kidolgozása során szükséges és tervezett módosításának ismertetése

Ebben a fejezetben környezetvédelmi értékelést végeztünk arra vonatkozóan, hogy a terv összességében milyen mértékben befolyásolja a környezeti elemek állapotát. Az értékelést a 2023. augusztusban hatályos környezetvédelmi jogszabályok és előírások figyelembevételével végeztük el.

Murga község területén a környezeti elemekre vonatkozóan a mindenkor hatályos jogszabályokban meghatározott előírásokat és határértékeket kell irányadónak tekinteni. Az értékelésnél alapvetően feltételeztük, hogy a tevékenységek engedélyezésénél a hatóságok a környezetvédelmi jogszabályokban foglalt előírások betartásának érvényt szereznek. A terv tartalma a valóság talaján mozogva rögzíti a szükségletekből és az adottságokból eredő, logikus fejlesztéseket. A szükségletekhez való alkalmazkodás környezettudatos lépésnek tekinthető. A településterv figyelembe veszi az országos és megyei tervben történő változásokat, elkészítésének célja a jogszabályi kötelezettségeknek való megfelelés. A terv tartalmát tekintve lokálisan a megengedett mértékű, kockázatok nélküli környezetterhelésekkel valósítható meg és tartható fenn.

3.2. A településterv környezeti értékelés szempontjából fontos céljainak, tartalmának összefoglaló ismertetése

Murga Község Önkormányzatának Képviselő-testülete úgy döntött, hogy településtervet készít, tekintettel arra, hogy hatályos településrendezési eszköze nincs. A beépített területen a kialakult állapot, egyéb területen az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett művelési ág szerinti övezet volt a kiindulási pont. Murga település területhasználat szempontjából változatos képet mutat. A község a Murgai-víz mentén alakult ki, a domborzati és természeti adottságokhoz alkalmazkodva alakult ki a településszerkezet. A település sajátossága a patak mentén kialakult beépítetlen kertek sora, melyet két oldalról a község utcái határolnak le.

A település belterületeinek nagy része lakóterület, mely a lakóépületek, a mező- és erdőgazdálkodás építményei, továbbá a lakosságot szolgáló, környezetre jelentős hatást nem gyakorló kereskedelmi, szolgáltató építmények elhelyezésére szolgál. A településközponti vegyes terület a település működését biztosító, a lakó rendeltetést nem zavaró, jellemzően vegyes rendeltetésű épületek elhelyezésére szolgál. Az egykori kereskedelmi funkciójú épület, a templom és a művelődési ház épülete került az övezetbe. A belterületen és a külterületen 1-1 földrészlet általános gazdasági övezetbe került, a környezetre jelentős kedvezőtlen hatást nem gyakorló gazdasági tevékenységi célú, továbbá kereskedelmi, szolgáltató és raktár rendeltetésű építmények elhelyezésére van lehetőség (Szabadság utcai géptároló telephely, egykori ferenczkúti tsz major). Különleges övezetbe tartozik a focipálya, a temető, új ökoturisztikai területek kialakítása tervezett, valamint a prэшázasi terület (egykori löszbe vájt pincék) kijelölése a szőlőtermesztés hagyományaihoz kapcsolódó fejlesztésre ad lehetőséget. A település közlekedési területei a 63126. jelű murgai bekötőút, a települési kiszolgáló utak és gyalogutak.

További területhasználatok a településen még a közműelhelyezési terület, a zöldterületek, az egyéb- és védelmi célú erdőterületek, a mezőgazdasági területek és a vízgazdálkodási területek. A helyi gazdaságnak a mezőgazdaság a bázisa, a szántó művelési ágú területek a

település területének 52%-át teszik ki. A mezőgazdasági területi besorolású övezetek dominálnak a teljes közigazgatási területet tekintve (a mezőgazdasági termelés, a növénytermesztés, az állattenyésztés, továbbá az ezekkel kapcsolatos termékfeldolgozás és terménytárolás területei tartoznak ide). A belterületek zöldinfrastruktúráját a közhasználatú zöldfelületek és utcai zöldsávok mellett a Murgai-víz menti kertek, valamint a lakóházak kertjeinek erdőben végződő részei jelentik. Ehhez az erdőborításhoz kapcsolódnak a belterületi zöldfelületek, így a Murgai-víz és parti sávja, a gyümölcsösök, a magánkertek és zöldsávok növényzete, a temető növényzete. A zöldinfrastruktúra további fejlesztése várható a belterületen.

Az általános mezőgazdasági terület alapvetően nagytáblás szántóföldeket, az árutermelésre szolgáló növénytermesztés területeit jelenti. A kertés mezőgazdasági területek, a jellemzően kivett vagy gyeperület ágú egykori prэшázás, aprótelkes területek, a lakóterület melletti gyepterületek, a belterületen a Murgai-víz menti gyümölcsös és zöldségeskertek, valamint a temető melletti aprótelkes, szántóföldi művelésű területek kedvező tájhasznosításra adnak lehetőséget (Murgai-víz menti kiskertek elhelyezkedése).

Murga extenzív területhasználatú területei tájgazdálkodási mezőgazdasági területekként kezelendő. A tájgazdálkodási mezőgazdasági terület alapvetően természetközeli használatot folytató telkekből áll, amely jellemzően nádas, gyeperület (rét, legelő). A településen tájgazdálkodási mezőgazdasági területbe többek között a Murgai-víz közeli gyeperületi ágú területek és a Sánchegy földvár északi lejtőjének gyeperülete kerültek.

A településterv módosítási területként kijelölt övezetei:

Az ökoturisztikai terület kijelölés, valamint a prэшázás terület kijelölés a meglévő táji és kulturális adottságokhoz, hagyományokhoz igazodva biztosít lehetőséget új létesítmények, épületek elhelyezésére. Előbbi esetében iroda, szolgálati lakás, tulajdonosi lakás, közösségi szórakoztató, vendéglátó, szállás jellegű, diákszállás, kemping, sport, állattartási és állattenyésztési, mezőgazdasági termékfeldolgozási és egyéb melléképület helyezhető el a Kb-Ö jelű övezetben. A jelenleg leromlott állapotú pincesor szomszédságában esetlegesen felmerülő építési szándékok biztosítására egy erdő művelési ágú telek kap prэшázás területi besorolást, ahol gazdasági épületet lehet elhelyezni. A Dózsa György utca menti zöldterület kijelölése jelenleg közterületi jellegű terület, zöldterületként való kialakítása településképi és környezetvédelmi szempontból is kedvező hatású.

A község fejlesztési tervében meghatározott fejlesztési akcióterületek és projektek ismertetése:

A településközpont fejlesztése

Murga településközpontjában található a kultúrház, a templom, a régi bolt és a kocsmá épülete, valamint a játszótér, a sportpálya, a patakmedrek, a fasorok és a hidak, amelyek meghatározzák a falu sajátos településképiét. A településközpont közterületeinek fejlesztésénél cél a meglévő kulturális értékek feltárása, kiskereskedelmi funkciók erősítése, magánberuházások ösztönzése vonzó települési környezet kialakítása által, a parkolók, járdák felújítása, hiányzó járdaszakaszok kialakítása, közterületek rendezése. A községi közterületi fejlesztés keretében parlagfűirtás, általános gyommentesítés, valamint a közterületek

virágosítása is megtörténhet. A térfigyelő kamerarendszer bővítése, fejlesztése, az utcatáblák, információs táblák kihelyezése és a művelődési ház felújítása, korszerűsítése is tervezett.

Kiállítótér létrehozása

Az egykor kocsmaként működő, jelenleg hasznosítatlan településközponti épület új funkcióval való ellátása fontos célja a településnek. Az épület településtörténeti kiállítótérként való hasznosítása tervezett. Az épület közösségépítést és szabadidő hasznos eltöltését segítő szolgáltatások, jó gazdálkodás tanfolyamok, képzési programok, szemléletformáló előadások helyszíne is lehet.

Gyalogutak kijelölése

Gyalogútvonal kijelölése javasolt északon Hőgyész és Kalaznó irányában. A településtől délre Felsőnánán keresztül Kölesd és a Sió-csatorna érhető el. Cél a környező településekkel való kapcsolatok erősítése és turisztikai kínálat bővítése.

Présházak felújítása, közösségi és turisztikai célú hasznosítása

A községben fellelhető présházak felújítása és hasznosítása színesítheti a településre látogatók számára kínált turisztikai programok sorát. Az öreg présházak közösségi hasznosítása jó lehetőséget teremt a hagyományos építészeti értékeket hordozó épületek megőrzésére. A projekt célja az, hogy épületek átalakuljanak olyan helyszínekké, amelyek kulturális, vagy közösségi tevékenységeknek adhatnak otthont.

Kerékpározható mezőgazdasági út kialakítása Felsőnána irányába

A Felsőnánára vezető mezőgazdasági utat alkalmassá kell tenni kerékpáros forgalom lebonyolítására. A kerékpáros kapcsolatok kiépítése turisztikai szempontból is jelentőséggel bír. A meglévő földút tájgazdálkodási mezőgazdasági területek szomszédságában helyezkedik el, Felsőnána határában keresztezve a Murgai-vizet.

Vízrendezési feladatok

A településközpontban, illetve a Murgai-víz mentén a csapadékvíz-elvezetés nem megoldott (a vízfolyás áradása, szűk árokrendszer). A település vízkár-elhárítási tervét szükséges lenne elkészíteni, fontos cél a hirtelen lezúduló csapadékvizek elvezetésének és hasznosításának megoldása.

Egyedi szennyvíztisztító berendezések létesítése

A település területén gazdaságossági szempontokat figyelembe véve vezetékessé szennyvízhálózat kiépítése nem megoldható, ezért egyedi szennyvíztisztítók telepítésével kívánja a község a keletkező szennyvíz kezelését megoldani.

Útfelújítások

A belterületi utak felújítása keretében a hiányzó járdaszakaszok kiépítése és a járdák akadálymentesítése tervezett. A feladat része a Fő utcai gyalogos kishíd felújítása, szerkezeti megerősítéssel, korlátépítéssel. A feladat része a külterületi utak rendbetétele, melynek keretében közúzalékos, vagy szilárd burkolatos útpálya megerősítést kell elvégezni.

Falusi szálláshelyek fejlesztése

A meglévő épületállomány felhasználásával panzió jellegű szálláshelyek létesítése tervezett, míg az erdős, ligetes területek kempingek kijelölésére adnak lehetőséget. Fontos fejlesztési irány lehet a turisztikai kínálat bővítése, amelynek része a szálláslehetőségek minőségi

javítása is. Az ökoturisztikai létesítmények a természeti és táji örökség megőrzése és élményszerű bemutatása mellett, a látogatók igényeit is figyelembe veszik. A létesítmények infrastruktúrájukat tekintve, felszereltségben és a szolgáltatásokban is a látogatók alapvető elvárásainak megfelelően lesznek kialakítva, a természeti örökség bemutatása élményszerűen történik majd. A községben tervezett ökoturisztikai létesítményeknél a bemutatás alapvetően a természeti vonzerőkön alapul, a természeti-kulturális erőforrások fenntartható használata jellemzi.

3.3. A településterv összefüggése más releváns tervekkel

- 2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
- a 2021-2026. közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Program V.
- a 2021-2026. közötti időszakra szóló Nemzeti Természetvédelmi Alapterv V.
- Tolna Megye Területrendezési Terve (2020.)
- Tolna Megye Területfejlesztési Konceptiója (2021-2030)
- Tolna Megye Területfejlesztési Programja (2021-2030)
- Magyarország vízgyűjtő gazdálkodási terve (2021)
- Magyarország Nemzeti Energia- és Klímaterve (2020)

Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény az ország szerkezeti tervét, valamint az országos térségi övezeteket és az ezekre vonatkozó szabályokat foglalja magában. Az ország településein, az egyes térségekben a területfelhasználásra és az építésre vonatkozó szabályokat e törvény rendelkezésével összhangban kell kialakítani. A 2021-2026. közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP V.) több alapelvet határoz meg, amelyeket a környezeti tervezés, környezethasználat során érvényesíteni kell minden szinten, így a településterv készítése során is.

A településterv környezetvédelmi általános céljait a Nemzeti Környezetvédelmi Program fő céljaival összhangban a következők szerint lehet összegezni:

- az egészséges környezet feltételeinek biztosítása
- a megfelelő életminőséget biztosító környezeti állapot megőrzése
- az élő és élettelen környezet természetközeli állapotának megőrzése
- a természeti erőforrásokkal való takarékos, értékvédő gazdálkodás
- a gazdasági fejlődés és a környezet harmonikus viszonyának megvalósítása

A településterv a magasabb szintű, a tervhierarchiában megjelenő tervekkel, programokkal összhangban van.

3.4. A tervváltozatok közötti választás indokai

A településterv egy változatban készült a hivatkozott tervdokumentációk felhasználásával. Mivel a település nem rendelkezik hatályos településrendezési eszközzel és a módosítással érintett területek, ahol fejlesztést terveznek, a tervnek egyes övezeteit érintik, így különböző változatok vizsgálata nem releváns.

4. A terv megvalósítása környezeti hatásainak, következményeinek feltárása

4.1. A településterv céljainak összevetése a terv szempontjából releváns környezet- és természetvédelmi célokkal

A településterv céljai nem ellentétesek a tervhierarchiában magasabb szinten levő tervekkel, programokkal és azokra nincsenek befolyással. A terv figyelmet fordított a magasabb rendű területrendezési terveknek való megfelelésre.

4.2. Környezetvédelmi célok és szempontok megjelenése, illetve figyelembevétele a településtervben

A településtervben a hatályos környezetvédelmi jogszabályokban megkövetelt állapotok elérése, valamint kedvező környezeti állapot elérése, fenntartása, illetve a lehetőségekhez mérten javítása a cél. A településtervben nem került kijelölésre új beépítésre szánt terület. A helyi építési szabályzat környezetvédelmi szempontból megfelelő keretet szab ahhoz, hogy a beépítésre nem szánt területeken tervezett létesítmények építési engedélyeinek készítésekor elegendő mozgástér és egyben szükséges kötöttség legyen a környezetvédelmi előírások teljesíthetőségéhez, figyelemmel a természeti és táji szempontból értékes területek védelmére, a települési zöldfelület fejlesztésére, a levegő-, zaj-, a talaj, valamint a felszíni és felszín alatti vizek védelmére.

A módosítási területek között többségében vannak a pozitív hatást eredményező változások. A zöldterületi kijelölés, az ökoturisztikai fejlesztések támogatása kedvező irányú változásnak tekinthető. A módosítással érintett területek elhelyezkedését és területhasználati jellegét figyelembe véve a település egészére vonatkoztatva a településtervben foglaltaknak nincs jelentős környezeti hatása.

4.3. A településterv céljainak egymás közötti, illetve releváns tervek céljaival való konzisztenciája környezeti szempontból

A településtervben meghatározott fejlesztési javaslatok és célok környezetvédelmi szempontból összhangban vannak a releváns tervekkel, különösen az Országos Területrendezési Tervvel, Tolna Megye Területrendezési Tervével, a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal (NKP V.), Nemzeti Természetvédelmi Alaptervvel (NTA V.).

4.4. A jelenlegi környezeti állapot ismertetése, a településterv elkészítése során figyelembe vett meglévő környezethasználatok

Talaj-, felszíni és felszín alatti vízvédelem

A települési terület sajátos morfológiai arculatú tájon helyezkedik el, a Tolnai-Hegyháton, melyet lösz borította hegyhátak, keskeny vízvásztó gerincek és pusztuló meredek lejtők jellemeznek. A község egy völgyben helyezkedik el, meredek löszfalak közt közelíthető meg, a Murgai-víz menti beépítések eredményeképpen alakult ki. A terület földtani jellemzője, hogy a viszonylag kis mélységben elhelyezkedő medencealjzatot triász-jura törmelékes és karbonátos képződmények alkotják. A dombvidéki terület belső részein vastag lösztakaró alakult ki. A település környezetében fellelhetők a szoliflukciós, suvadásos és deráziós formák

mellett a lösz sajátos lepusztulásformái (a település bekötőútja egy löszmélyút). A településhez tartozó földrészletek földtani veszélyforrás övezetével érintettek. Állékonysági és stabilitási problémák a helyi pincékben nem jellemzőek. Murga területén az Országos Felszínmozgás Kataszter alapján aktivitást mutató felszínmozgással érintett terület nem található. Az Állami Ásványi Nyersanyag és Geotermikus Energiavagyon Nyilvántartásban nem szerepelnek helyi földrészletek.

A község területének legjelentősebb vízfolyása a Murgai-víz, mely a csapadékvizek fő befogadója. A településen nagyobb állóvíz nem található, a legközelebbi turisztikai jelentőségű tó a hógyészi halastó. A község belterületi csapadékvíz-elvezetése nyílt árokrendszerrel történik. A település domborzati viszonyai alapvetően biztosítják a gyors és biztonságos vízvezetést, a rövid idő alatt lezúduló nagy mennyiségű csapadék azonban a település központjában okozhat elvezetési problémát. A települési szennyvíztisztítás szempontjából érzékeny felszíni vizek és vízgyűjtőterületük kijelöléséről szóló 240/2000. (XII. 23.) Korm. rendelet 2. számú melléklete szerint Murga nem tartozik az érzékeny felszíni vizek vízgyűjtő területét kijelölő települések közé. A talajvíz 4-6 m között fordul elő, mennyisége csekély. A kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos jelleg mellett nagyfokú keménysége és nitrátosodása emelendő ki. A rétegvíz készlet rendkívül csekély, mélysége és vízhozama nagyon változékony.

Az Országos Területrendezési Tervvel összefüggésben a 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról vízminőség-védelmi terület övezetét határolta le, amely a község területét nem érinti. A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII.25.) KvVM rendelet alapján Murga érzékeny területen helyezkedik el. A közüzemi ivóvízellátást az E.R.Ö.V. Egyesült Regionális Önkormányzati Víziközmű Zrt. szolgáltatja.

Murga közigazgatási területe a települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII.9.) KvVM-BM együttes rendelet alapján belvízzel nem veszélyeztetett település. A nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III.14.) Korm.rendeletben felsorolt folyószakaszokhoz rendelt nagyvízi mederrel nem érintett. A közigazgatási terület belvízvédelmi öblözettel, illetve rendszeresen belvízjárta terület övezetével nem érintett.

Levegőtisztaság-védelem

Murga a 4/2002. (X.7.) KvVM rendelet kategorizálása alapján az ország olyan egyéb területei között szerepel, amely nem tartozik légszennyezettségi agglomerációba. A közlekedésből származó levegőszennyezés gyakorlatilag elhanyagolható. Murga megközelítése a 65-ös főút irányából a 63126-os mellékútról lehetséges, a településen átmenő forgalom nincs. A lakossági fűtésből származó légszennyezés az említésre méltó a fűtési szezonban. A helyi lakosság megegyező arányban gáz és fa fűtőanyagot használ. A fűtésből eredő légszennyezés a fűtési szezonban számottevő. A kerti zöld hulladék égetése eseti jelleggel előfordul, mely az 1995. évi LIII. törvény rendelkezése szerint tilos, annak elszállításáról az Önkormányzat gondoskodik közszolgáltatási szerződés alapján. A település területén levegőterhelő források, üzemi állattartáshoz kapcsolódó telephelyek nem találhatóak. A településen háztáji állattartás (marha, sertés, baromfi) jellemző, nagy létszámú állattartó telep nincs a községben. A településen egy üzemelő gazdasági létesítmény található, a Szabadság

utcai mezőgazdasági géptároló. A községben bejelentett légszennyező pontforrások nem üzemelnek.

Hulladékgazdálkodás

Az Önkormányzat a települési szilárd hulladék gyűjtésére, szállítására és ártalmatlanító helyre történő elhelyezésére irányuló közszolgáltatási szerződést kötött a VERTIKÁL-Alisca Terra Konzorciummal. A településen állati hulla gyűjtőhely nem található, a helyben keletkező állati hulladék elszállítását egyedi megrendelés alapján az ATEV Fehérjefeldolgozó Zrt. végzi. A község területén illegális hulladéklerakó jelenleg nem található. A község külterületén található egy rekultivált hulladéklerakó terület, mely több évtizede befejezte működését és teljesen felszámolásra került.

Zaj és rezgés elleni védelem

Murga helyzete zaj- és rezgésvédelem szempontjából megfelelő. A községben a közlekedésből eredő zajterhelés a zsáktelepülés jelleg miatt nem jelentős, területén zajkibocsátási határértékkel rendelkező üzemi, illetve szabadidős zajforrás nem található. Belterületen az alapzaj mértékét a közúti közlekedés, valamint a használati zajösszetevők határozzák meg (mezőgazdasági gépek), míg külterületen ugyancsak a közlekedés, a mezőgazdasági és erdőgazdálkodási területhasználatból eredő zajösszetevők jelentik. Környezeti zajprobléma az érintett területeken az elmúlt évekből nem ismert.

Épített környezet védelme

Műemlékek, helyi védelem alatt álló építmények

A település területén országos védelem alatt álló műemlék az evangélikus templom (Fő u. 17., 429 hrsz.) és műemléki környezete (375, 376/1, 376/2, 377, 378, 379, 388, 427, 428, 430, 431, 432 hrsz.). A község területén meglévő helyi védelem alatt álló építészeti örökség jelenleg 17 db. A 2023. évi Örökségvédelmi Hatástanulmány véleményezési dokumentációja szerint egy épület esetében a védelem fenntartása nem indokolt, valamint további 13 épületet és több egyéb objektumot (kutak, híd, présházak-pincelyukak) javasol védelem alá helyezésre újonnan.

Világörökségi várományos terület

A községben világörökségi várományos helyszín nem található.

Régészeti értékek

A község területén 5 db nyilvántartott régészeti lelőhely található az Örökségvédelmi Hatástanulmány (2023) alapján.

Táj- és természetvédelem

A tájképvédelmi övezete a 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet mellékletében lehatárolt terület, mely a teljes közigazgatási területet lefedti. A tervezési terület környezetének jelenlegi tájképét a terület hullámos jellege és tájhasználata határozza meg. Országos Ökológiai Hálózathoz tartozó területek nem találhatók a települési területen. Jelentős táji érték az ex lege védett földvár (Sánchegy), mely országos jelentőségű védett természetvédelmi terület. Nemzetközi jelentőségű természetvédelmi terület az úgynevezett Natura2000 terület nem érinti a települést. Egyedi tájérték, illetve natúrpark sem érinti a területet. A település területén helyi jelentőségű természetvédelmi terület nincs, helyi jelentőségű természetvédelmi oltalomra javasolt terület nem azonosítható. Helyi jelentőségű védelemre javasolt érték - faegyed a

Murgai-víz és a tekepálya melletti, 368 hrsz-ú ingatlanon álló, 80 cm törzsátmérőjű ezüst hárs (*Tilia tomentosa*), valamint a 378 hrsz-ú ingatlanon lévő fekete nyárfa (*Populus nigra*).

4.4.1. A fennálló környezeti konfliktusok, problémák leírása és mindezek várható alakulása, ha a terv nem valósulna meg

Jelen településtervben az érvényben lévő környezetvédelmi szempontú jogszabályokban megkövetelt állapotok elérése, valamint a kedvező környezeti állapot elérése, fenntartása, illetve a lehetőségekhez mérten javítása a cél. A területfelhasználási övezetek kijelölése elsősorban a területek magasabb települési, társadalmi vagy gazdasági értékének realizálását jelenti, illetve eredményezik. A településterv tartalmának a település egészére vonatkoztatva nincs jelentős környezeti hatása. Megvalósítása során a környezetvédelemre vonatkozó jogszabályi és műszaki előírások betartása esetén a környezeti elemeknek állapotában jelentős változás várhatóan nem fog bekövetkezni. A településen jelenleg környezeti konfliktusok, problémák nem azonosíthatók, így a tervben foglaltak megvalósulásának elmaradása nincs hatással mindezek várható alakulására.

4.5. A településterv megvalósulásával közvetlenül vagy közvetve környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása, különös tekintettel azokra a tervelemekre, tervezett intézkedésekre, amelyek:

4.5.1. Természeti erőforrás közvetlen igénybevételét vagy környezetterhelés közvetlen előidézését jelenti

A tervben kijelölt ökoturisztikai területek kivett, beépítetlen, jelenleg beerdősült területek. A különleges beépítésre nem szánt terület beépíthetősége alacsony, elsősorban ökogazdálkodáshoz kapcsolódó és az ökogazdálkodás bemutatását, idegenforgalmi célú ismertetését célzó épületek elhelyezésére szolgál, a területen a meglévő erdőállomány megtartása javasolt. Közvetlen környezetterhelést – a levegőterheltségi szint lokális növekedése, zajterhelés – elsősorban a kivitelezési fázis okoz. A megvalósulást követően jelentkező közlekedésből származó levegőszennyezés mértéke várhatóan meghaladja a jelenlegi mértékét, az mindenképpen növekedni fog a turizmus megjelenése által. A kijelölt ökoturisztikai terület elhelyezkedését figyelembe véve azonban a kivitelezés környezeti hatása a belterületi ingatlanokra nézve nem eredményezhet zajvédelmi, illetve levegővédelmi konfliktust. A település teljes területére vonatkoztatva a kivitelezés és az üzemelés környezeti hatása nem lesz számottevő.

Összességében a fejlesztés megvalósulásával a környezeti elemek állapota a környezeti értékelés 4.4. fejezetében részletezettekhez képest várhatóan jelentősen nem fog változni.

4.5.2. Környezeti következményekkel járó társadalmi, gazdasági folyamatokat ösztönző tényezők a településterv megvalósítása során

A településtervben kijelölt területfelhasználási övezetek a környezetvédelmi előírások következetes betartása esetén, jelentős környezetterheléssel nem járnak, így nem indukálnak negatív környezeti következményekkel járó társadalmi és gazdasági folyamatokat. A turizmusfejlesztés, a helyi közösségfejlesztést célzó tervek társadalmi-gazdasági folyamatokat tekintve pozitív változásokat indukálnak.

4.6. *A településtervben foglaltak megvalósítása esetén várható, a környezetet érő hatások, környezeti következmények előrejelzése*

Jelen fejezetben a településterv környezeti hatásait vizsgáljuk a környezeti elemekre, a környezeti elemek rendszereire, a természetvédelmi területek állapotára az érintett lakosság egészségügyi, társadalmi és gazdasági helyzetére, valamint a kulturális örökségre vonatkozóan. Az 1.1 fejezetben bemutatott három módosítási terület kijelölésén túl a településterv környezetvédelmi szempontból releváns elemeit, valamint a fejlesztési tervben előirányzott fejlesztési akcióterületeket vizsgáljuk meg. A vizsgált elemek között negatív és pozitív hatásokat kiváltó elem is található. A környezeti igénybevételeket, terheléseket a környezeti elemek vonatkozásában az alábbiakban foglaljuk össze.

A környezetet érő hatások, környezeti következmények értékelése

Talaj és földtani közeg védelem

Az ökoturisztikai területen és a prэшázás területként kijelölt ingatlanon épületek elhelyezése esetén a telepítési fázis átmeneti hatásokkal bír a szállítási útvonalak, a tereprendezés (pl.: erdészeti munkálatok) területén. A prэшázás terület speciális adottságai miatt – löszbevéjt pincék – indokolt talajmechanikai szakvélemény beszerzése a különböző műszaki beavatkozások megvalósítása előtt a meglévő építmények védelme, esetleges pincebeszakadás elkerülése érdekében.

A beépítetlen belterületi ingatlanok lakóövezeti besorolást kaptak, ez esetben a területfoglalás, a kivitelezési munkálatok lehetnek hatással a talajra. A talaj és a földtani közeg szempontjából az építési munkálatok során várhatóak hatások, egyes építési fázisokban lehet szükség a talajba, földtani közegbe történő beavatkozásra. A telepítési fázis során a potenciális hatások közé kell sorolni az esetleges üzemzavarokból, meghibásodásokból, havária eseményekből (pl. üzemanyag, hidraulikaolaj csepegése) származó szennyeződések, melyek kárelhárítási anyagokkal és módszerekkel egyszerűen, gyorsan lokalizálhatók, felszámolhatók, így a földtani közeg, illetve a talaj elszennyeződésének lehetősége minimalizálható. Amennyiben adott projekt esetében közművesítésre van szükség a tervezés során kiemelt figyelmet kell fordítani a közműcsatlakozás lehetőségeinek vizsgálatára és a szennyvízelvezetés módjának vizsgálatára, tekintettel arra, hogy szennyvíz csatornahálózat a településen nem épült ki.

A Felsőnána irányába vezető meglévő mezőgazdasági út kerékpározhatóvá tétele kapcsán a negatív hatások talajvédelmi szempontból minimálisak. Az út mezőgazdasági területek szomszédságában fekszik majd, meglévő földút és viszonylag keskeny területsáv igénybevételére kerül sor. A kerékpározásra alkalmas út kialakítása talajstabilizációval történhet, megvalósulását követően a földtani közeg szennyezése nem várható, a fejlesztés talajvédelmi szempontból megvalósítható.

A község fejlesztési szándéka, hogy a keletkező szennyvíz kezelését egyedi szennyvíztisztítók telepítésével oldja meg. Szigetelt műtárgyak alkalmazása esetén, a szennyvíz szivárgása, talaj szennyezése nem fordulhat elő. Az egyedi kisberendezések legtöbb esetben biológiai tisztítást végeznek, így vegyszer adalékanyag felhasználása nélkül üzemeltethetők.

Talajvédelmi szempontból kedvező, hogy a településtervezés a külterületi nagytáblás szántóterületek mentén javasolt mezővédő erdősávokat jelölt ki a porszennyezés megakadályozása érdekében. A talaj állapotát veszélyeztető tényezők sok esetben megegyeznek a felszín alatti vizek minőségét veszélyeztető tényezőkkel, ezért a vízminőségvédelmét biztosító előírások egyben a talaj védelmét is szolgálják. Az épületek, egyéb létesítmények elhelyezésekor a terület előkészítése során a beruházónak a talaj védelméről, összegyűjtéséről, megfelelő kezeléséről gondoskodnia kell. A földet a lehetséges mértékig a zöldfelületek kialakításánál helyben javasolt felhasználni.

A földtani viszonyokra és a talajokra nézve a tervezett fejlesztések hatásai a telepítési fázisban kismértékben terhelők, a működési szakaszban semlegesek, így a bekövetkező változások elviselhetőnek minősíthetők. A településtervezésben kijelölt területhasználatok nem tekinthetők a talaj állapotát veszélyeztető új tényezőnek.

A felszíni és a felszín alatti vizek védelme

A településtervezésben foglaltak hatása a felszíni vizekre

A kijelölt ökoturisztikai területek északi szomszédságában egy árok húzódik, a préházás területként kijelölt ingatlan közelében található a Murgai-víz. A Murgai-víz menti kertgazdálkodási tevékenység kizárólag a felszíni és felszín alatti vizek szennyezésének kizárásával történhet, javasolt organikus növényvédő készítmények, módszerek alkalmazása a kertek művelése során. Ha kémiai növényvédő szereket alkalmaznak, a gyártói utasítások (védőtávolságok betartása és felhasználás időbeli korlátozásai) és a mindenkor jogszabályok szerint kell alkalmazni. A kijuttatást szélcsendes időben kell végezni, ügyelve arra, hogy a növényvédő szer minél nagyobb arányban a növényre kerüljön, minimalizálni kell a vegyi anyagok elsodródását. A tápanyag utánpótlás csak a legszükségesebb mennyiségben használatos, annak érdekében, hogy nagy intenzitású csapadék esetén a kiskertekből esetlegesen elfolyó vizek ne tudjanak bemosódást okozni a felszíni vízbe, hiszen a nitrogén, kálium, foszfor vegyületek a felszíni vizek eutrofizációját okozzák. Javasolt a természetes eredetű trágyák (szerves trágya) felhasználása, melyet közvetlenül a növényekhez, a gyökérszónához kell kijuttatni a növény felvevőképességének megfelelően.

A beépítetlen belterületi ingatlanok lakóövezeti besorolás kaptak, közvetlen felszíni vízzel való érintettség nem jelentkezik. Amennyiben adott projekt esetében közművesítésre van szükség a tervezés során kiemelt figyelmet kell fordítani a közműcsatlakozás lehetőségeinek vizsgálatára és a szennyvízelvezetés módjának vizsgálatára. A felszíni vizek (itt elsősorban az érintett területre hulló, ott összegyűlő és onnan lefolyó csapadékvizeket vesszük figyelembe) potenciális elszennyezése a talajokhoz, illetve a földtani közeghez hasonlóan, a telepítési fázisban az esetleg üzemzavarok, meghibásodások, havária eseményből (pl. olaj csepegés, üzemanyag elfolyás) adódhat. A felszíni vizek védelme érdekében alkalmazni kell a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII.21.) Kormányrendelet előírásait.

Egyedi szennyvíztisztító berendezések tervezése és telepítése során kiemelt szempont kell, hogy legyen a felszíni vizek elkerülése. A községben a csapadékvíz-elvezetés nem teljeskörűen megoldott. A nyílt árkos rendszerű elvezetés szűk keresztmetszete miatt a

településközpontban és a Murgai-víz mentén áradások jelentkeznek. A vízrendezési feladatok bekerültek a község fejlesztési tervébe, mely felszíni vízvédelmi szempontból kedvező. A Felsőnána irányába vezető mezőgazdasági út keresztezi a Murgai-vizet. A megvalósítást követően a kerékpárforgalomból nem alakulhat ki olyan szennyező hatás, mely a beszivárgó vizekkel a felszín alatti vizeken keresztül pedig a felszíni vizek mennyiségi, illetve minőségi változását okozná, tekintettel az érintett települések nagyságrendjére és a várható kerékpárforgalomra.

Felszíni vizek szempontjából a közvetett és közvetlen hatások területeinek kiterjedését a burkolt felületekről elvezetendő csapadékvizek befogadására alkalmas befogadó határozza meg. A felszíni vizek szennyezésének megakadályozására vagy funkcióként vagy területegységenként, esetleg szennyező-forrásonként, vagy a befogadóba való bevezetés előtt kell megtisztítani az összegyűlt felszíni vizeket. Az útfelületekről lefolyó csapadékvizek elvezetése az utak melletti nyílt árokba történhet, ahonnan elsősorban a talajvíz szennyeződhet, a közvetett hatás minimális. A vízfolyások védelme, környezetének alakítása nemcsak vízvédelmi, hanem a biológiai sokféleség megőrzése, a településkép és tájkép védelme és az ökológiai kapcsolatok biztosítása érdekében is fontos feladat.

A felszíni vizekre nézve a kerékpározható mezőgazdasági út hatásai a telepítési és az üzemeltetési fázisban kismértékben terhelők, a működési szakaszban semlegesek, így a bekövetkező változások elviselhetőnek minősíthetők. A településtervben kijelölt területhasználatok nem tekinthetők a felszíni vizek állapotát veszélyeztető új tényezőnek.

A településtervben foglaltak hatása a felszín alatti vizekre

Az ökoturisztikai területen és a prэшázás területként kijelölt ingatlanon épületek elhelyezése esetén a telepítési fázis átmeneti hatásokkal bír a tereprendezés területén. A beépítetlen belterületi ingatlanok lakóövezeti besorolást kaptak, ez esetben is a kivitelezési munkálatok lehetnek hatással a felszín alatti vizekre. A kivitelezési munkálatok során felszín alatti vízbeáramlással – a település hidrogeológiai adottságaiból adódóan – nem kell számolni. A telepítési fázisban a felszín alatti vizekbe normál üzemi körülmények között nem kerülhetnek be szennyezőanyagok. Rendkívüli események során (pl. üzemanyag vagy hidraulikaolaj szivárgása) előfordulhat kismértékű szennyeződés. Az esetleges szennyeződések, a talajonkál és a földtani képződményeknél tárgyalt módon gyorsan, hatékonyan felszámolhatók, illetve megakadályozható a szennyeződések terjedése. Amennyiben adott projekt esetében közművesítésre van szükség a tervezés során kiemelt figyelmet kell fordítani a közműcsatlakozás lehetőségeinek vizsgálatára és a szennyvízelvezetés módjának vizsgálatára, tekintettel arra, hogy szennyvíz csatornahálózat a településen nem épült ki. Az egyedi kislétesítmények tervezését, kialakítását és üzemeltetését a módosított 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet, a vonatkozó hatósági előírások és az MSZ 15287/2000. számú szabvány előírásai szerint kell végezni, vagy ezzel egyenértékű hatásfokot biztosító technológiai megoldást kell biztosítani. Egyedi berendezések telepítése esetén szigetelt műtárgyak alkalmazása szükséges, mely által a szennyvíz szivárgása, talajvíz szennyezése nem fordulhat elő. Az egyedi kisberendezések legtöbb esetben biológiai tisztítást végeznek, így vegyszer adalékanyag felhasználása nélkül üzemeltethetők.

A Felsőnána irányába tervezett kerékpározható mezőgazdasági út kialakítása kapcsán a felszín alatti vizek védelme tekintetében vízbázisok érintettségével nem kell számolni,

azonban a 27/2004. (XII.25.) KvVM rendelet alapján Murga érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen található, amelyet figyelembe véve kiemelt figyelmet kell fordítani az esetleges szennyezések elkerülésére. A felszín alatti vizek védelme érdekében alkalmazni kell a 219/2004. (VII.21.) Kormányrendelet előírásait. A felszín alatti vizek szennyeződés-érzékenysége, védelme szükségessé teszi, hogy a beépítésre kerülő területek, továbbá új tevékenység folytatása csak a talajvíz szennyezését kizáró módon történjen.

A felszín alatti vizekre nézve a tervezett fejlesztések hatásai a telepítési fázisban kismértékben terhelők, a működési szakaszban semlegesek, így a bekövetkező változások elviselhetőnek minősíthetők. A településtervben kijelölt területhasználatok nem tekinthetők a felszín alatti vizek állapotát veszélyeztető új tényezőnek.

Hulladékgazdálkodás

Az ökoturisztikai területeken, préházás területen, lakóterületen új épület létesítése esetén az építőipari kivitelezési tevékenység során képződő hulladékok nyilvántartását a 191/2009. (IX.15.) Korm. rendelet 12.§ (2) c), valamint 13.§ (3) i,n) pontjai szabályozzák. A 45/2004. (VII.26.) BM-KvVM együttes rendelet 1 sz. mellékletében foglalt küszöbértéket meghaladó mennyiségű hulladékokat a kivitelezés során elkülönítetten kell tárolni, annak ártalmatlanítását végző szervezetnek történő átadásig. Az inert hulladékoktól elkülönített módon szükséges tárolni az építés során keletkező veszélyes hulladékokat. A kivitelezés alatt képződő hulladékok átmeneti elhelyezését fedett, zárt tárolóban szükséges megoldani, így elkülönítetten történik a veszélyes-, nem veszélyes hulladékok tárolása, célszerűen zárható hordókban, esetleg konténerben.

A szelektív hulladékgyűjtés kiterjed a hasznosítható-, illetve további felhasználásra már nem alkalmas hulladékok elkülönítésére is. A kivitelezés során keletkező egyéb – kommunális jellegű – hulladékok gyűjtését a munkaterület mellett kialakításra kerülő telephelyen elhelyezendő konténerekkel szükséges megoldani, elszállításukról közszolgáltatóval-, ill. szakcéggel kötött szerződés keretében kell gondoskodni. A préházás területen új gazdasági épületekben elsődlegesen tárolási tevékenységet fognak végezni. Az ökoturisztikai területeken üzemelési fázisban látogatók révén kommunális hulladék fog keletkezni, melyet közszolgáltatás keretében kell elszállítani. Új lakóingatlanok hulladékgazdálkodási közszolgáltatásba való bevonása szintén szükséges, melyhez a településen minden feltétel adott.

Házi szennyvíztisztító kisberendezések telepítése esetén műanyag, fém és fahulladék keletkezése várható. A berendezések működése során keletkező szennyvíziszapot szennyvíztisztító telepre szükséges elszállíttatni. A Felsőnánára vezető mezőgazdasági út kerékpározhatóvá tétele során a hulladékgazdálkodási elvek, vonatkozó jogszabályi előírások betartásával a hulladékok mennyisége minimalizálható.

Hulladékgazdálkodási szempontból a tervezett fejlesztések hatásai a telepítési fázisban kismértékben terhelők, a működési szakaszban semlegesek, így a bekövetkező változások elviselhetőnek minősíthetők.

Levegőtisztaság-védelem

Az ökoturisztikai területeken, prэшázás területen, lakóterületen új épület létesítése esetén a kivitelezési és üzemelési fázis környezeti levegőre gyakorolt hatása szempontjából jól elkülöníthető. Az építést végző munkagépek, szállítójárművek égéstermék-kibocsátása az egyes létesítmények közvetlen környékére koncentrálódik, védendő létesítményt biztosan nem érintenek. Az üzemelési fázisban a turisztikai szálláshely szolgáltatást igénybe vevők járműveiből származó légszennyezés-többlet várható. A légszennyezettség elsősorban az ingatlanon belül, valamint a megközelítési útvonalakon emelkedik meg. Általánosan elmondható, hogy a fejlesztés a jelenlegi állapothoz képest minimális forgalomnövekedést eredményez hosszútávon. A forgalomból származó légszennyezés mértéke a feltáró utak forgalmának függvénye.

Falusi szálláshely fejlesztés során elsősorban a meglévő épületállomány hasznosítandó panzió létrehozása céljából, erdős területeken pedig egyéb szálláshelyek kialakítása tervezett (pl.: kemping). Új lakóépületek fűtésének megoldása vezetékes gáz igénybevételével a meglévő hálózatról biztosítható. A meglévő zöldterületek terv szintű rögzítésével és új helyszínek zöldterületi besorolásával együtt a zöldterületek összterülete a településen növekedni fog, mely levegőtisztaság-védelmi szempontból a település egészét tekintve kedvező.

Egyedi szennyvíztisztító kisberendezések környezetre gyakorolt hatásának megítélése során a bűz és bakteriális szennyező hatás emelhető ki. A hatások előidézésében meghatározó szerepe van az alkalmazott tisztítási technológiának, valamint az oxigénbevitelt biztosító berendezés típusának. Rendeltetésszerű üzemeltetés mellett a víz a felszínen nem jelenhet meg, így a bűzhatás kialakulásának esélye csekély. A fejlesztési tervben szereplő útfelújítási projektek kivitelezési fázisában várható levegőszennyezés minimális, elhanyagolható mértékű. A Felsőnána irányába vezető mezőgazdasági út kerékpározhatóvá tételét talajstabilizációval kell elvégezni a kiporzás elkerülése érdekében.

Levegőtisztaság-védelmi szempontból a tervezett fejlesztések hatásai a telepítési fázisban kismértékben terhelők, a működési szakaszban semlegesek, így a bekövetkező változások elviselhetőnek minősíthetők.

Zaj- és rezgés elleni védelem

A tervezett építési munkálatokkal járó fejlesztések megvalósítása során az építési fázishoz köthető számottevő zajkibocsátás. Az építőgépek (kotró, rakodó, tehergépkocsi) működésének hatásterülete elérheti a község legközelebbi lakóépületeit. A kizárólag nappali időszakban folyó tevékenység zavaró hatása rövid időtávon várható, a legnagyobb kibocsátással járó fázis (földmunka) időtartama néhány hét. Az építési munkákat úgy kell szervezni, hogy elkerülhető legyen a belterületi lakóingatlanok tartós zajterhelése. Becslés alapján az építkezés területén történő tehergépkocsi mozgások az építési munkák zajkibocsátását nem növelik meg, azonban a legnagyobb zajkibocsátású építési munkák határérték túllépéseket eredményezhetnek.

Az építési zaj csökkentésére az alábbi megoldások javasoltak:

- egyes munkafázisok időbeli korlátozása
- kisebb zajkibocsátású gépek, berendezések alkalmazása
- a keletkező zaj terjedésének korlátozása
- zajszegény építési technológia és eljárás megválasztása.

Lakóépület és szállás épületek elhelyezése kapcsán a tervezett tevékenységből nem származik a környezetben érzékelhető számottevő zaj. A turizmus és kapcsolódó szálláshely szolgáltatás által generált, nagyobb közúti forgalom lesz tapasztalható az érintett közterületeken, várhatóan szezonális jelleggel. A közlekedésből származó várható zajterhelés mértékét számítások alapján lehet becsülni. Forgalmi adatok hiányában a tevékenység hatása nem számszerűsíthető. A községben tervezett zöldterület-fejlesztés zajvédelmi szempontból a település egészét tekintve kedvező.

Zajvédelmi szempontból a 284/2007. (X.29.) Kormányrendeletet kell alkalmazni, amely a környezeti zaj- és rezgés elleni védelem egyes szabályairól rendelkezik. Alkalmazni kell továbbá a zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendeletet, amelynek 3. sz. melléklete tartalmazza a közlekedéstől származó zajterhelési határértékeket a zajtól védendő területeken. A rendelet kimondja, hogy a 3. sz. mellékletében szereplő határértékeknek új tervezésű, vagy megváltozott területfelhasználású területeken kell teljesülniük. A fenti rendelet 1. számú melléklete határozza meg a tevékenységből származó zaj terhelési határértékeit a zajtól védendő területeken.

Zajvédelmi szempontból a tervezett fejlesztések hatásai a telepítési fázisban kismértékben terhelők, a működési szakaszban semlegesek, így a bekövetkező változások elviselhetőnek minősíthetők.

Táj- és természetvédelem

A tervezési terület természeti állapotát a táji helyzetéből fakadó táji adottságai és az azokat befolyásoló antropogén hatások határozzák meg, de hatással vannak rá a környező területek természeti állapota és az azokkal való ökológiai kapcsolata. Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal védett természeti terület a Sánchegy. Murga község teljes igazgatási területe érintett tájképvédelmi övezet területével.

A tervezett fejlesztések megvalósítása a térfoglaláson keresztül a tájhasználati módokban, az értékes táji elemekre gyakorolt hatásban és a tájkép változásában jelentkezhet. Tájhasználati módokban bekövetkező változás az ökoturisztikai területeken történhet. Az érintett ingatlanok jelenleg mezőgazdasági művelés alatt nem álló, kivett beépítetlen ingatlanok, a Nemzeti Földügyi Központ Erdőtérképe alapján sem üzemtervezett erdőterületek, hanem spontán beerdősült területek.

Építési beruházás megvalósítása esetén kismértékben változnak az érintett terület biológiaiilag aktív felületei, mivel fakivágásokra, és cserjeirtásokra lehet számítani. Az ingatlanokon a vonatkozó fakivágási szabályokat kell alkalmazni. Magánterületen a fakivágás bejelentés-köteles tevékenység, mely a települési önkormányzati jegyző hatáskörébe tartozik. A fakivágással kapcsolatban a 1995. évi LIII. törvény, a 1996. évi LIII. törvény és a 346/2008. (XII. 30.) Korm. rendelet előírásai az irányadók. Épületek, ökoturisztikai létesítmények, kemping megépítésekor fakivágásra a legminimálisabb mértékben kerülhet sor. A negatív táji hatások legfőképpen két hatótényezőből erednek: az építés következtében helyenként

kivágásra kerülő faegyedek eltűnése, valamint az építendő létesítmények az ingatlanon, mint művi elemek megjelenése a tájban. Fakivágást kizárólag a madarak fészkelési időszakán kívül, augusztus 15. és március 15. közötti időszakban lehet végezni.

Az építkezés egyéb hatásai a tájban átmeneti változásokat is okoznak. Az építéssel együtt járó levegőszennyezés, zaj- és rezgésterhelés, a talajok minőségének romlása, az esetleges haváriák, a talaj szennyezése, a hulladékkezelés átmenetileg okoz a tájhasználatokra vonatkozóan zavarást, azonban az építkezés befejeztével e hatások megszűnnek. A munkagépek megjelenése az építkezés területén tájképi szempontból átmenetileg szintén zavaró hatást jelent.

A felvonulási útvonalakat úgy kell megtervezni, hogy a természeti és táji értékek, valamint a tájvédelmi szempontból meghatározott érzékeny területek ne sérüljenek maradandó és visszafordíthatatlan módon. A felvonulási útvonalakkal a nem védett természeti területeket is szükséges elkerülni. Ezek pontos megtervezése és kijelölése a kivitelezési fázishoz szükséges részletesebb, pontosabb műszaki adatok, technológiák ismeretében válik teljesíthetővé. A vizsgált terület beavatkozással érintett szakaszán a kivitelezés során hátramaradó rombolt felszíneket rehabilitálni kell. Kiemelt figyelmet szükséges fordítani a tájképvédelmi terület övezetében a kivitelezést követően visszamaradó rombolt felületek rehabilitálására.

A beruházásokhoz kapcsolódó egyéb tevékenységek megvalósításához szükséges létesítmények (pl. közművesítés) kialakítása következtében visszamaradó rombolt felszínnek rehabilitációját is biztosítani kell. A fapótlások során előtérbe kell helyezni a területre jellemző fajták alkalmazását, a honos lombhullató fajtákat. A telepített fák egészséges fejlődéséhez szükséges, felszín alatt és felett elhelyezkedő, a fa lombkoronájával és gyökérzetével lehatárolt rész védelmét biztosítani kell. A fák telepítésénél az MSZ 12172:2019 szabvány előírásait lehetőség szerint alkalmazni kell. A növénytelepítés a tájlesztéskor túl a levegő, a víz, a hó, a talaj műszaki szempontból káros mozgásainak akadályozásában is részt vesz.

A településtervezés egyik módosítási területe, a Dózsa György utca menti zöldterület-kijelölés a településképben pozitív változást eredményez, a fejlesztési tervlapon előirányzott, a település külterületén található szántóterületek növényssávval történő izolációja a tájba illesztést segíti. A javaslat célja egyrészt a környezetminőség javítása, másrészt vizuális szempontból is kedvező. A védőfásítások kialakításakor az ökológiai- és talajadottságoknak megfelelő fajokat kell alkalmazni, továbbá azon taxonok telepítése támogatott, melyek nagy lombkoronát növesztenek. A vegyes, többszintes növénytelepítés ökológiai és kondicionáló értéke jóval magasabb a csak gyepszintből álló zöldfelületekhez képest.

A Felsőnána irányába tervezett kerékpározható út jelenleg mezőgazdasági tájhasználat szomszédságában történne. Tájhasználati módokban szignifikáns változás nem történik, hiszen az útszakasz jelenleg egy mezőgazdasági földút. A beruházás országos jelentőségű védett természeti területet, ex lege védett területet nem érint. A tervezett út nyomvonala nem érint Natura 2000 területet vagy ökológiai hálózat övezetét.

Épített környezet védelme

A településtervezés egészét tekintve, a kijelölt területhasználatok, módosítással érintett területek, valamint a fejlesztési tervben előirányzott projektek által közvetlen hatás a védett építészeti

értékeket, nyilvántartott régészeti lelőhelyeket nem érint. A régészeti örökség elemei eredeti helyzetükből csak régészeti feltárás keretében mozdíthatók el. A gépi és kézi földmunkát a régész irányítása mellett kell végezni, olyan munkagép alkalmazásával, amely alkalmas a régészeti jelenségek jelentkezési szintjén a régészeti tükörfelület kialakítására. Amennyiben a földmunkák során régészeti lelet kerülne elő, az örökségvédelmi törvény vonatkozó előírásaiban foglaltak szerint kell eljárni és haladéktalanul értesíteni kell a jegyző útján az örökségvédelmi hatóságot. A földmunkával járó beavatkozásokkal, fejlesztésekkel, beruházásokkal a nyilvántartott régészeti lelőhelyeket a jogszabályban meghatározott esetekben és módon el kell kerülni.

Murga településtervéhez Örökségvédelmi Hatástanulmány és Építészeti Értékleltár készült, amelyből megállapítható, hogy a módosítással érintett területeknek örökségi érintettsége nincsen, mivel a beruházás országos, illetve helyileg védett épületet, műemléki és helyi védett területet, régészeti lelőhelyet és védőövezetét nem érinti.

Környezet-egészségügy, klímavédelem

A tervezett fejlesztések megvalósítása során a helyi lakosság életkörülményeiben jelentős változás nem következik be, a tevékenység a helyi lakosság egészségi állapotát nem befolyásolja. Az ökoturisztikai fejlesztések, a településközpont fejlesztése, a Felsőnána irányába vezető meglévő mezőgazdasági út kerékpározhatóvá tétele hosszú távú hatásként a turizmus fellendülését eredményezheti. A települési zöldfelületi rendszer fejlesztése hatással van a település arculatára, befolyással van a település környezetminőségére. A zöldfelületek minőségi és mennyiségi fejlesztése feltétele az élhető településnek és az egészséges környezetnek. A területhasználat változások összességében nem befolyásolják jelentősen a helyi lakosok életminőségét, olyan változást nem indukálnak, amely környezet-egészségügyi kockázatot jelentene. A területhasználati övezetek, a tervezett fejlesztések az éghajlati tényezők szempontjából (pl. tengerszint emelkedés, árvízveszély, földcsuszamlás) nem rendelkeznek klímavédelmi kitétséggel, azaz a veszélyforrás felmerülése kizárható vagy minimális a bekövetkezés valószínűsége. A jelenlegi és a tervezett tevékenységek nem váltanak ki éghajlatváltozást előidéző folyamatokat az egyes környezeti elemek tekintetében, környezet-egészségügyi szempontból a lakosság életkörülményeiben jelentős változást nem eredményeznek.

Összességében megállapíthatjuk, hogy kimagasló környezeti terhelés nem jelentkezik a településtervben foglaltak által. Új környezeti konfliktust eredményező, vagy meglévőt fokozó elem jelen vizsgálat során nem került elő. A módosítási terület kijelölések nem eredményeznek súlyos beavatkozást a táj állapotába. Megállapítjuk továbbá, hogy az előirányzott fejlesztéseket a meglévő adottságokra alapozták, megvalósításuk során nem kell számolni jelentős környezetterhelést eredményező beavatkozásra.

4.6.1. Jól azonosítható környezet igénybevétel vagy terhelés

4.6.1.1. a környezeti elemre (talajra, levegőre, felszíni és felszín alatti vízre, tájra, épített környezetre, emberi egészségre)

A településterv fő alappillérenek tekinti a kialakult környezeti elemek megőrzését, legalább szinten tartását, hosszútávon pedig mindezek javítását irányozza elő. Jól azonosítható környezet igénybevétel vagy terhelés az alábbi táblázatban foglaltaknak megfelelően várható.

Környezeti következmények alapján a fejlesztési javaslatok értékelése:

Környezeti elemek	Talaj, földtani közeg	Felszíni, felszín alatti víz	Levegő	Táj, természet	Zajvédelem	Épített környezet	Klíma, Környezet-egészségügy
Településtervei elemek							
Ökoturisztikai terület kijelölése	0	0	-	!	-	0	0
Zöldterület kijelölés	+	+	+	+	+	+	+
Különleges prэшázás terület kijelölése és Prэшázak felújítása, közösségi és turisztikai célú hasznosítása	!	0	0	0	0	+	0
Belterületi (jelenleg üres) lakóingatlanok lakóövezetbe sorolása	-	-	-	0	0	!	0
Településközpont fejlesztése	0	0	0	0	0	0	0
Mezőgazdasági út kerékpározhatóvá tétele	0	0	!	0	0	-	0
Vízrendezési feladatok	0	+	0	0	0	0	+
Egyedi szennyvíztisztító berendezések létesítése	0	0	!	0	0	0	!
Útfelújítások	0	0	!	0	!	+	0
Falusi szálláshelyek fejlesztése	!	!	0	0	!	0	0

Jelmagyarázat:

- gyenge kapcsolat, negatív hatást gyakorol a környezeti elemre

+ részben hozzájárul a környezeti elem védelméhez

0 nincs kapcsolat

! Bizonytalan megítélésű, további intézkedést igényel

4.6.1.2. környezeti elemek rendszereire, folyamataira, szerkezetére, különösen a tájra településre, klímára, természeti (ökológiai rendszerre), a biodiverzitásra

A településtervezetere olyan léptékű fejlesztést nem tartalmaz, mely a fent leírtakra visszafordíthatatlan hatással lenne. A tervezett változások sem a településhálózatban, sem Murga településhálózati szerepében, sem a már kialakult, hagyományos tájhasználatban nem okoznak káros változást. A tervezett területhasználatok a település kialakult szerkezetéhez illeszkednek, ahhoz szervesen kapcsolódnak. A terv előtérbe helyezte a tájképvédelem érdekeit, melyet minden módosítási terület esetében figyelembe vett. A táji környezet megőrzése érdekében a településtervezetere beépítésre szánt területet, mely a környezet és a táj képét átalakítaná nem tartalmaz.

4.6.1.3. a NATURA 2000 területek állapotára, állagára és jellegére, valamint e területeken lévő élőhelyek és fajok kedvező természetvédelmi helyzete megmaradásának, fenntartásának, helyreállításának, fejlesztésének lehetőségeire

A terv olyan fejlesztésekre nem ad lehetőséget, mely védett területeket érintene, az ott lévő kialakult életterre negatív hatással lenne. Murga községben Natura 2000 európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek nem találhatóak.

4.6.1.4. az előbbi hatások következtében az érintett emberek egészségi állapotában, valamint társadalmi, gazdasági helyzetében – különösen életminőségében, kulturális örökségében, területhasználati feltételeiben – várhatóan fellépő változásokra;

Murga község területén a településtervezetere olyan fejlesztést, mely a környezetre, így az emberek egészségi állapotára káros lenne, nem irányoz elő.

4.6.2. *a közvetett módon hatást kiváltó tényezők fellépése esetén különös tekintettel:*

4.6.2.1. új környezeti konfliktusok, problémák megjelenésére, meglévők felerősödésére

A településtervezetere készítése során a meglévő jogok megtartása és a normativitás elve figyelembe lett véve.

4.6.2.2. környezettudatos, környezetbarát magatartás, életmód lehetőségeinek, feltételeinek gyengítésére vagy korlátozására

A környezettudatos, környezetbarát életmód lehetőségét biztosítja a terv.

4.6.2.3. a helyi adottságoknak megfelelő optimális térszerkezettől, területfelhasználási módtól való eltérés fenntartására, vagy létrehozására

A településtervezetere figyelembe veszi és a tervezés során alkalmazkodik a már kialakult területfelhasználáshoz, térszerkezethez.

4.6.2.4. olyan helyi társadalmi-kulturális, gazdasági-gazdálkodási hagyományok gyengítésére, amelyek a táj eltartóképességéhez alkalmazkodtak,

A településtervezetere figyelembe veszi a kialakult társadalmi, kulturális, gazdasági, gazdálkodási (mezőgazdasági) hagyományokat.

4.6.2.5. a természeti erőforrások megújulásának korlátozására

A terv nem irányoz elő ilyet.

4.6.2.6. a nem helyi természeti erőforrások jelentős mértékű használatára vagy a helyi természeti erőforrások túlnyomóan más területen való hasznosítására

A tervben ilyen jellegű fejlesztés nem szerepel.

4.6.3. *A tervezett módosítások hatásának általános környezeti értékelése*

Összességében a tervezett módosítások a környezeti elemeket, beleértve az épített környezetet is, nem veszélyeztetik. A hatások mértéke számítható hatásterületű, közigazgatási vagy országhatáron áterjedő kockázattal járó hatást nem jelentenek. Amennyiben a megvalósítandó létesítmények tervezése, során maradéktalanul betartják a mindenkor érvényes jogszabályi, valamint hatósági előírásokat, beleértve HÉSZ előírásait is, valamint a létesítmények üzemeltetését a létesítményre kiadott hatósági engedélyben foglaltaknak megfelelően, kellő szakértelemmel és gondossággal végzik, akkor a környezetet nem veszélyeztetik.

A hatóságok a létesítmények engedélyezésénél a környezetvédelmi és természetvédelmi érdekeket is érvényesítik. Ahol régészeti lelőhely érintettsége áll fenn, ott a kulturális örökségvédelem szabályai szerint kell gondoskodni a lelőhely feltárásról és a leletmentésről. A tervezett módosítások ásványvagyonot és vízbázisokat nem veszélyeztetnek. A környezeti elemek rendszereire, folyamataira, szerkezetére, a tájra, településre, klímára, természeti (ökológiai) rendszerre és a biodiverzitásra a tervezett módosítások jelentős hatást nem gyakorolnak.

A természet állapotára, állagára és jellegére, valamint az élőhelyek és fajok kedvező természetvédelmi helyzete megmaradásának, fenntartásának, helyreállításának, fejlesztésének lehetőségeire a tervezett módosítások negatív hatást várhatóan nem fognak gyakorolni. A települési környezetre gyakorolt környezeti hatások, a tervezett fejlesztések műszaki, infrastrukturális és szabályozási feltételei alapján, nem minősülnek olyan jelentőségűnek, amely kizárja a módosítások megvalósítását. Nem várható az átlagos egészségi, baleseti és környezetbiztonsági viszonyokat fokozottabban veszélyeztető hatás.

A fejlesztés és a megvalósítás a település természeti, környezeti, gazdasági és infrastrukturális helyzetének az élénkítését, javítását célozzák. A tervben meghatározott területhasználatok és fejlesztési lehetőségek nem okozzák a környezettudatos, környezetbarát magatartás, életmód lehetőségeinek, feltételeinek gyengítését vagy korlátozását. A településterv nem ad lehetőséget a helyi adottságoknak megfelelő optimális térszerkezettől, területfelhasználási módtól való eltérés fenntartására vagy létrehozására irányuló törekvéseknek, támogatja a helyi társadalmi-kulturális, gazdasági-gazdálkodási hagyományok erősítését, amelyek a táj eltartó képességéhez alkalmazkodtak.

4.7. *A környezeti következmények alapján a terv, illetve program és a változatok értékelése, a környezeti szempontból elfogadható változatok meghatározása*

A településterv egy változatban készült, így különböző változatok vizsgálata nem releváns.

5. *A településterv megvalósítása következtében várhatóan fellépő környezetre káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére vonatkozó, a tervben szereplő intézkedések környezeti hatékonyságának értékelése, javaslatok egyéb szükséges intézkedésekre*

A monitorozás célja a környezeti elemek és rendszereik állapotában történő időbeni változások kimutatása. A monitorozásra településterv esetében a tervek felülvizsgálatakor nyílik lehetőség. Az állapotváltozások kimutatásához, a környezeti hatások számszerű, pontos meghatározásához jelen terv készítésekor kevés adat állt rendelkezésre. A fejlesztési területek igénybevétele következtében megnövekedő közlekedési terhelés tekintetében a közutakra vonatkozó forgalomszámlálási adatok, valamint zajmérési adatok alapján határozható meg, melyek a létesítést követő mérési eredményekkel, forgalomszámlálási adatokkal összevethetők. A településterv tartalma, annak megvalósítása a környezeti hatások elkerülését, csökkentését szolgáló településszerkezeti és szabályozási elemek, a környezetvédelmi követelmények érvényesítése esetén nem okoz jelentős környezeti konfliktust. Az építési engedélyezési tervek készítése és a kivitelezés számára megfogalmazott környezetvédelmi tartalmú és célú előírások betartása esetén a környezetterhelések minimalizálhatók, illetve kompenzálhatók.

6. *Javaslat olyan környezeti szempontú intézkedésekre, előírásokra, feltételekre, szempontokra, amelyeket a terv, illetve program által befolyásolt más tervben, illetve programban figyelembe kell venni*

A településen tervezett fejlesztések megvalósítása, illetve üzemeltetése során érvényesíthetők a környezetterhelések minimalizálása, a környezetszennyezések, káros környezeti hatások kiküszöbölése érdekében a következők:

- az építési engedélyezés során a környezeti és zöldfelületi feltételek betartásának ellenőrzése
- a lakóterületekre vonatkozó környezeti követelmények betartása
- az elérhető legjobb technológia, mint követelmény érvényesítése
- egyedi szennyvíztisztítók létesítése szigetelt műtárgyak alkalmazásával
- települési vízkár-elhárítási terv készítése
- a településkép-védelmi rendeletben meghatározásra került építészeti követelmények betartása, a megfelelő építészeti minőség érvényre juttatása érdekében
- megújuló energiahordozók alkalmazása, klímabarát műszaki megoldások

7. *A településterv megvalósítása következtében várhatóan fellépő környezeti hatásokra vonatkozóan a tervben, illetve programban szereplő monitorozási javaslatok értékelése, javaslatok egyéb szükséges intézkedésekre*

Az állapotváltozások kimutatásához, a környezeti hatások számszerű, pontos meghatározásához jelenleg kevés tervezési terület specifikus adat áll rendelkezésre. Mérhető és ellenőrizhető adatokkal szolgálhatnak a közlekedésből számított és mért adatok (pl.

forgalomszámlálási adatok, zajmérések). A környezeti értékelés alapján a várható környezeti hatások jellege, nagyságrendje miatt monitorozás nem válhat szükségessé.

8. Közérthető összefoglaló

Murga Község Önkormányzatának Képviselő-testülete 11/2022. (V. 4.) számú határozatában úgy döntött, hogy településtervet készít. Murga Községnek hatályos településrendezési eszköze, településfejlesztési koncepciója, integrált településfejlesztési stratégiája, aktuális gazdasági programja nincs. Hatályos rendezési terv és településrendezési eszköz hiányában a beépített területen a kialakult állapot, egyéb területen az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett művelési ág szerinti övezet volt a kiindulási pont.

A településterv tartalma nem befolyásol más tervet vagy programot. A tervben meghatározott területhasználatok és fejlesztési lehetőségek környezeti hatásainak hatásterülete a település közigazgatási területén belül határozható meg. A terv, az abban tervezett tevékenységek megvalósítása egyszeri. A településterv a hatályos jogszabályi követelményeknek, a vonatkozó országos és megyei területrendezési terveknek megfelel. A település léptékéhez, a helyi tájhasználathoz illeszkedő, kompakt településszerkezet kialakulása tervezett.

Értékvédelmi szempontból az épített és régészeti örökségvédelmi, táj-és természetvédelmi érdekek érdemben, kedvezőtlen módon nem sérülnek. A változtatások során beépítésre nem szánt területfelhasználási egységek és zöldterületek kerülnek kijelölésre, ami kedvező módon biztosítja az értékek fennmaradását, a természetvédelmi szempontok érvényesítését. A tervezett fejlesztések természeti értékeket, a biológiai sokféleséget, valamint táji értékeket nem veszélyeztetnek. A település egésze tájképvédelmi övezettel érintett. A terv nem tartalmaz olyan fejlesztési szándékot, amely a tájképi értékek kedvezőtlen megváltozásához vezet, a helyi építési szabályzat és a településképi-rendelet építésre vonatkozó előírásai megakadályozzák a tájképi szempontból kedvezőtlen építmények kialakulását.

A község zöldterületei feltérképezésre kerültek. A meglévő zöldterületek terv szintű rögzítésével és új helyszínek zöldterületi besorolásával együtt a zöldterületek összterülete a településen növekedni fog. A lakosság rekreációs ellátása, illetve a helyi idegenforgalom erősítése megvalósul az ökoturisztikai területek kijelölésével. A község fejlesztési szándéka, hogy a keletkező szennyvíz kezelését egyedi szennyvíztisztítók telepítésével oldja meg, mellyel a talaj és felszín alatti víz szennyezése csökkenthető.

A belterületi, jelenleg üres lakóterületek további beépülése esetén sem várható jelentős állapotváltozás a környezetben. Az új beépítések várhatóan csak lokálisan eredményezik a környezeti terhelés növekedését (fűtési szezon emissziói, megnövekedett gépjárműforgalomból eredő levegő-, zaj- és rezgésterhelés, keletkező szennyvíz és hulladékmennyiség növekedése stb.). A HÉSZ-ben szereplő követelmények (zöldfelület-kialakítási és közművesítési feltételek) megfelelő szabályozásai keretben szabnak a szomszédsági és egyéb környezeti konfliktusok megelőzésére. A tervi elemek megvalósulása következtében nem várható jelentős környezeti hatás, illetve a várható környezeti hatás lényegesen nem tér el a már meglévő környezeti hatások jellegétől és mértékétől. A vonatkozó hatályos értékvédelmi és környezetvédelmi előírások betartása mellett a tervben foglaltak várható környezeti hatása a közvetlen és tágabb, épített és táji-, természeti környezetben sem lesz jelentős mértékben kedvezőtlen.

A tervezett területhasználatok közvetlen hatást nem gyakorolnak védett építészeti értékekre, régészeti lelőhelyekre. A nyilvántartott régészeti lelőhelyeket lehetőség szerint el kell kerülni a földmunkával járó fejlesztésekkel, beruházásokkal, ezért a beruházásokat megelőzően már a terület kiválasztás szintjén érdemes tájékozódni a célterület régészeti érintettségéről, és amennyiben ez lehetséges, elkerülni a régészeti lelőhelyet a tervezett beruházással. A nyilvántartott régészeti lelőhelyeket jogszabályban meghatározott esetekben és módon kötelezően el kell kerülni. Ezek az esetek a védett régészeti lelőhelyek, a nyilvántartott tájképi jelentőségű régészeti lelőhelyek (földvárak) és az eredeti összefüggéseiben megmaradt, helyben és fizikai állapotromlás nélkül megőrzendő régészeti emlékek. Régészeti érdekű területeken tervezett beruházás esetén megelőző régészeti kutatás vagy örökségvédelmi hatástanulmány készítése javasolható.

A tervezés jelenlegi fázisában még nem ismertek a műszaki paraméterek, így a további örökségvédelmi javaslatok a kivitelezési tervek ismeretében a későbbiek folyamán még változhatnak. A tervezett fejlesztések megvalósítása során a helyi lakosság életkörülményeiben változás nem következik be, a tevékenység a helyi lakosság egészségi állapotát összességében kedvezően befolyásolja. A településterv kidolgozása során a lakosság szempontjait figyelembe vették, a tervben foglaltak megvalósulásával hosszú távú hatásként a népesség megtartását, életkörülményeinek javulását érheti el a település. A területhasználati változások összességében nem befolyásolják jelentősen a helyi lakosok életminőségét, olyan változást nem indukálnak, amely környezet-egészségügyi kockázatot jelenthet.

A környezetvédelmi jogszabályok következetes betartásával a tervezett tevékenységek környezeti hatása lecsökkenthető. A megvalósulást követően jelentkező települési környezetre gyakorolt hatások jelentős változásokat nem eredményeznek. Új, előre nem becsülhető vagy a megengedettnél jelentősebb környezeti kockázatok bekövetkezése nem várható. Az értékelt terv környezeti szempontból elfogadásra javasolható.

9. *Források*

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény

A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII.23.) Korm. rendelet

A településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet

Egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11.) Korm.rendelet

A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII.21.) Korm.rendelet

A termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII.25.) KvVM rendelet

A felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII.21.) Korm.rendelet

A vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól szóló 28/2004. (XII.25.) KvVM rendelet

A 18/2003 (XII.9.) KvVM-BM együttes rendelet a települések ár- és belvíz veszélyeztetettségéről alapon történő besorolásáról

A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X.7.) KvVM rendelet

A levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 4/2011. (I.14.) VM rendelet
246/2011. (XI.24.) Korm. rendelet a nukleáris létesítmény és a radioaktív hulladék-tároló biztonsági övezetéről
234/2011. (XI.10.) Korm.rendelet a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról
62/2011. (XII.29.) BM rendelet a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól
A települések katasztrófavédelmi besorolásáról szóló 44/2021. (XII. 16.) BM rendelet
A hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény
A veszélyes hulladékkal kapcsolatos egyes tevékenységek részletes szabályairól szóló 225/2015. (VIII.7.) Korm.rendelet
A környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X.29.) Korm.rendelet
A környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII.3.) KvVM-EüM együttes rendelet
A stratégiai zajtérképek, valamint az intézkedési tervek készítésének részletes szabályairól szóló 25/2004. (XII.20.) Korm.rendelet
A kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet
MTA Földrajztudományi Kutatóintézet: Magyarország Kistájainak Katasztere (Szerk. Dövényi Zoltán, Budapest, 2010)

2024

JÓVÁHAGYOTT ANYAG

1.melléklet a 25/2024. (VII.24.) önkormányzati határozathoz

MURGA KÖZSÉG TELEPÜLÉSTERVE

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY

TARTALOMJEGYZÉK

A) ÉPÍTÉSZETI ÉRTÉKEK VÉDELME.....	4
BEVEZETŐ	4
1. ÖRÖKSÉGVÉDELMI VIZSGÁLAT.....	4
1.1. A település történeti leírása (a történeti település- és tájszerkezet alakulása, a történeti településmag)	4
1.1.1. Történeti leírás	4
1.1.2. A történeti település- és tájszerkezet alakulása	5
1.2. A település régészeti örökségének felmérése újonnan beépítésre szánt területnek kijelölt terület esetén terepbejárással	7
1.3. A védett műemléki értékek települési értékleltára.....	7
1.3.1. A világörökségi, és a világörökségi várományos helyszínek és területek	7
1.3.2. Az országos építészeti örökség elemei	8
1.3.3. A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyeket és a nyilvántartott régészeti lelőhelyek	8
1.4. A helyi építészeti örökség települési értékleltára	8
1.4.1. Településszerkezet	8
1.4.2. Telekstruktúra és utcavonal-vezetés	8
1.4.3. Utcakép vagy utcakép részlet	9
1.4.4. Egyéb településkarakter elemek	9
1.4.5. Építmény, építményrészlet, vagy alkalmazott anyaghasználat, tömegformálás, homlokzati kialakítás	9
1.4.6. Táj- és kertépítészeti alkotás, egyedi tájérték, növényzet	10
1.4.7. Szobor, képzőművészeti alkotás, utcabútor	10
2. A RENDEZÉS SORÁN TERVEZETT VÁLTOZÁSOK HATÁSELEMZÉSE	11
3. NYILATKOZATOK	11
B) RÉGÉSZETI SZAKTERÜLETI MUNKARÉSZ	12
BEVEZETÉS	12
1. ÖRÖKSÉGVÉDELMI VIZSGÁLAT	16
1.1. A település történeti leírása (a történeti település- és tájszerkezet alakulása, a történeti településmag)	16
1.2. A település régészeti örökségének felmérése újonnan beépítésre szánt területnek kijelölt terület esetén terepbejárással	17
1.3. A védett műemléki értékek települési értékleltára.....	20
1.4. A helyi építészeti örökség települési értékleltára	21
2. A RENDEZÉS SORÁN TERVEZETT VÁLTOZÁSOK HATÁSELEMZÉSE.....	21
2.1. A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában releváns rövid és középtávon tervezett változások ismertetése	21
2.2. A 2.1. pontban szereplő változások hatásai	21
2.2.1. a régészeti örökségre	21
2.2.2. a történeti településre, település- és tájszerkezetre.....	21
2.2.3. a települési értékleltárban szereplő műemléki értékekre	21

3. ÉRTÉKVÉDELMI TERV	21
3.1. Az értékleltárban szerepeltetett értékek megőrzését biztosító szempontok és követelmények meghatározása	21
3.2 Az önkormányzati feladatok meghatározása	24
4. ÖSSZEFOGLALÁS	24
5. NYILATKOZAT	25
RÉGÉSZETI SZAKTERÜLET MELLÉKLETEI	27

MELLÉKLET:ÉRTÉKLELTÁR

A) ÉPÍTÉSZETI ÉRTÉKEK VÉDELME

BEVEZETŐ

A 2001. évi LXIV. törvény (továbbiakban Kötv.) 85/A. § (1) bekezdése alapján örökségvédelmi hatástanulmányt kell készíteni a település településfejlesztési tervének kidolgozása során.

A település önkormányzatának képviselő-testülete a településterv (Településfejlesztési terv és Helyi Építési Szabályzat) elkészítéséről döntött, melyhez kapcsolódó Örökségvédelmi hatástanulmány elkészítésére Tóth Dóra Kata egyéni vállalkozót bízta meg.

2017-ben a Települési arculati kézikönyv és Településkép védelmi rendelet megalkotásakor készült Építészeti értékleltár.

A hatástanulmány szerkezetét és tartalmát a Kötv. 85/A. § (1) és a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) kormányrendelet 83. § (2) bekezdése, illetve utóbbi 14. sz. melléklete határozza meg.

1. ÖRÖKSÉGVÉDELMI VIZSGÁLAT

1.1. A TELEPÜLÉS TÖRTÉNETI LEÍRÁSA (A TÖRTÉNETI TELEPÜLÉS- ÉS TÁJSZERKEZET ALAKULÁSA, A TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSMAG)

1.1.1. Történeti leírás

„Murga település-földrajzi szempontból a tolnai hegylánchoz tartozó 7 magyar és 22 német helység egyike. A falu neve valószínűleg puszta személynévből keletkezett. (Ilyen típusú névadás a kora Árpád-korban volt jellemző.) A jelenleg ismert legrégebb írásos említési éve 1446, majd 1500. Akkori neve Morga, s a Morgai családnak volt a birtoka. A név etimológiája tisztázatlan. Annyit tudni, hogy létezik még bolgár és szerb-horvát Murga helységnév is, német nyelvterületen pedig Murg víznevek találhatók.

A középkori település a török hódoltság alatt lakatlanná vált. A nyitrai eredetű Jeszenszky család 1702-ben szerezte meg az Amadéktól Csibrákpusztát és Murgát, majd a 18. században rácok és 1745-ben pedig Kalaznó környékéről kb. 30 evangélikus német telepes család érkezett a faluba.

A betelepülők általában házat, egynegyed, illetve fél jobbágytelket kaptak úrbérbe, azaz nem lett a saját tulajdonuk. A családok erdőirtással, művelhető földet hoztak létre. Ezért két évig mentesültek a kilenced adó fizetése alól. A robot mellett tehát erdőt irtottak, hogy szántóföldet nyerjenek és házakat, iskolát építettek, gyümölcsöst, szőlőskerteket telepítettek. Így az elvadult tájat termővé varázsolták verejtékes munkájukkal.

A németek ház építő szokásai alapján sárból téglákat készítettek, amelyeket napon megkeményítettek és később ki is égettek. A lakóházakat eredetileg vert fal és zsuptető jellemezte. A házak általában két szobát, konyhát, hátul kamrát építettek egymáshoz, egy sorban merőleges utcában. A jobb módúak háza több szobát és főzőkonyhát is magában foglalt. A falakhoz használt építőanyagot az udvar végén magasodó löszfalból termelték ki, a visszamaradt üregben konyha, sütőkonyha, boros és krumpilis pincét vagy baromfiólat alakítottak ki. A lakóházak mellett többnyire kukoricagórét, magtárat, pajtát, kocsiszínt, sertésólat és istállót építettek. Ez utóbbi az állatok értéke miatt gyakran téglából készült és a padozat is téglaburkolattal rendelkezett. Jellemző volt még, hogy a porták mellett a ház bejárati sarkánál ásott kutat létesítettek.

A falu ekkortájt a mezőgazdaságból élt, elsődlegesen a megélhetést a földművelés, a szőlő- és bortermelés, és nem utolsósorban az állattartás biztosította.

Megjelentek a településen a különféle mesterségek is. Asztalosok, borbélyok, cipészek, kovácsok, mészáros- hentes mesteremberek, kocsmárosok, kereskedők árulták portékájukat és szolgáltatásaikat.

Jellemző volt az élénk kulturális élet, amelynek csúcspontja az egykori kórus énekversenyei voltak.

A németek kicsiny evangélikus templomot is építettek, amelyet 1796-ban szenteltek fel. Ez az időszak a németeknek köszönhetően a termékeny és fejlődő Murga időszaka.

A II. világháború utáni kitelepítések után maroknyira csökkent az evangélikus vallású lakosok száma és megbomlott a falu egysége, amely béke helyett fájdalmat és szenvedést hozott Murgára.

A faluba idegenek érkeztek, akik a környékbeli nincstelenek, felvidékről betelepített magyarok, csehszlovákiai magyarok voltak.

A szocializmus évtizedeiben a földdel rendelkező parasztok termelőszövetkezetbe kényszerültek, az államosítás hatalmas károkat okozott a településen élőknek. A falu sorsát az 1960-as, 1970-es években pecsételték meg azzal, hogy megszüntettek minden közösségformáló és megtartó intézményt. A körzesítés miatt előbb bezárt az óvoda, majd nem sokkal később az iskola is. Ezután a gyerekek a közeli Hőgyészre jártak iskolába. Megnyitott azonban a napközi és a tejüzem.

Időközben néhány főre apadt csupán az evangélikus gyülekezet, a katolikus templomot pedig 1985-ben bezárták.

1988-ban bevezették a vizet, 1999-ben pedig a gázt. Az 1990-es években a poros- sáros utak zúzott kőből készült burkolatot kaptak. 1996-ban megépült a kultúrház.

A lakosok száma 1870-ben 707 fő volt, ezután fokozatos emelkedéssel 1880-ban érte el a legmagasabb értéket, 753 főt, majd lassú csökkenéssel, 1941-ben 638 fő élt a faluban, - amikor a háború, a holokauszt és a kitelepítések előtt a megye lakossága a maximumot érte el 276 000 főt-, és azóta lineárisan megy lefele.

A legalacsonyabb 2001-ben, 64 fő volt, azóta kissé növekszik a lakosok száma, 1990-ben még 140 volt, azóta fokozatos csökkenés jellemzi a települést, és jelenleg alig több, mint 50 fő lakja a falut.

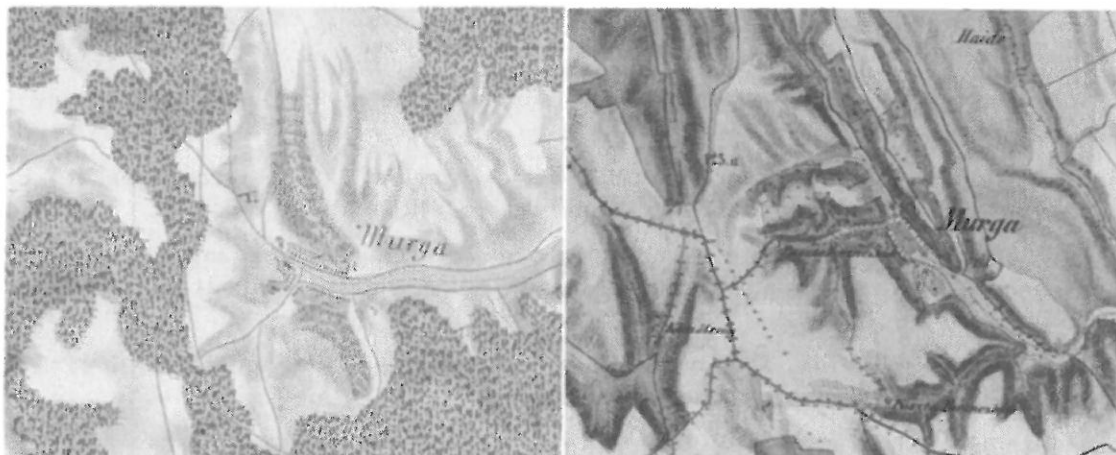
1.1.2. A történeti település- és tájszerkezet alakulása

Murga, a kis völgyeségi zsákfalú a sváb népi építészeti apró kis ékszerdoboz. A településen csupán néhány ház maradt meg, de még így is egységesen őrzik a lakóházak azokat a stílusjegyeket, amelyeket az itt élő emberek alakítottak ki évszázadok alatt.

Murga a patak mentén alakult ki, úgy, hogy az itt letelepedő emberek a terület domborzati és természeti adottságaihoz alkalmazkodva alakították ki a településszerkezetet.

A dombok közti völgyi patak két oldalán utcákat alakították ki, azokon keskeny telkeket jelöltek ki, és felépítették rajtuk a házakat. Így jött létre a falu településszerkezete, amely alig befolyásolta a települést körül vevő táji környezetet. A keskeny szalagtelkeken sorakozó csonka kontyos nyeregtetős cserépfedésű tornácos lakóházak az oldalhatárra épültek, hogy a téli napsugarak érhessek a házak udvari homlokzatát. Ily módon, a virágos- és veteményeskertek is a legkedvezőbbben részesülhettek a napfényből tavasztól őszig.

Murga legfontosabb településképi jellemzői a gazdag népi építészeti értékeket képviselő lakóházak, azok beépítési módja, a kialakult telekstruktúra és a természeti környezettel harmonizáló településszerkezet.

Első Katonai Felmérés térképe (1769-1787) Második Katonai Felmérés térképe (1819-1869)

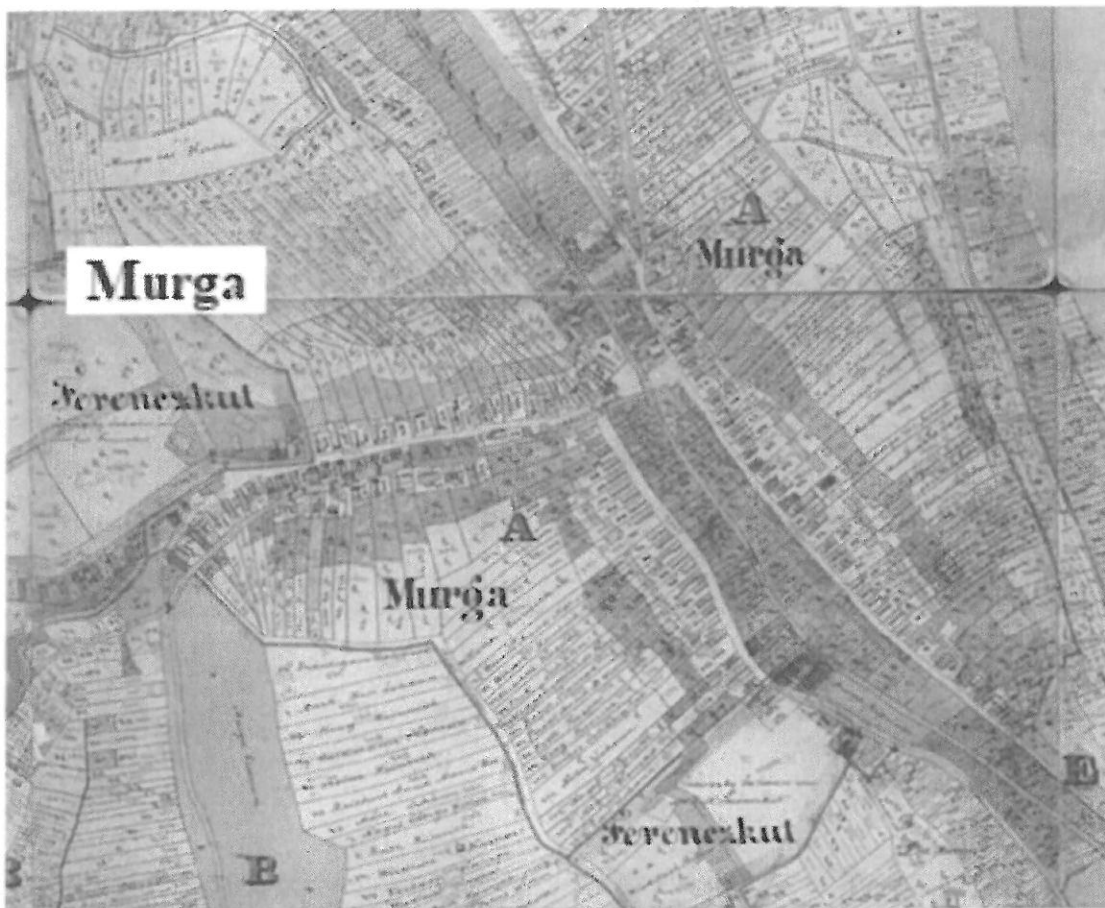
A mai Fő utca és a Szabadság utca egy-egy oldalán sorakoznak a lakóházak, középen a Murga-víz árterülete található. Ezen kívül még a központban a Dózsa György utca eleje épült be.

Murga és környéke az 1806-1869 között készült Második Katonai Felmérés térképén a Dózsa György utca tovább épül, de ezen kívül nem növekedett olyan mértékben a házak száma. A települést számos földsánc veszi körül, már látható az Evangélikus templom és a temető-hegy.

Harmadik Katonai Felmérése (1869-1887)

Magyarország Katonai Felmérése 1941

Murgáról és környékéről a XIX. században készült kataszteri térképen hiteles és részletes képet, illetve betekintést kapunk. A község településszerkezetéről, utcáiról, lakóházairól, telekosztásról és a falut körbevevő gazdasági területekről is pontos ábrázolást láthatunk már a kataszteri térképen a IV. Katonai Felmérés térképéhez képest. Az utcák, a lakóházak, az udvarok, a kertek és a telekosztás részletes ábrázolása mellett, a tulajdonosok neve is feltüntetésre került. Nemcsak a belterület, hanem a szántó- és szőlőterületek is hasonlóan részletes adatokkal szolgálnak. Jól kivehető, hogy számtalan keskeny és hosszú parcella jellemezte hajdan Murga kül- és belterületét a település körüli dűlőutak mentén.

1.2. A TELEPÜLÉS RÉGÉSZETI ÖRÖKSÉGÉNEK FELMÉRÉSE ÚJONNAN BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETNEK KIJELÖLT TERÜLET ESETÉN TEREPEBJÁRÁSSAL

Régészeti szakterület része.

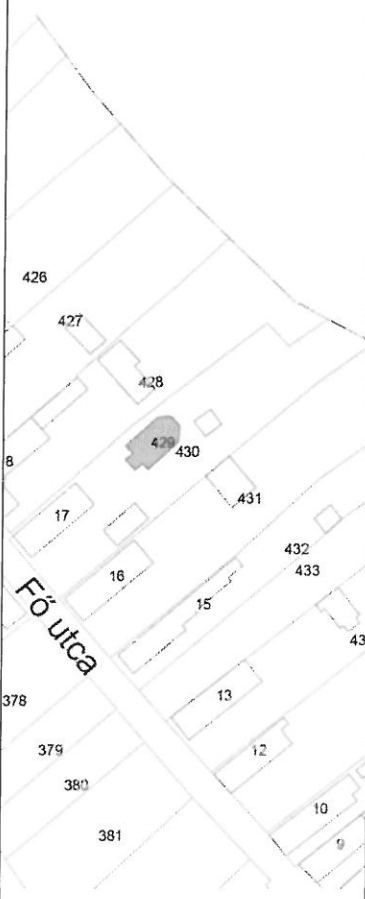

1.3. A VÉDETT MŰEMLEKI ÉRTÉKEK TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁRA

1.3.1. A világörökségi, és a világörökségi várományos helyszínek és területek

Nem érintett.

1.3.2. Az országos építészeti örökség elemei

A település közigazgatási területén 1 országosan védett műemlék van:

	<p>Leírás Murgán 2009 óta áll műemléki védetség alatt a barokk stílusú Evangélikus templom, amely a volt evangélikus lelkészlak hátsó udvarán épült fel. A magyarországi evangélikus templomépítészet egyik jelentős emléke 1795-ben épült, de a torony csak 1854-ben készült el. A templom 1844-ben készült karzatának mellvédjén fára festett Ó- és újszövetségi jeleneteket ábrázoló képek láthatók, amelyek érdekessége, hogy az egyházalapító Luther Márton és a templom építését engedélyező II. József uralkodó együttesen van ábrázolása.</p>	MURGA, Fő utca 17.	Helyrajzi szám	429.
		- templom -	Védelem foka	M
				

1.3.3. A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyeket és a nyilvántartott régészeti lelőhelyek

Régészeti szakterület része.

1.4. A HELYI ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁRA

1.4.1. Településszerkezet

Helyi védett településszerkezeti elem nincs a településen.

1.4.2. Telekstruktúra és utcavonal-vezetés

A történelmileg kialakult utcarendszer, utcavonal-vezetés és telekstruktúra kialakult formáját a helyi településképi rendelet és a helyi építési szabályzat biztosítja.

1.4.3. Utcakép vagy utcakép részlet

Az utcakép megőrzését építészeti örökségként a helyi településképi rendelet és a helyi építési szabályzat biztosítja.

1.4.4. Egyéb településkarakter elemek

Egyéb településkarakter elem nincs a településen.

1.4.5. Építmény, építményrészlet, vagy alkalmazott anyaghasználat, tömegformálás, homlokzati kialakítás

A település védett értékeit az alábbi táblázat tételesen felsorolja. A helyi építészeti értékek leírását, védett építészeti elemeit, a Murga Önkormányzata Képviselő-testületének, többször módosított, a településképi védelméről szóló 10/2017.(XII.31.) önkormányzati rendeletének Murga helyi védelem alatt álló építészeti örökségeinek jegyzéke című 1. melléklete tartalmazza.

	Cím	funkció	helyrajzi szám
1.	Petőfi S. utca 53.	melléképület	48
2.	Dózsa György utca	templom	96
3.	Szabadság utca 121.	lakóépület	167
4.	Szabadság utca 124.	könyvtárépület és kerítés	171
5.	Fő utca 130.	üzletház	368
6.	Fő utca 21.	lakóépület és melléképület	425
7.	Fő utca 20.	lakóépület	426
8.	Fő utca 19.	lakóépület	427
9.	Fő utca 18.	lakóépület	428
10.	Fő utca 17.	lakóépület	430
11.	Fő utca 16.	lakóépület és kerítés	431
12.	Fő utca 10.	lakóépület	436
13.	Fő utca 4.	lakóépület	443
14.	Fő utca 3.	lakóépület és melléképület	444
15	Dózsa Gy. utca 77.	lakóépület	24
16.	Dózsa Gy. utca 83.	lakóépület	11
17.	Szabadság utca 133.	lakóépület	180

Jelenlegi Örökségvédelmi hatástanulmányhoz kapcsolódó Értékleltár elkészítéséhez az egyedi védelem alatt álló építmények felmérése megtörtént. A helyszíni szemle alapján egy épületről megállapításra került, hogy a védelem fenntartása már nem indokolt, valamint több épület került védelem alá helyezésre javasoltak közé újonnan.

	Cím	funkció	helyrajzi szám
1.	Petőfi S. utca 48b.	lakóépület	55
2.	Szabadság utca 115.	lakóépület	160
3.	Szabadság utca 116.	lakóépület	161
4.	Szabadság utca 118.	lakóépület	163

5.	Szabadság utca 123.	lakóépület	170
6.	Szabadság utca 134.	lakóépület	181
7.	Szabadság utca 137.	lakóépület	184
8.	Fő utca 24.	lakóépület	422
9.	Fő utca 22.	lakóépület	424

1.4.6. Táj- és kertépítészeti alkotás, egyedi tájérték, növényzet

Helyi védett táj- és kertépítészeti alkotás, egyedi tájérték nincs a településen. A Tájrendezési javaslat (2023) alapján a településkép-védelmi rendeletben alábbi elemek helyi védett egyedi értéként történő levédése javasolt.

1.	I-II. világháborús emlékmű	Petőfi S. utca	35 hrsz
2.	nyomókaros kút	Fő utca 10. előtt	388 hrsz
3.	öntöttvas kerekes kút	Szabadság utca 118. előtt	308 hrsz
4.	nyomókaros kút	Szabadság utca 121. számmal szemben	308 hrsz
5.	nyomókaros kút	Szabadság utca 130. számmal szemben	308 hrsz
6.	nyomókaros kút	Dózsa Gy. utca	97/3 hrsz
7.	nyomókaros kút	Dózsa Gy. utca	138/2 hrsz
8.	öntöttvas kerekes kút	Dózsa Gy. utca 83/A-val szemben	97/4 hrsz
9.	téglával rakott híd	külterület, Murgai-víz	031 hrsz
10.	présházak, pincelukak	Fő utca külterületi folytatása	045/2-7, /10, 047/1-5, 049/1-22 hrsz

1.4.7. Szobor, képzőművészeti alkotás, utcabútor

Helyi védett szobor, képzőművészeti alkotás, vagy utcabútor nincs a településen.

2. A RENDEZÉS SORÁN TERVEZETT VÁLTOZÁSOK HATÁSELEMZÉSE

A településterv tervezete az alábbi módosítási pontokat tartalmazza:

- Ökoturisztikai terület kijelölése (Kb-Ö)
- Dózsa Gy. utca menti Zöldterület kijelölése

A fenti változtatások az épített környezet megőrzendő értékeire hatással várhatóan nem lesznek.

Az Önkormányzat, a helyi lakosság, illetve a vállalkozók részéről egyéb olyan fejlesztési igény nem jelentkezett, mely jelentős hatással lenne a helyi védelemre érdemes építmények, országos védelem alatt álló építmények vagy a táji érték megjelenésére, megőrzésére.

3. NYILATKOZATOK

Alulírott Tóth Dóra Kata okl. településmérnök nyilatkozom, hogy a településtervhez elkészített örökségvédelmi hatástanulmány az örökségvédelmi jogszabályoknak, továbbá hatósági előírásoknak megfelel.

Szekszárd, 2023. 11.06.

Tóth Dóra Kata

Okl. településmérnök

TT 17 1484

MURGA

KÖZSÉG

ÉPÍTÉSZETI ÉRTÉKEK

Jelmagyarázat

- Védett helyi egyedi érték
- Javasolt helyi egyedi érték

B) RÉGÉSZETI SZAKTERÜLETI MUNKARÉSZ

BEVEZETÉS

Az örökségvédelmi hatástanulmány a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendeletnek és a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendeletnek megfelelően Murga településtervéhez készült.

A 2001. évi LXIV. törvény (továbbiakban Kötv.) 85/A. § (1) bekezdése alapján örökségvédelmi hatástanulmányt kell készíteni a település településfejlesztési tervének kidolgozása során.

A hatástanulmány szerkezetét és tartalmát a Kötv. 85/A. § (1) és a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet 83. § (2) bekezdése, illetve utóbbi 14. sz. melléklete határozza meg.

Jelen munkát a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. alapján szerzői jogi védelem illeti meg. A közölt adatok szerződéstől eltérő célra való felhasználása, régészeti lelőhelyre vonatkozó adatok nyilvánosságra hozása vagy továbbadása csak a szerző engedélyével, a régészeti lelőhely és a műemléki érték nyilvántartásának és védetté nyilvánításának, valamint a régészeti lelőhely és a lelet megtalálója anyagi elismerésének részletes szabályairól szóló 13/2015. (III. 11.) MvM. rendelet, valamint a muzeális intézményekben folytatható kutatásról szóló 47/2001. (III. 27.) Korm. rendelet szabályai szerint történhet.

A hatástanulmány a rendezési tervhez változtatás nélkül, külön alfejezetként csatolandó.

A vizsgálatnál figyelembe vett, a kulturális örökség régészeti vonatkozásait érintő speciális törvények és rendeletek:

- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről – amely a földvárak és halmok (temetkezési helyek) védelméről rendelkezik (23. §),
- 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről,
- 1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről,
- 2001. évi LXIV. törvény a Kulturális örökség védelméről (a továbbiakban: Kötv.),
- 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartó rendszerről – különösen az alábbi szabálysértésnek minősülő cselekmények: lopás, jogtalan elsajátítás, orgazdaság, szándékos rongálás ötvenezer forintot meg nem haladó értékre – 177. § (3) bekezdése szerinti minősített esetei,
- 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről – különösen az alábbi bűncselekmények:
 - műemlék vagy védett kulturális javak megrongálása – 357. §,
 - lopás – 370. § (3) bekezdés bb) pontja,
 - rongálás – 371. § (3) bekezdés ba) pontja és (4) bekezdés b) pontja,
 - jogtalan elsajátítás – 378. § (2) bekezdése,
 - orgazdaság – 379. § (3) bekezdés b) pontja szerinti minősített esetei,
- 2016. évi CL. törvény az általános közigazgatási rendtartásról – az örökségvédelmi hatóság hatósági eljárásait ez alapján végzi,

- 149/2000. (VIII. 31.) Korm. rendelet a Magyar Köztársaság Kormánya és az Európa Tanács tagállamai között 1992. január 16-án kelt, Vallettában aláírt, a régészeti örökség védelméről szóló Európai Egyezmény kihirdetéséről,
- 47/2001. (III. 27.) Korm. rendelet a muzeális intézményekben folytatható kutatásról,
- 191/2001. (X. 18.) Korm. rendelet az örökségvédelmi bírságról,
- 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről,
- 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról,
- 13/2015. (III. 11.) MvM rendelet a régészeti lelőhely és a műemléki érték nyilvántartásának és védetté nyilvánításának, valamint a régészeti lelőhely és a lelet megtalálójára anyagi elismerésének részletes szabályairól.

Fogalmi meghatározások

A régészeti elemek vizsgálatát a kulturális örökség védelméről hozott 2001. évi LXIV. törvényben (a továbbiakban: Kötv.) meghatározott – és így a hatástanulmányban alkalmazott – alábbi fogalmi meghatározások alapján végeztük el.

Fenntartható használat (Kötv. 7. § 4.): a védett kulturális örökség olyan módon történő használata – ideértve a kármeelőző és kárcsökkentő tevékenységeket is –, amely nem haladja meg a szakmailag indokolt mértéket és nem vezet az örökség elemeinek állapotromlásához, így biztosított fennmaradásuk a jelen és jövő nemzedékek számára.

Előzetes régészeti dokumentáció (Kötv. 7. § 3): valamely terület régészeti érintettségének tisztázására, a régészeti örökség elemeire vonatkozó ismeretek (különösen a lelőhely jellegének, korának, kiterjedésének és intenzitásának) megszerzésére és pontosítására szolgáló, valamint az ebből következően elvégzendő régészeti feladatellátás formájának, idő- és költségvonzatainak meghatározásához hozzájáruló, az ismert adatok és források feldolgozásával, a lelőhely állapotában maradandó változással nem járó műszeres lelőhely-, illetve leletfelderítés, terepbejárás és próbafeltárás alkalmazásával készült dokumentum.

Gyűjtemény (Kötv. 7. § 6.): a gyűjtői tevékenység eredményeként létrejött, ritkaságából vagy jellegéből adódóan különös jelentőséggel bíró javak összessége, amelynek egységességében megnyilvánuló kulturális értéke meghaladja egyes darabjainak együttes értékét.

Kulturális örökség elemei (Kötv. 7. § 11.): a régészeti örökség, a hadtörténeti örökség régészeti módszerekkel kutatható elemei, a műemléki értékek, valamint a kulturális javak.

Nagyberuházás (Kötv. 7. § 20.): az alábbi, földmunkával járó beruházás:

- a) a bruttó 500 millió forintos értékhatárt meghaladó teljes bekerülési költségű beruházás,
- b)
- c) a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. által kezelt beruházás,
- d) a védmű-, töltés- és a 2500 hektár alapterületet meghaladó árapasztó- vagy árapasztó tározó-építés, vagy
- e) azon közérdekű célú beruházás, amelynek megvalósítása érdekében a kisajátításról szóló törvény szerint kisajátítást végeztek.

Nyilvántartott régészeti lelőhely (Kötv. 7. § 23.): a közhiteles nyilvántartásba vett, e törvény alapján általános védelem alatt álló régészeti lelőhely.

Megelőző feltárás (Kötv. 7. § 13.): írásbeli szerződés alapján, tudományos módszerrel végzett régészeti feladatellátás (régészeti megfigyelés, próbafeltárás, teljes felületű feltárás), amely a földmunkával járó beavatkozások, fejlesztések, beruházások által érintett, nyilvántartott régészeti lelőhelyek feltárására irányul.

Mentő feltárás (Kötv. 7. § 14.): régészeti emlék vagy lelet régészeti feltáráson kívüli, váratlan előkerülése során alkalmazandó, a közvetlenül érintett elemek szakszerű megmentésére irányuló azonnali beavatkozás.

Régészeti emlék (Kötv. 7. § 28.): a régészeti örökség ingatlaneleme.

Régészeti érdekű terület (Kötv. 7. § 29.): valamennyi terület, természetes vagy mesterséges üreg és a vízmedrek azon része, amelyen, illetve amelyben régészeti lelőhely előkerülése várható vagy feltételezhető.

Régészeti feltárás (Kötv. 7. § 30.): a földmunkával járó beavatkozás, fejlesztés, beruházás esetén feltárássra jogosult által végzett lelőhely-felderítés és megelőző jellegű örökségvédelmi tevékenység, melynek szaktevékenységi része a feltárásvezetés, a feltárás dokumentálása, a régésztechnikusi feladatellátás, a leletek elsődleges feldolgozása, valamint a geodéziai és térinformatikai feladatok ellátása. Járulékos része a régészeti bontómunka.

Régészeti korú tárgy (Kötv. 7. § 32.): bizonyítottan gyűjteményben fennmaradt, a kulturális javak körébe tartozó, 1711 előtt keletkezett tárgy.

Régészeti lelet (Kötv. 7. § 33.): a régészeti örökség érzékelt, felfedezett, feltárt – jellegénél fogva – ingó eleme, függetlenül attól, hogy eredeti helyéről, összefüggéseiből, állapotából elmozdult, elmozdították-e vagy sem. Nem minősülnek régészeti leletnek a régészeti korú tárgyak.

Régészeti lelőhely (Kötv. 7. § 35.): földrajzilag körülhatárolható terület, amelyen a régészeti örökség elemei történeti összefüggéseikben találhatóak.

Régészeti megfigyelés (Kötv. 7. § 36.): a beruházás földmunkájának régész által a helyszínen történő folyamatos figyelemmel kísérése, szükség esetén a régészeti bontómunka elvégzése és dokumentálása.

Régészeti örökség (Kötv. 7. § 37.): az emberi létnek a föld felszínén, a föld vagy a vizek felszíne alatt és a természetes vagy mesterséges üregekben 1711 előtt keletkezett érzékelhető nyoma, amely segít megismerni az egyetemes kultúrát, az emberiség történetét, kapcsolatát környezetével, valamint hozzájárul az ország területén élt népek és a nemzet történelmének rekonstruálásához, igazolja, bemutatja, alátámasztja népünk eredetét és fejlődését, továbbá amellyel kapcsolatos információszerezés fő forrásai a feltárás és egyéb kutatási módszerek.

Régészeti védőövezet (Kötv. 7. § 38.): a védetté nyilvánított régészeti lelőhely környezete, amely biztosítja annak fenntarthatóságát, megközelíthetőségét, tájképi védelmét.

Teljes felületű feltárás (Kötv. 7. § 40.): nyilvántartott régészeti lelőhelyen a régészeti örökség elemeinek a földmunkával érintett terület teljes egészén történő feltárása.

Terepbejárás (Kötv. 7. § 41.): minden olyan felszínen végzett kutatás, adatgyűjtés és kiértékelő dokumentálás, amely a régészeti örökség nem ismert elemének felfedezésére vagy a régészeti lelőhely állapotának ellenőrzésére, illetve azonosítására irányul, függetlenül attól, hogy együtt jár-e a leletek összegyűjtésével vagy sem.

Tervátás (Kötv. 7. § 42.): tudományos célból végzett, tudományos szempontok alapján előre tervezett régészeti feltárás.

Történeti városmag (Kötv. 7. § 44.): a mai városok területén található, az eredeti, történelmi városszerkezetet tükröző, a régészeti örökség elemeit nagy mélységben és több rétegben megőrző, a település több évezredes múltját és folyamatosságát mutató jól lehatárolható, nagyobb összefüggő terület.

Védetté nyilvánított régészeti lelőhely (Kötv. 7. § 45.): miniszteri döntéssel, határozattal vagy e törvény alapján miniszteri rendelettel védetté nyilvánított kiemelkedő történeti és kulturális jelentőségű, nyilvántartott régészeti lelőhely.

Védett örökségi elem (Kötv. 7. § 46.): az e törvény erejénél fogva védelem alatt álló, illetve miniszteri rendelettel vagy hatósági eljárás során védetté nyilvánított kulturális örökségi elem.

Kötv. 7/A. §: A régészeti örökség védelme kiterjed a régészeti örökség felkutatására, értékelésére, számbavételére, nyilvántartására.

Kötv. 8. § (1): A Magyarország határain belül a föld felszínén, a földben, a vizek medrében vagy máshol rejlő vagy onnan előkerülő régészeti lelet állami tulajdon.

A Kötv. 9. §-a kimondja, hogy a régészeti lelőhelyeket – a fenntartható használat elvének figyelembevételével – csak olyan mértékben lehet igénybe venni, hogy azok állománya számottevően ne csökkenjen, illetve eredeti összefüggéseik jelentősen ne károsodjanak. A régészeti örökség elemeit lehetőleg eredeti lelőhelyükön, eredeti állapotukban, eredeti összefüggéseikben kell megőrizni, ennek érdekében régészeti lelőhelyek védelmére irányuló intézkedéseknek elsősorban megelőző, szükség esetén mentő jellegűeknek kell lenniük a Kötv. 10. §-a alapján.

Általános védelem (Kötv. 11. §): a régészeti lelőhelyek e törvény erejénél fogva általános védelem alatt állnak.

A nyilvántartott régészeti lelőhelyek védetté nyilvánítása (Kötv. 12–16. §): az ország és annak régiói kiemelkedő történeti és kulturális jelentőségű régészeti lelőhelyeit jogszabályban kell védetté nyilvánítani (12. §). A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyeken nem lehet olyan tevékenységet folytatni, amely a lelőhelynek akár részleges állapotromlását eredményezheti (13. § (1)). A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyeket kiemelten vagy fokozottan védett régészeti lelőhely kategóriába kell sorolni (13. § (3)).

A Kötv. 19.§ (1) bekezdése alapján a földmunkával járó fejlesztésekkel, beruházásokkal, beleértve az ásványi vagyon kitermelését is a nyilvántartott régészeti lelőhelyeket jogszabályban meghatározott esetekben és módon el kell kerülni.

A kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 21. § (3) bekezdése szerint a földmunkával járó beruházással el kell kerülni

- a) a védetté nyilvánított régészeti lelőhelyet,
- b) a nyilvántartott tájképi jelentőségű régészeti lelőhelyet és
- c) az eredeti összefüggéseiben megmaradt, helyben és fizikai állapotromlás nélkül megőrzendő régészeti emléket.

Ez alól kizárólag az örökségvédelmi hatóság döntése alapján a belterületen tervezett földmunkával járó beruházások, illetve a természetvédelmi vagy örökségvédelmi célú beruházások képezhetnek kivételt (Korm. r. 88. § (6)).

A Kötv. 19. §-a alapján a régészeti örökség elemei eredeti helyzetükből csak régészeti feltárás keretében mozdíthatók el. A régészeti feltárások költségeit – a jogszabályban meghatározott kivételekkel – annak kell fedeznie, akinek érdekében az elvégzendő földmunka vagy a nyilvántartott régészeti lelőhely bolygatása szükségessé vált.

A régészeti feladatellátás hatósági ár alapján végezhető. A hatósági ár mértékét a Korm. r. 8. sz. melléklete határozza meg.

A Kötv. 82. §-a szerint örökségvédelmi bírsággal kell sújtani azt a természetes vagy jogi személyt és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetet, aki

- jogszabályban engedélyhez kötött tevékenységet védelem alatt álló kulturális örökségi elemen engedély vagy tudomásulvétel nélkül vagy attól eltérő módon végzi,
- a védelem alatt álló kulturális örökség elemeit jogellenesen megsemmisíti vagy megrongálja, valamint
- a védett kulturális örökségi elemet kötelezettségének elmulasztásával veszélyezteti,
- régészeti feltárást feltárási jogosultság nélkül végez,
- nyilvántartott régészeti lelőhelyen a hatóság engedélye vagy nyilatkozata nélkül beruházást valósít meg.

Bírsággal sújtható az, aki a jogszabály által előírt bejelentési kötelezettségének nem tesz eleget.

A bírságot a hatóság szabja ki. A bírság mértéke nyilvántartott régészeti lelőhely esetén az örökségvédelmi bírságról szóló 191/2001. (X. 18.) kormányrendelet alapján 10 ezertől 250 millió forintig terjedhet.

1. ÖRÖKSÉGVÉDELMI VIZSGÁLAT

1.1. A település történeti leírása (a történeti település- és tájszerkezet alakulása, a történeti településmag)

Murga község a Tolnai-Hegyhát nevű földrajzi kistáj középső szélén fekszik, amely völgyekkel és szurdokokkal sűrűn felszabdalt, lösz borította hegyhátaból, keskeny vízválasztó gerincekből és pusztuló, meredek lejtőkből áll.

A település külterülete szokatlanul kicsi, nagysága 6,59 km², valószínűleg a középkori faluhatár kiterjedésének felel meg. Természetes határa csak északkeleten van, ahol egy hosszan elnyúló, északnyugat–délkeleti irányú gerinc alkotja a határt Felsőhána felé. A falu határát a déli és a délnyugati oldalon a 65-ös út jelenti.

Murga vízhalózatának legjelentősebb vízfolyása a falu szélétől északnyugatra, kb. 1300 méterre, a murgai határban eredő Murgai-víz, amely 3,5 km hosszan szeli át északnyugat–délkeleti irányban a település területét. A Murgai-vízbe több kisebb, névtelen vízfolyás torkollik a falu határában: nyugatról egy kb. 700 méter hosszú, a Dózsa György utcával párhuzamosan folyó patak; a belterülettel délre egy északnyugat felől folyó, szintén kb. 700 méter hosszú, mára kiszáradt vízfolyás (amelyet az 1960-as években még folyóvízként tüntettek fel); végül a falutól délkeletre, a Schanzberg északi lábánál egy kb. 1,2 km hosszú patak, amely az innen nyugatra eső Ferenckúton ered.

A község határában a környék településeihez képest kevesebb a szántóföld és több az erdőterület; utóbbiak többnyire a felsorolt vízfolyások, valamint a meredekebb oldalú völgyek mentén húzódnak.

Murga neve a középkorban Morga volt, a helynév pusztá személynévből, magyar névadással keletkezett. A települést először 1344-ben említi oklevél, egy helyi nemes nevében: Morgai Miklós fia Tamás királyi emberként járt el a közeli Varsádon. A falut a középkorban írott források leggyakrabban a faluról nevét nyert, itt birtokos köznemesi Morgai család révén említik, akik 1463-tól 1526-ig gyakran szerepelnek a falu birtokosaiként. 1499-ben Morgai Miklós és testvére, Mihály megosztottak addig közösen használt birtokaikon, ekkor említik nemesi kúriájukat, a hozzá tartozó kertet, valamint több szőlőt is (Remekszőlő, Nagyszőlő, Csonka Ádám-szőlő). Morgai Mihály nemesi kúriájára 1526-ból is van adat.

A középkori Murga a mai falu déli szélén fekvő temető mellett, a Murgai-víz délnyugati oldalán húzódott, a temető környékén és a Hanftalvejnagartn nevű dűlőben; a 20. század elejéig használt középkori templomának helye a mai temető területén található. A

faluhelytől délkeletre kb. 400 méterre, a Murgai-víz déli oldalán a 13. században – valószínűleg a középkori Morgához tartozó – földvár állt, amelyben szondázó ásatás is folyt.

1.2. A település régészeti örökségének felmérése újonnan beépítésre szánt területnek kijelölt terület esetén terepbejárással

Murga közigazgatási területéről jelenleg 5, lokalizált régészeti lelőhelyről van tudomásunk. Ez a szám a településhatár nagysága, valamint a természetföldrajzi adottságok – a viszonylag sok vízfolyás – ismeretében kifejezetten alacsonynak mondható. A jövőbeli esetleges intenzívebb kutatások bizonyára még számos lelőhelyet eredményezhetnek a falu határában, elsősorban a nem vagy kevésbé kutatott vizek mentén.

Az eddig azonosított lelőhelyek különböző jellegű kutatások eredményeképpen váltak ismertté.

Ásatás kétszer folyt a település határában.

- 1892-ben Wosinsky Mór a Schanzberg nevű vár fennsíkját csaknem teljesen „átforgatta”, az elszenesedett gerendákból és paticsdarabokból „sártapaszos vesszőfonással készült, hatalmas várépületre” következtetett.
- 2002-ben Miklós Zsuzsa öt kutatóárokkal tisztázta a Schanzberg erődítésének korát és hozzávetőleges szerkezetét.

Helyszíni szemle mindössze egyetlen alkalommal történt.

- 1939-ben Csalog József a belterületen előkerült mamutcsontok lelőhelyére szállt ki (amelynek helye ma már ismeretlen).

Terepbejárások több alkalommal is érintették a murgai határt.

- Tolna megye múzeumlapító régésze, Wosinsky Mór monográfiájában Murga határából is említ lelőhelyeket, de leírása alapján úgy tűnik, hogy ő maga nem végzett itt terepbejárásokat.
- Miklós Zsuzsa a Tolna megye várkutató program keretében 1988-tól többször bejárta (ekkor Nováki Gyulával és Sándorfi Györggyel, 1994-ben Nováki Gyulával, 1993-ban, 1999-ben és 2000-ben egyedül) Schanzberg várát (1. lelőhely), amelyet 1994-ben Nováki Gyula mért fel. Miklós Zsuzsa 2000-ben, 2003-ban és 2005-ben légi fotózta is a várat. Murga határában egy másik, földvárgyanús lelőhelyet is kutatott: Murga Ny/Takács-part lelőhelyet (3. lelőhely) 2003-ban légi fotózta, 2004-ben pedig terepbejárást végzett területén.
- 2011-ben K. Németh András a középkori Tolna megye templomainak kutatása keretében megpróbálta azonosítani a temetőben a középkori templomot, amelynek során a temető mellett is terepbejárást végzett (4. lelőhely); a templom helyét a temetőben (2. lelőhely) csak 2014-ben találta meg.
- Dákó Balázs régészhallgató 2012–2013-ban a Murgai-víz mente régészeti topográfiájáról írt szakdolgozata elkészítéséhez újra bejárt két ismert lelőhelyet (1., 4. lelőhely), valamint felfedezett egy újat (5. lelőhely).

A település határának kiterjedéséhez és a megtelepedésre alkalmas területek nagyságához viszonyítva az ismert régészeti lelőhelyek száma igen alacsonynak mondható, így az egyes korszakokra vonatkozóan nehéz érdemi következtetéseket levonni.

Az őskorból jelenleg mindössze négy lelőhelyet ismerünk. Közülük háromnak a korszak szerinti besorolása nem volt lehetséges a jellegtelen kerámia-töredékek alapján; egyetlen lelőhely a rézkorra keltezhető. Két, nem azonosított őskori lelőhelyről is tudomásunk van: ilyen a belterületen 1939-ben előkerült mamutlelet, valamint a Kleine Schanze dűlőben a 19. század végén talált késő bronzkori depólelet.

A római korból és a népvándorláskorból egyelőre nem ismerünk azonosított lelőhelyeket, bár ilyen bizonyára vannak Murga határában. A népvándorláskorból megemlíthető két, azonosítatlan temetkezés: a Kohlthal nevű dűlőben a 19. század végén talált gazdag mellékletű kora népvándorlás sír (ami talán kisebb temetőt jelez), valamint az ismeretlen helyről előkerült, avar kori temetőre utaló övveretek.

A középkori lelőhelyeket csupán a középkori Murga faluhoz tartozó lelőhelyek, illetve objektumok képviselik: egy-egy középkorinak, illetve késő középkorinak meghatározott telep (amelyek ugyanannak a középkori településnek két részét jelzik a Temetőben, illetve a Hanftalveingartn dűlőben), továbbá egy középkori templom és a hozzá tartozó templom körüli temető. A Schanzberg késő Árpád-kori földvára is bizonyára Murga faluhoz tartozott, a késő középkorból ismert köznemesi Morgai család Árpád-kori elődeié lehetett.

Az ismeretlen korú, egyelőre nem keltezhető lelőhelyeket egy (talán középkori) épület és egy bizonytalan jellegű lelet képviseli.

Ugyanitt jelzem, hogy a múzeumi nyilvántartásokban és szakirodalomban több további olyan régészeti lelőhelyre is található utalás, amelyek pontos elhelyezkedése, kiterjedése az adatok hiányossága miatt jelenleg ismeretlen (olykor a dűlő neve sem ismert). Ezeket – mivel azonosításuk a későbbiekben esetleg terepen elvégezhető lesz – itt sorolom fel (ábécésorrendben).

– belterület: 1939-ben az egyik háza udvarának bővítése során elhordták a hegyoldalt, és a lösztalajban két mamutagyart, valamint mamutcsontokat találtak, amelyeket eljuttattak a szekszárdi múzeumba; Csalog József a helyszínen megállapította, hogy „sok-sok évtizedek előtt a vízár számtalan mamuthullát sodort oda és hogy azon a helyen jelentősebb mennyiségű mammutmaradvány feltárása remélhető”.

– Kleine Schanze: Wosinsky Mór adata szerint „a Kleine Schanze nevű védmű tövében 1895. évben nagy bronzleletre akadtak, melynek darabjai egy rakáson heverték. Vagy öntőműhely volt azon a helyen vagy pedig oda rejtették el a többnyire töredékekből álló, beolvasztásra szánt darabokat.”

– Kohlthal: Wosinsky Mór adata szerint „a »Hohlthal« [helyesen: Kohlthal] nevű dűlőben, Goldmann János murgai lakos szőlejtében, rigolozási munka alkalmával” gazdag mellékletekkel (besimított díszítésű korsóval; négy, aranylemezzel bevont ezüstcsattal; aláhajtott lábú ezüstfibulával) eltemetett, az 5. század első felére keltezhető csontvázat találtak.

– „Murga”: pontosabban ismeretlen helyről avar temetőből származó préselt övveretek kerültek a szekszárdi múzeumba.

Jelenlegi ismereteink szerint összesen 5 azonosított régészeti lelőhely ismert a település bel- és külterületén.

A hatástanulmány készítéséhez felhasznált szakirodalom:

– Archäologische Denkmäler der Awarenzeit in Mitteleuropa I–II. Hrsg. Szentpéteri, József. Budapest 2002. (Varia Archaeologica Hungarica XIII/1–2.)

– Balogh Margit: Murga. Murga 2000.

- Csánki Dezső: Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában III. Budapest 1897.
- Dákó Balázs: A Murgai-víz folyó völgyének régészeti topográfiája. Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Történelem BA szakdolgozat. Kézirat 2014.
- Gál Erika: Murga–Schanz 13. századi földvár állatcsontleletei. A Wosinsky Mór Múzeum Évkönyve XVI (2004) 245–249.
- Hampel József: Murgai lelet. Archaeologiai Értesítő XVI (1896) 95–96.
- K. Németh András: Murga, Temető. Régészeti kutatások Magyarországon 2011 (2018) 119.
- K. Németh András: Murga, Temető. Régészeti kutatások Magyarországon 2014 (2021) 118.
- K. Németh András: A középkori Tolna megye templomai. Szekszárd 2015.
- Magyarország kistájainak katasztere I–II. Szerk. Marosi Sándor – Somogyi Sándor. Budapest 1990.
- Miklós Zsuzsa: Murga, Temető. Régészeti kutatások Magyarországon 2003 (2004) 256.
- Miklós Zsuzsa: Murga–Sánc (Schanz). A Wosinsky Mór Múzeum Évkönyve XVI (2004) 229–244.
- Miklós Zsuzsa: Tolna megye várai. Budapest 2007. (Varia Archaeologia Hungarica XXII.)
- Prohászka Péter: Szelinevits Bódog és a Magyar Nemzeti Múzeum avagy új adatok a nagykajdacsai és a tengelici honfoglaló leletek előkerülési körülményeihez. A Wosinsky Mór Múzeum Évkönyve XXVI (2004) 191–206.
- Tolna megye földrajzi nevei. Szerk. Végh József – Ördög Ferenc – Papp László. Budapest 1981.
- Tóth Ágnes: Murga. In: Bóna István – Cseh János – Nagy Margit – Tomka Péter – Tóth Ágnes: Hunok – Gepidák – Langobardok. Szeged 1993, 14. (Magyar Őstörténeti Könyvtár)
- Vizi Márta: Dr. Csalogovits József és a Tolnavármegyei Múzeum II. 1934–1946. A Wosinsky Mór Múzeum Évkönyve XXXI (2009) 269–356.
- Wosinsky Mór: Tolna vármegye az őskortól a honfoglalásig I–II. Budapest 1896.

A településhatár régészeti érdekű területének viszonylag kis része esik mezőgazdasági művelés alá, ahol optimális növényborítottság mellett a régészeti érintettség könnyebben felderíthető. Ennek megfelelően az ismert régészeti lelőhelyek többsége legalább részben szántóföldre esik.

Murga belterületén jelenleg mindössze egyetlen nyilvántartott lelőhely található (2. lelőhely: Temető). A beépítettségéből fakadó rossz kutathatóság miatt a belterület bárhol előkerülhet új régészeti lelőhely.

A település közigazgatási határain belül külön jogszabályban kiemelten vagy fokozottan védett régészeti lelőhely nem található.

A Korm. r. 21. § (3) bekezdése alapján a védett régészeti lelőhelyeket a földmunkával járó beruházásokkal el kell kerülni. Ez utóbbi főszabály alól kivételt csak a Korm.r. 88. § (6) bekezdése szerinti esetek jelentenek, azaz ha belterületi ingatlanon megvalósuló, valamint örökségvédelmi vagy természetvédelmi célú beruházásokról van szó, illetve ha már meglévő építmény vagy műtárgy karbantartására irányul a beruházás.

A Kötv. általános elvei alapján ex lege védett minden, jelenleg nyilvántartott régészeti lelőhely (5 db); a további ismert, de még nem nyilvántartott régészeti lelőhelyek esetében

a bejelentést követően a központi közhiteles örökségvédelmi nyilvántartásba való bejegyzéssel, egyedi hatósági döntés nélkül, az általános védelem az újonnan előkerült régészeti lelőhelyek is megkapják.

Jelenleg az alábbi korú és jellegű lelőhelyekről van ismeretünk:

- őskori telep (3 db)
- rézkori telep
- középkori telep
- középkori templom
- középkori temető
- késő Árpád-kori földvár
- késő középkori telep
- ismeretlen korú (középkori?) épület
- ismeretlen korú, bizonytalan jellegű lelet

A régészeti lelőhelyek jellegéből adódóan a pontos lokalizáció, még inkább a pontos kiterjedés általában nem határozható meg pusztán a felszíni jelenségek alapján. Az adattári és szakirodalmi adatok, valamint az elvégzett helyszíni azonosítások alapján az azonosított lelőhelyekkel érintett területek a hozzájuk tartozó helyrajzi számokkal részletesen az 1. számú mellékletben találhatóak.

Régészeti érdekű területek azok a területek, ahol a földrajzi adottságok és az adatgyűjtés során szerzett információk alapján egyéb lelőhelyek feltételezhetők. A régészeti lelőhelyek elhelyezkedését leginkább meghatározó vízfolyások között Murga határában a Murgai-víz és mellékvizei említhetők (ld. 1.1. pont), amelyek melléke minden régészeti kor embere számára lehetőséget biztosított a megtelepedésre.

A felsorolt vízfolyások mentén – ahogy az összes, egykori (de ma már esetleg kiszáradt) vízfolyás, illetve forrás és tó mentén – bárhol várható további régészeti leletek vagy lelőhelyek előkerülése.

A jelenlegi területhasználat és területi állapot (mezőgazdasági művelés) a kulturális örökség régészeti elemeit nagymértékben érinti. Jelentősen károsodhatnak az intenzív talajművelésnek és erózióknak kitett területek, ami minden szántóföldi lelőhelyet hátrányosan érint.

A régészeti lelőhelyeket az építkezések és a talajművelés súlyosan károsította és továbbra is veszélyezteti. Az ismert lelőhelyek esetében ez már eddig is nagyfokú pusztítást eredményezett. Amennyiben a mezőgazdasági területeken fennmarad az intenzív talajforgatásos művelés (vagyis a szántás), akkor ez a pusztulás is folytatódik, hosszú távon pedig megsemmisülést eredményezhet.

1.3. A védett műemléki értékek települési értékleltára

Nem része a régészeti munkarésznek.

1.4. A helyi építészeti örökség települési értékleltára

Nem része a régészeti munkarésznek.

2. A RENDEZÉS SORÁN TERVEZETT VÁLTOZÁSOK HATÁSELEMZÉSE

2.1. A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában releváns rövid és középtávon tervezett változások ismertetése

Nem tudunk ilyenről.

2.2. A 2.1. pontban szereplő változások hatásai

2.2.1. a régészeti örökségre

Nem releváns.

2.2.2. a történeti településre, település- és tájszerkezetre

Nem része a régészeti munkarésznek.

2.2.3. a települési értékleltárban szereplő műemléki értékekre

Nem része a régészeti munkarésznek.

3. ÉRTÉKVÉDELMI TERV

3.1. Az értékleltárban szerepeltetett értékek megőrzését biztosító szempontok és követelmények meghatározása

A mezőgazdasági tevékenység különösen veszélyezteti az eredeti összefüggéseiben megmaradt, helyben és fizikai állapotromlás nélkül megőrzendő régészeti emlékeket, amelyek közé elsősorban a kőből és/vagy téglából készült, római kori és középkori épületek földben rejtőző (többnyire az alapozáshoz tartozó) falmaradványai tartoznak. Ezen régészeti emlékek pusztulása a szántás mélységének növekedésével, illetve az erózió által okozott hatások miatt olykor igen látványos. A tervezett beruházások szempontjából korlátozó tényező lehet, hogy a 68/2018. (IV. 9.) Korm. r. értelmében a földmunkával járó beruházással el kell kerülni az ilyen régészeti emlékeket (21. § (3) c)) is.

A Kötv. 9. §-a alapján a régészeti lelőhelyeket – a fenntartható használat elvének figyelembevételével – csak olyan mértékben lehet igénybe venni, hogy azok állománya számottevően ne csökkenjen, illetve eredeti összefüggéseik jelentősen ne károsodjanak. A fenntartható használat a Kötv. 7. § 4. pontja szerint a védett kulturális örökség olyan módon történő használata – ideértve a kármegelőző és kárcsökkentő tevékenységeket is – , amely nem haladja meg a szakmailag indokolt mértéket és nem vezet az örökség elemeinek állapotromlásához, így biztosított fennmaradásuk a jelen és jövő nemzedékek számára. A Kötv. 10. § (2) bekezdése kimondja, hogy a régészeti lelőhelyek védelmére irányuló intézkedéseknek elsősorban megelőző, szükség esetén mentő jellegűeknek kell lenniük.

A fenti irányelvekhez kapcsolódóan régészeti lelőhelyek kapcsán felmerülő kárenyhítési lehetőségek az alábbiak.

I. Megelőző jellegű intézkedések

1. A nyilvántartott régészeti lelőhelyeket lehetőség szerint el kell kerülni a földmunkával járó fejlesztésekkel, beruházásokkal, ezért a beruházásokat megelőzően már a terület kiválasztás szintjén érdemes tájékozódni a célterület régészeti érintettségéről, és amennyiben ez lehetséges, elkerülni a régészeti lelőhelyet a tervezett beruházással. A Kötv. 19. § (1) bekezdése alapján a nyilvántartott régészeti lelőhelyeket jogszabályban meghatározott esetekben és módon kötelezően el kell kerülni. Ezek az esetek a Korm. r. 21. § (3) bekezdése alapján a védett régészeti lelőhelyek, a nyilvántartott tájképi jelentőségű régészeti lelőhelyek és az eredeti összefüggéseiben megmaradt, helyben és fizikai állapotromlás nélkül megőrzendő régészeti emlékek. Ez utóbbi főszabály alól az örökségvédelmi hatóság csak belterületi ingatlanok, valamint örökségvédelmi vagy természetvédelmi célú beruházások esetén, illetve akkor térhet el, ha a földmunkával járó tevékenység már meglévő építmény vagy műtárgy karbantartására irányul.

2. Régészeti érdekű területeken tervezett beruházás esetén megelőző régészeti kutatás vagy örökségvédelmi hatástanulmány készítése javasolható. Régészeti érdekű terület a Kötv. 7. § 29. pontja alapján valamennyi terület, természetes vagy mesterséges üreg és a vízmedrek azon része, amelyen, illetve amelyben régészeti lelőhely előkerülése várható vagy feltételezhető. Örökségvédelmi hatástanulmány készíttetését az örökségvédelmi hatóság is előírhatja a Korm. r. 87. § (4) bekezdése szerinti engedélyezési eljárásokban.

3. Amennyiben a tervezett tevékenység a Kötv. szerint nagyberuházásnak minősül, az örökségvédelmi jogszabály külön szabályait kell alkalmazni az engedélyezés és a megvalósítás folyamán. A nagyberuházásokhoz kapcsolódó engedélyezési eljárásokban a tervezett tevékenység örökségvédelmi hatásainak felmérésére Előzetes régészeti dokumentáció (ERD) készítését írja elő a Kötv. Az ERD-t a jogszabályban meghatározott örökségvédelmi szerv készíti el, ezt az első olyan hatósági engedélyezési eljárásban be kell nyújtani, amely földmunkák végzésére jogosít. Az ERD részét képező feltárási projektterv figyelembe vételével kerül sor a konkrét régészeti feladatellátás meghatározására, amelyet – amennyiben engedélyköteles tevékenységről van szó – az örökségvédelmi hatóság végez.

II. Mentő jellegű intézkedések

1. A védett régészeti lelőhelyek esetében örökségvédelmi engedélyt kell kérni a Korm. r. 53. §-a értelmében az örökségvédelmi hatóságtól – a más hatóság (örökségvédelmi szakhatóság hozzájárulásával vagy szakkérdés vizsgálata alapján kiadott) engedélyéhez nem kötött – minden 30 cm mélységet meghaladó földmunkához, tereprendezéshez, valamint depó, feltöltés, töltés létesítéséhez. Ebben az esetben – a Korm. r. 88. §-a szerinti kivételek fennállása esetén – a szükséges megelőző régészeti feltárást követően, illetve azzal párhuzamosan végezhető az engedélyezett tevékenység.

2. Nyilvántartott régészeti lelőhelyek esetében a szakhatóságként vagy szakkérdés vizsgálatában közreműködő örökségvédelmi hatóság a földmunkával járó beruházás kapcsán meghatározza a szükséges megelőző régészeti feltárást módját.

3. Régészeti lelet, jelenség vagy emlék váratlan előkerülése esetén azt a jogszabályban meghatározott módon be kell jelenteni, a tevékenységet szüneteltetni majd ezt követően az illetékes, feltárással jogosult intézmény elvégzi a mentő feltárást.

A kárenyhítés lehetőségeinek figyelembevétele a beruházások szempontjából mindenképpen fontos, hiszen a régészeti feltárások költségeit annak kell fedeznie, akinek érdekében az elvégzendő földmunka vagy a nyilvántartott régészeti lelőhely bolygatása szükségessé vált, így régészeti érintettség esetén a régészeti munkák költségével és időigényével is számolnia kell a beruházónak. A beruházások kapcsán célszerű lehet az előzetes egyeztetés az örökségvédelmi hatósággal.

A Murga község területére eső nyilvántartott lelőhelyek száma 5, ezek közül belterületen

kettő lelőhely található (2., 4. lelőhely). A belterületi vagy egyéb beépített területrészeken azok az építési munkálatok, amelyek talajbolygatással járnak (pl. ház-, pince- vagy kerítésalap ásása, közművek vezetése, tereprendezés, oszlopállítás, fásítás, árokásás, útépités, stb.), veszélyeztető forrásnak minősülnek, az ilyen jellegű beavatkozás engedélyezése során az örökségvédelmi hatóság is részt vesz az eljárásban a hatályos jogszabályok alapján. A fentiek mellett bármilyen újabb beruházás (pl. alagcsövezés, melioráció, talajlazítás, csatornaásás, homok-, agyag- vagy földbányászás, magas- vagy mélyépítés, útépités, stb.), essen az bel- vagy külterületre, jelentős károkat okozhat a régészeti lelőhelyekben, ezért a fenti tevékenységek esetében az örökségvédelmi hatóság az engedélyezés során érvényesíti az örökségvédelmi érdekeket és előírja a szükséges örökségvédelmi hatáscsökkentő eljárást a beruházó számára, amely a gyakorlatban a megelőző régészeti feltárás valamely formáját jelenti. Az örökségvédelmi hatóság szakhatóságként, vagy örökségvédelmi szakkérdés vizsgálata során eljárva mérlegeli a tervezett beruházás és az általa a régészeti örökségben keletkező visszafordíthatatlan folyamatok arányát, viszonyát, majd a jogszabályokkal összhangban, ezek alapján kikötésekkel hozzájárul a tevékenység végzéséhez vagy – jogszabályi feltételek fennállása esetén – megtiltja azt.

A belterületre eső egyetlen lelőhely külön is említésre méltó: a falu középkori templomának helye a település jelenleg is használt temetőjében fekszik (2. lelőhely). A lelőhelyen végzett terepbejárás alapján úgy tűnik, hogy az 1940-es évekig fennállt, középkori eredetű templom helyére azóta nem temetkeztek. Ezt az állapotot érdemes lenne fenntartani, lehetőséget adva a középkori templom esetleges feltárására a későbbiek folyamán.

A murgai lelőhelyek többsége jelenleg teljes területével vagy részben általános mezőgazdasági területen, szántó művelési ág alatt található, szám szerint 3 lelőhely (3., 4., 5. lelőhely). A lelőhelyek az intenzív talajművelés miatt lassan, de biztosan pusztulnak. A szántás – különösen a mélyszántás – az erózióval kiegészülve folyamatos állagromlást okoz az érintett lelőhelyekben, tartós, több évtizedes ilyen jellegű használat során pedig a teljes megsemmisüléssel fenyeget. Ezekben a területeken a szántóként való használatot, mint az eddigi használati módot, az esetek többségében korlátozni ugyan nem szükséges, de javasolt a művelési ág megváltoztatása úgy, hogy az a lelőhelyek tartós és további romlással nem járó fennmaradását garantálja. Javasolt a gyepterület művelési ág és ennek megfelelően a füvesítés után kaszálóként vagy legelőként való hasznosítás bevezetésének megfontolása.

A gyepterület, rét, legelő művelési módok a régészeti lelőhelyek állapotának háborítatlan megőrzése szempontjából kifejezetten kedvezőek. Ilyen területen jelenleg egy lelőhely sem található. Javasolt törekedni e felületek lehetséges kiterjesztésére a régészeti lelőhelyeken és környezetükben.

Kert kialakítása, szőlő, gyümölcsös, más ültetvény vagy erdő telepítése jelentős mértékben veszélyezteti a régészeti lelőhelyeket, ugyanis a szőlő- és kertműveléshez, ültetvény-telepítéshez, illetve az erdőgazdálkodáshoz általában kapcsolódó műveletek (pl. tuskózás, rigolózás) a lelőhelyek vagy lelőhelyrészek megsemmisülésével járhatnak. E tevékenységeket ezért a régészeti lelőhelyek területén kerülni kell. Az örökségvédelmi hatóság örökségvédelmi hatástanulmány készíttetését írhatja elő a bányászati (kutatási műszaki üzemi terv jóváhagyása, bányatelek megállapítása és módosítása, védőpillér kijelölése, módosítása, meggyengítése és lefejtése) hasznosítás, előzetes környezeti hatásvizsgálat vagy környezeti hatásvizsgálat-köteles tevékenység, vagy újrahasznosításra, más célú hasznosításra vagy telekalakításra irányuló földhivatali eljárás esetén.

Erdővel fedett területen jelenleg két lelőhelyet ismerünk (1., 3. lelőhely), az egyiknek csak egy kisebb része húzódik rá az erdő területére (3. lelőhely). Itt az erdőműveléshez szükséges földmunkák végzése során legalább a régészeti felügyeletet biztosítani kell.

Régészeti érdekű terület a település közigazgatási területére eső valamennyi vízfolyás vagy állóvíz partszakasza, még ha ezekben ma már nem is található víz, illetve az egykori

források környéke is. A jelen művelési ágaktól eltérni ezeken a területeken nem kell, jelenségek vagy leletek észlelése esetén azonban a jogszabályok által előírt tennivalókon túl értesíteni kell a helyi jegyző útján a területileg illetékes örökségvédelmi hatóságot és megyei hatókörű városi múzeumot is, hogy a lelőhely bekerülhessen a közhiteles örökségvédelmi nyilvántartásba. Amennyiben ezeken a területeken belül azonosítani sikerül a konkrét lelőhelyeket, azokra a továbbiakban a nyilvántartott régészeti lelőhelyekre vonatkozó szabályok és korlátozások vonatkoznak. Újabb, jelentős földmunkával járó beruházás vagy változtatás ezért egyik ilyen területen sem javasolt. Amennyiben mégis beépítésre kerül régészeti érdekűként számon tartott terület, fel kell készülni régészeti lelőhely előkerülésére, ami az ott folyó munkálatokat akadályozhatja, lelassíthatja.

Egy-egy nagyobb területet érintő beruházás esetén – így esetleg útépités, zöldmezős beruházás nyomvonalának, helyének végleges meghatározását megelőzően – célszerű külön örökségvédelmi hatástanulmány készíttetése. A hatástanulmány készítése során alkalmazott, nem roncsoló módszerek (légi fotó, terepbejárás, geofizikai felmérés) és szondázó kutatások segítségével a lelőhely kiterjedése és jellege viszonylag jól meghatározható. A terv véglegesítését megelőzően, saját megrendelésre készített örökségvédelmi hatástanulmány révén elkerülhető, hogy az engedélyeztetési fázisban az örökségvédelmi hatóság a kérelmet elutasítsa vagy a tervek módosítását írja elő. Egy-egy konkrét beruházás tervezési fázisában ezért mindenképpen érdemes egyeztetni az illetékes örökségvédelmi hatósággal.

Amennyiben a lelőhelyeken és régészeti érdekű területeken kívül kerülne elő lelet vagy jelenség, akkor a fentiekben részletesen leírt jogszabályok szerint kell eljárni.

Régészeti szempontból alapvetően fontos, hogy minden egyes nyilvántartott lelőhelyet érintő munkálat esetében biztosított legyen a régészeti felügyelet. Tekintettel azonban a törvényi szabályozásra, amely szerint a beruházások esetében a szükségessé váló régészeti feltárások költségét a beruházónak kell állnia, valamint a váratlanul előkerülő lelőhelyek kapcsán szükséges mentő feltárások által okozott időkiesésre egy-egy beruházás során, a nem kellően motivált felek miatt a gyakorlatban továbbra is számolni kell a régészeti jelenségek egy jelentős részének dokumentálatlan pusztulásával. Ennek elkerülése érdekében szükséges az előrelátó tervezés, valamint a fejlesztések során az örökségvédelmi többletköltségek tervezése.

3.2 Az önkormányzati feladatok meghatározása

A jelenlegi károsan ható folyamat (talaj bolygatása) a fokozatos állagromlást jelenti a lelőhelyek számára. E folyamat elméletileg visszafordítható vagy legalább is megállítható lenne, ha a területeken a talajművelést a fentebb felvázolt módon megváltoztatnák. Ehhez a helyi adminisztráció (Önkormányzat), a szakemberek (örökségvédelmi hatóság, Megyei Múzeum) és az érintett magánszemélyek vagy vállalkozások konstruktív együttműködése szükséges. Ellenkező esetben a folyamat megfordíthatatlannak látszik és előbb-utóbb menthetetlenül a régészeti lelőhelyek teljes megsemmisüléséhez vezet.

4. ÖSSZEFOGLALÁS

A település bel- és külterületén máig összesen 5 régészeti lelőhely (terület) áll a Kötv. általános elvei alapján védelem alatt. Ezek között külön jogszabályban kiemelten vagy fokozottan védett régészeti lelőhely nem található.

Minden ismert és nyilvántartott lelőhely esetében már a jelenlegi humuszréteg bolygatása (eltávolítása) is sérti a régészeti örökség földben rejlő emlékeit. Amennyiben ezek területén elkerülhetetlen a földmunkával járó építési tevékenység, annak hatósági

engedélyezési eljárásába a kulturális örökségvédelmi hatóságot be kell vonni. Ilyen esetben megelőző régészeti feltárássra kell számítani, amelynek költségeit a beruházónak kell viselnie.

A jelenleg hatályos jogszabályok szerint a település területén a régészeti feladatellátásra kiemelt nagyberuházások kivételével a Wosinsky Mór Megyei Múzeum (7100 Szekszárd, Szent István tér 26.) jogosult.

Régészeti ügyekben hatóságként, szakhatóságként, illetve szakkérdés vizsgálatában jelenleg a Tolna Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály, Örökségvédelmi Osztálya (7100 Szekszárd, Szent István tér 11–13., tel: 06 (74) 505-600, e-mail: epitesugy.szekszard@tolna.gov.hu) az illetékes.

Ez a hatástanulmány a készítés időpontjában rendelkezésre álló adatok alapján készült. A település területén időközben előkerülő lelőhelyekről a nyilvántartást vezető hatóság vezet közhiteles nyilvántartást. Javasolt minden tervezett beruházás előtt a lelőhellyel való érintettségről időben meggyőződni.

A HÉSZ-be javasolt szövegrész

„(1) Régészeti érintettség esetén a hatályos kulturális örökségvédelmi jogszabályok alapján kell eljárni.

(2) Minden olyan esetben, amikor régészeti lelet vagy annak tűnő tárgya, régészeti emlék vagy régészeti jelenség kerül elő, a területileg illetékes jegyzőt értesíteni kell, aki haladéktalanul tájékoztatja az örökségvédelmi hatóságot, a további intézkedésig a munkálatokat fel kell függeszteni, a terület őrzéséről a megtaláló köteles gondoskodni.

(3) A régészeti örökséget és a műemléki értéket érintő kérdésekben a központi közhiteles örökségvédelmi nyilvántartásban és a rendezési tervhez készített örökségvédelmi hatástanulmányban foglaltak együttesen irányadók.”

5. NYILATKOZAT

A hatástanulmány készítőjeként kijelentem, hogy a hatástanulmány régészeti munkarésze az örökségvédelmi jogszabályok és a hatósági eljárások figyelembe vételével készült.

A hatástanulmány egy nyomtatott, aláírt példányát és egy digitális változatát a megrendelőnek átadtam.

A hatástanulmány készítőjeként kijelentem, hogy régész diplomával rendelkezem és a 68/2018. (IV. 9.) kormányrendelet 84. § (2) a) és a 439/2013. (XI. 20.) kormányrendelet 4. § (1) a) pontja alapján van jogosultságom a régészeti szakterületi munkarész elkészítésére.

Régész diploma száma: 947/2001. sz. (ELTE-BTK)

Régészeti szakértői nyilvántartási szám: 15-022.

Tamási, 2022. november 6.

dr. K. Németh András
7090 Tamási, Eötvös utca 10.
tel.: 30/405-1986

Mellékletek:

1. melléklet:

Régészeti lelőhelyek Murga közigazgatási területén (2022. október 31-i állapot)

2. melléklet:

Murga község határának térképe az ismert régészeti lelőhelyekkel

RÉGÉSZETI SZAKTERÜLET MELLÉKLETEI

1. MELLÉKLET

Régészeti lelőhelyek Murga közigazgatási területén

1. Murga – Schanzberg / Schanz / Sánc (Murga 1)

Lelőhely-azonosító: 23080

A lelőhely megjelölése: késő Árpád-kori földvár

A lelőhely leírása: A Murga szélétől kb. 1 km-re délkeletre, a Murgai-víz déli partján, északnyugat–délkeleti irányú dombvonulat északi végén fekvő földvárat a 19. század első felétől kezdve többször említik. Egyed Antal 1828-as összeírásában „török sáncznak” mondják, az 1859-es kataszteri térkép „Hármas sáncznak” nevezi, az 1865-ös Pesty Frigyes-féle helynévgyűjtésben „két magas csúcsos hegyet” említenek „Grosse und kleine Schantz” néven.

A vár leírását Miklós Zsuzsa vármonográfiájából (2007, 256) idézem: „A vár a domb északi harmadában helyezkedik el, területét jelenleg sűrű bozót fedi. A lesarkított téglalap alakú, 8–14×39 méteres (kb. 0,0429 ha) fővárat egykor körben árok övezte. Ez jelenleg a keleti és nyugati hosszanti oldalon, középtájon a rámosódott föld miatt terasz alakú. Az északi árokszakaszmélysége a platótól kb. 6 méter, szélessége az árokfenéknél 3, fent kb. 17 méter. A déli árokszakaszmélysége a lakóterülettől számítva kb. 5 méter, szélessége alul 3, fent 15 méter. A felszíni nyomok alapján az árokból kitermelt földet kifelé dobták. Kimondott sáncforma nem látszik, de a kidobott földdel még meredekebbé tették a hegyoldalt. Az ároknak a völgy felőli végén jelenleg két téglalap alakú gödör, köztük pedig az eredeti talaj látszik. Lehet, hogy itt is átvágást akartak készíteni, de ez a munka valamiért félbeszakadt. A lakóterületet övező ároktól délre a hegy gerincét még két átvágás tagolja. Az árok után következő átvágás mélysége kb. 4 méter, szélessége alul 3, felül 16 méter. A legdélebbi átvágás mélysége 4 méter, szélessége 6, illetve 25 méter. Az innen kikerült földet az átvágás keleti és nyugati végén terítették szét, így szabályos félkörívben megszakították a hegy egyenes oldalát. A középső átvágás nem tökéletes: a keleti és nyugati végén egy keskeny sávon megmaradt az eredeti felszín.”

A várat először Wosinsky Mór írta le, aki fel is mérte az erődítést, és 1892-ben az erődített fennsíkot csaknem teljesen „átforgatta”. Ennek során 25–30 cm átmérőjű, elszenesedett tölgygerendákat, ezek között pedig sok paticsot talált, ami alapján arra következtetett, hogy a hegytetőn „fából s részint sártapaszos vesszőfonással készült, hatalmas várépület állott”. A leletanyagban sok hullámvonalas, leírása alapján Árpád-korinak tartható cserép fordult elő (a várat monográfiájában az őskori erődítések között közölte). A várat a Tolna megyei várkutató program keretében Miklós Zsuzsa 1988-tól többször bejárta (ekkor Nováki Gyulával és Sándorfi Györggyel, 1994-ben Nováki Gyulával, 1993-ban, 1999-ben és 2000-ben egyedül). A várat 1994-ben Nováki Gyula mérte fel. Miklós Zsuzsa 2000-ben, 2003-ban és 2005-ben légi fotózta a várat, 2002-ben pedig öt kutatóárokkal ásatást végzett a területén korának és szerkezetének tisztázására. A feltárt kerámia- és fémleletek alapján egyértelművé vált, hogy a vár 13. századi. Az ásató a védett terület közepének rétegei alapján arra következtetett, hogy ott egy 2,8×4,4 méter nagyságú épület állhatott. Dákó Balázs 2012–2013-ban többször is bejárta a sáncot és környékét, de a földvár körüli szántóföldeken és földvárban nem talált felszíni leleteket.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: erdőművelés, mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 016/1

2. Murga – Temető / Kirchberg (Murga 2)

Lelőhely-azonosító: 40433

A leelőhely megjelölése: őskori telep, középkori telep, középkori templom, középkori temető

A leelőhely leírása: Murga középkori templomát nem említi középkori adat, de helybeli lakosok szerint a falu déli szélén, a Murgai-víz délnyugati oldalán fekvő temető északnyugati részén állt a falu középkori temploma, erre utal a domb német Kirchberg neve is. Miklós Zsuzsa 2003-ban terepbejárást végzett a temetőben, a helybeliek által jelzett helyen, de a területet gaz borította, közelében viszont, a sírok földjében néhány középkori kerámiatöredéket és habarcsdarabot talált. K. Németh András 2011-ben kísérelte meg azonosítani a templomhelyet, de a sírok közti magas fűben nem talált leleteket, csak a ravatalozótól dél-délkeletre fekvő magaslaton figyelt meg néhány őskori töredéket a sírok földjében. Szintén K. Németh András 2014-ben Dákó Balázs régészhallgatóval újra bejárta a temetőt, mert időközben felfedezte, hogy az első katonai felmérés a falutól délkeletre fekvő dombon (ami megfelelhet a mai temetőnek) templomot jelöl, a 19. századi kataszteri térkép pedig a templomot – amelyet csak az 1940-es években bontottak le – a temető közepén jelzi. A ravatalozótól északra 3–4 méterre, egy észak felé kinyúló, lapos platón, a magas fűben 12–13 méter hosszán és 6–7 méter szélességben nagy mennyiségben találtak középkori jellegű tégladarabokat, ami az újkorig használt középkori eredetű templom helyére utal. A templom helyén a jelek szerint lebontása óta nem temetkeztek.

A leelőhely besorolása: nyilvántartott

A leelőhely veszélyeztetettsége: sírásás, építkezés

Hrsz.: 241, 242, 253, 254, 281, 282, 283

3. Murga – Murga Ny / Takács-part (Murga 3)

Lelőhely-azonosító: 43157

A leelőhely megjelölése: őskori telep; ismeretlen korú, bizonytalan jellegű lelet

A leelőhely leírása: Miklós Zsuzsa megfigyelései szerint a topográfiai térképen úgy látszik, mintha a falu belterületétől északnyugatra fekvő dombot átvágással leválasztották volna annak folytatásától. A dombtető szántott, oldala bozótos erdő. Miklós Zsuzsa 2003-ban légi fotózta a dombot, 2004-ben pedig terepbejárást végzett területén, a szántásban néhány jellegtelen őskori cserepet talált. Véleménye szerint a domb erődítésre alkalmas, ennek ellenére erődítésnyomokat nem talált.

A leelőhely besorolása: nyilvántartott

A leelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás), erdőművelés, erózió

Hrsz.: 11, 20, 025/2, 025/3, 025/13, 025/14, 026/4

4. Murga – Temető mellett (Murga 4)

Lelőhely-azonosító: 77985

A leelőhely megjelölése: rézkori telep, ismeretlen korú (középkori?) épület

A leelőhely leírása: K. Németh András 2011-ben a murgai temető bejárása után – ahol a középkori templom helyét kereste – a temetőtől nyugat-délnyugatra fekvő, észak felé meredeken lejtő szántóföldön az északkelet–délnyugati irányú földesútig őskori cserepeket talált, egy kb. 15×25 méteres területen őskori cserepek és patics mellett pedig közepes sűrűségben pelyvás soványítású tégladarabokat figyelt meg. A leelőhelyen már Miklós Zsuzsa is járt 2003-ban (szintén a középkori templom helyét keresve), és rézkorinak meghatározott cserepeket gyűjtött. Dákó Balázs 2012–2013-ban a murgai temető környékén több, jellegtelen őskori edénytöredéket talált (Dammwiesen leelőhelynév alatt).

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 211, 212, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 254

5. Murga – Hanftalvejngartn

Lelőhely-azonosító: folyamatban

A lelőhely megjelölése: őskori telep, késő középkori telep

A lelőhely leírása: Dákó Balázs 2012–2013-ban a murgai temetőtől délkeletre, a Murgai-víz délnyugati oldalán, a vízfolyással párhuzamosan húzódó, keskeny szántóföldön kb. 500 méter hosszan túlnyomó részben késő középkori kerámia-töredékeket gyűjtött, de szórványosan őskori cserepeket is talált.

A lelőhely besorolása: nyilvántartásba vétel alatt

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 010/2, 011, 065/4, 065/5

1. MELLÉKLET a 26/2024.(VII.24.) határozathoz

MURGA KÖZSÉG TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERVE

2024.

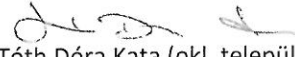

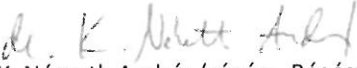

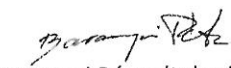

TARTALOMJEGYZÉK

1. JÖVŐKÉP	4
1.1. Helyzetelemzés és értékelés	4
1.2. A település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan	7
1.3. Településfejlesztési elvek rögzítése	9
2. STRATÉGIA	11
2.1. A rövid, közép- és hosszú távú területi, tematikus és ágazati célok meghatározása	11
2.2. A településfejlesztési célok rendszerének és a célok összefüggéseinek vázlata	15
2.3. Integrált és tematikus beavatkozási területek	17
2.4. Az épített és természeti örökség védelme követelményeinek meghatározása	18
3. CSELEKVÉSI PROGRAM	20
3.1. A célok eléréséhez szükséges feladatok meghatározása	20
3.2. A települési vízgazdálkodás és csapadékvíz-gazdálkodás fejlesztési feladatai	23
4. FEJLESZTÉSI TERVLAP	24
4.1. A fejlesztési akcióterületek térbeli összefüggései	24
4.2. A meglévő és tervezett zöldinfrastruktúra-elemek térbeli kialakítása, elrendezése és településszerkezeti szerepe	29
5. MONITORING JAVASLAT a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére	34

2. MELLÉKLET:

Fejlesztési tervlap

ALÁÍRÓ LAP

<p>TELEPÜLÉSTERVEZÉS</p> <p>ÉPÍTÉSZETI ÉRTÉKVÉDELEM</p>	<p>ColoLine Terv Kft 7100 Szekszárd, Bári Balogh Á. u. 75. 4/13.</p> <p> Tóth Dóra Kata (okl. településmérnök, településtervező TT 17-1484)</p> <p> Kiszely Szabolcs (TT 02-1508)</p> <p> Horváth Szabolcs (okl. településmérnök)</p>
<p>TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS</p>	<p> Kovács Zoltán (jogi szakokleveles közgazdász, területfejlesztési szakértő)</p>
<p>KÖZLEKEDÉS</p>	<p> Farkas László (Településtervezési közlekedési tervező TKÖ 01-16873)</p>
<p>TÁJ- ÉS TERMÉSZETVÉDELEM</p>	<p> Klézli Terézia (Okl. kertészmérnök K/1 - 17-0363, Településtervezési zöldfelületi és tájrendezési tervező TK 17-0363)</p> <p> Hidvégi Nóra Eszter (okl. tájépítésmérnök)</p>
<p>RÉGÉSZET</p>	<p> K. Németh András (régész, Régészeti szakértői nyilvántartási szám: 15-022)</p>
<p>KÖRNYEZETVÉDELEM</p>	<p> Papp Gábor (SZKV 1.1, 1.2, 1.3 – 02-1250)</p> <p> Deák Nikolett okl.geográfus, környezetmérnök</p>
<p>VIZI KÖZMŰ</p>	<p> Méhes Zsolt (VZ-TEL 02-0343)</p>
<p>HÍRKÖZLÉS, VILLAMOSENERGAI ELLÁTÁS</p>	<p> Baranyai Péter (településrendezési hírközlés tervező, TH-T 19-0762, településrendezési energiaellátás tervező, TE-T 19-0762)</p>
<p>TELEPÜLÉSI FŐÉPÍTÉSZ</p>	<p> Béres Gábor</p>

1. JÖVŐKÉP

1.1. Helyzetelemzés és értékelés

Murga Tolna megye középső részén a Tolnai hegyhát lágy völgyeibe simulva elhelyezkedő zsáktelepülés, törpefalu, amely Tolna Megye egyik legkisebb települése. Lakónépessége 2021. év végén 53 fő volt. Megközelítése közúton a 65. számú másodrendű főútról leágazó 63126 jelű állami úton történik. Körjegyzőségben Zomba Közös Önkormányzati Hivatalához tartozik.

A település a Bonyhádi járás része, melytől személygépkocsival mintegy 25 perc távolságban fekszik. További közelebbi városok a megyeszékhely Szekszárd és a járásszékhely Tamási, melyek kb. 30 percnyi autózással érhetőek el. Mind az oktatási, mind a szolgáltató szektor tekintetében a környező nagyobb településekre van utalva.

A településről a kistérség többi települését közvetlenül nem, csak a 65. számú főút felől lehet megközelíteni. Legközelebbi vasúti kapcsolata a Budapest-Pécs vasútvonal Szakály-Hőgyész megállója mintegy 12 km-re található Murgától. A közúti tömegközlekedést a Volánbusz biztosítja.

A kétutcás völgyfaluban a település központjától délre lévő belterületi szalagtelkeken, valamint a központtól nyugatra és északra lévő kisebb telekmélységgel rendelkező földrészleteken 80-100 éves csonkakontyos, vert falú, oldalhatáron álló, az utcára merőleges, előkert nélküli tornácos, oromfalas, díszes homlokzatú lakóházak és a hátsó udvarban a helyenként keresztcsűrösen megmaradt gazdasági épületek állnak, amelyek az egykor gazdag sváb betelepülők mindennapi életének lenyomataként formálják, és jó értelemben uralják az épített környezetet. A település szinte egészében jegyzi a sváb építészet díszes stilisztikai jegyeit. A megmaradt lakóházak két szobát, konyhát, háló kamrát tartalmaznak. Egyes módosabb házak ennél több szobával és főzőkonyhával is rendelkeznek. A lakóházak mellett kukoricagórét, magtárat, pajtát, kocsiszínt, sertésólat és istállót is építettek az egykor itt élők.

A helyi intézményi funkciót a Polgármesteri Hivatal ingatlana, a Fő utca-Dózsa György utca sarkán lévő zártosított beépítésű, volt ital- és vegyes bolt épületének földrészlete, valamint az egykoron lakóépületként létesített, de mára Könyvtár funkciónak otthont adó földrészlete tölti be. A Könyvtári, Információs és Közösségi Hely a Szabadság u. 124. szám alatt érhető el. Murgán Művelődési Ház is működik. A hitéleti funkciót a műemléki védeltséget élvező Evangélikus Templom, és a Murgai Magyarok Nagyasszonya Római Katolikus templom épülete töltik be. Murga belterületének észak-keleti szélén, a löszfal mellett, a Fő utca mentén található a község sportpályája, amely a közösségi rendezvények egyik színtere.

A településen alapfokú nevelési intézmény nem található. A körzeti bölcsődei és óvodai, valamint az általános iskolai ellátás Zombán érhető el a településen élő gyermeknek. Gimnáziumi és középiskolai képzés Szekszárdon, Pakson és Bonyhádon található. A faluban mozgóposta működik, munkanapokon fix egy órás időintervallumban érhető el a közszolgáltatás. A legközelebbi postahivatalok Felsőnánán, Kétyen és Hőgyészen található. Felnőtt háziorvosi rendelés helyben, felnőtt és gyermek háziorvosi ügyelet Szekszárdon, gyermekorvosi és fogászati rendelés Zombán, a védőnői szolgáltatás Kétyen

áll rendelkezésre a településen élőknek. Család- és Gyermejkölési Szolgálat Bonyhád, a falugazdász szolgálat Tamásiban található.

A község közigazgatási területén belül nem jellemző a gazdasági tevékenység. Belterületen a Szabadság u. és a Fő u. között lévő földrészleten található mezőgazdasági telephely és gépszín. Ezen felül külterületen a közigazgatási határ déli szélén található felhagyott mezőgazdasági telephely. Előbbi megjelenésében a településkép szempontjából nem kívánatos módon formálja a települési tájat. Az egyéni vállalkozások, gazdálkodó szervezetek száma alacsony a településen, akikre a fejlesztési beruházások nem jellemzőek, így értelemszerűen a települést érintő fejlesztési elképzeléseikről sem beszélhetünk.

A településen egy civil szervezet, a "Tíz fecske" Faluvédő Egyesület működik. Az Egyesület munkájával az Evangélikus Templom orgona szerkezete a 2022. évben felújításra került. A civil szervezet számos helyi közösségi programot is szervez a településen élőknek.

A bemutatott tények és folyamatok elemzését a kulcsfontosságú tényezőkre fókuszált SWOT analízis módszerével mutatjuk be. Az elemzés során figyelembe kell venni minden olyan elemet, amely lényeges a település jövője szempontjából. Az erőségek és gyengeségek esetében elsősorban a község belső adottságait mutatjuk be, míg a lehetőségek és veszélyek esetében a külső körülmények legfontosabb tényezőit jelenítjük meg. A SWOT analízis keretein belül elvégzett strukturált összefoglalás segítséget nyújt a település döntéshozóinak a célok és stratégiák meghatározásában.

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none">• Értékeket hordozó szép természeti környezet• Megfelelő szintű közműves ellátottság• A helyi civil szervezet településképet megőrző tevékenysége• Gazdag, csak részben helyreállított, de még menthető épített örökség• Az alap szintű közszolgáltatások a környező nagyobb községekben elérhetőek• Kiegyensúlyozott önkormányzati gazdálkodás• Rendezett közterületek• Nincs a településen szegregátum	<ul style="list-style-type: none">• Rendkívül alacsony, már a település létét veszélyeztető lakónépségség• Folyamatosan elöregedő lakosság• Átlag alatti jövedelmek• Alacsony a vállalkozók száma• A lakásállomány felújításra szorul• Az alacsony végzettségűek magas aránya• Nincs kiépített szennyvízhálózat• A településen nem állnak rendelkezésre kereskedelmi szolgáltatások
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none">• A település épített öröksége skanzen jelleget kölcsönöz a községnek• Az épített örökségre alapozható turisztikai attrakció fejlesztés, imázsteremtés• A hagyományőrzésben aktív civilek tevékenysége további lehetőségeket hordoz• Vállalkozások fejlesztéseinek segítése• A településképhez igazodóan megújuló energiaforrások alkalmazása az energiaellátásban (intézmények, lakosság)• Szoros kollaboráció a környékbeli településekkel, különösen a közös programok szervezése terén• belterületi, kivett, önkormányzati tulajdonú ingatlanok turisztikai vagy egyéb célú hasznosítása• egykori (sváb) ingatlantulajdonosok leszármazottjaival való kapcsolat kiépítése	<ul style="list-style-type: none">• Népeségfogyás felgyorsul, a fiatalok elhagyják Murgát, a falu végérvényesen kiürül• A falusi turizmussal, faluképpel össze nem egyeztethető tevékenységek megjelenése• A falusi turizmussal, különleges rendezvények nyújtotta lehetőségekkel nem sikerül élnie a községnek• A kihasználatlan belterületi ingatlanok számának emelkedése• Szegregációs folyamatok megjelenése• Az épített környezet leromlása és a közterületek felújításának elmaradása

1.2. A település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan

Murga 2030-as évekre az épített környezetének megőrzött értékeire, s a betelepült fiatal civilek tenni akarására alapozva kiaknázza turisztikai adottságait, és összefogva a környező településekkel tudatos imázsépítéssel és vonzó programkínálattal teremt lehetőséget a helyi jövedelmek képződésére és a település fennmaradására.

A hosszú távon biztosítható kiegyensúlyozott fejlődés három alappillére a természeti erőforrások fenntartható módon történő használata, a lakosság igényeihez igazodó megfelelő életfeltételek biztosítása, valamint az önszerveződő, tevékeny helyi közösségek adják. Murga község esetében, ahol mára mindösszesen 50 fő körüli lakosságszámmal kalkulálhatunk, e feltételek - ha korlátozottan is - még mindig adottak.

A sváb hagyományokon alapuló épített emlékek egy nyugodt, csendes, ugyanakkor értékeket hordozó természeti környezetbe illeszkednek. Mindezt már felfedezték azok a közelmúltban a településre költözött fiatalok, akik Egyesületbe tömörülve is részesévé kívánnak válni a falu életének, tenni akarásukkal támogatni az egyre inkább előregedő település fennmaradását.

Napjainkban egyre inkább reneszánszukat élik az üdülőfalvak. Ezek többnyire azok a települések, melyek távol a nagyvárosok zajától, a rohanó hétköznapi életmód ellenpólusaként kínálnak családoknak, fiataloknak, a falusi és bakancsos turizmus kedvelőinek a szabadidő hasznos eltöltésére alternatívát, jellemzően gazdag programkínálattal, mégis elérhető áron. Számos, szerte az országban működő, mára üdülőfaluként regnáló kistelepülés köszönheti fennmaradását azoknak az elhivatott vállalkozóknak, civileknek, magánembereknek, akik felismerve, meglátva egy-egy kistelepülés értékeit ingatlanvásárlásaikkal, betelepülésükkel, szellemi és anyagi tőkéjük kamatoztatásával járultak hozzá a mára akár pezsgő falusi élettér megteremtéséhez, újra élettel töltve meg a korábban már kiürültnek és elveszettnek hitt tereket.

Mindezek megteremtése Murga esetében sem lehetetlen, ugyanakkor ennek eléréséhez szükség van a helyi korlátozott erőforrások mederbe terelésére és fókuszált kiaknázására. E belső erőforrások megtestesülnek a térség humán erőforrásában (munkaerejében, ismeretanyagában, tettekészségében, az összefogásban), de része a tiszta, stresszmentes környezet, az egészséges helyi termékek előállítás, a környezetet nem terhelő energiatermelés és felhasználás, az elfeledett hagyományok. Ugyanilyen erőforrást jelent az együttműködés, a helyi társadalom és a gazdaság szereplőinek minél gyakoribb érintkezése, ami Murga esetében szükségszerűen kiegészül a környező, és nem csak a községi szintű, de a városi rangú településekkel való közös gondolkodással. Az erős közösségek kialakulása és fejlődése érdekében fontos célkitűzés kell, hogy legyen a helyi közösségek társadalmi szerepvállalásának, valamint a helyi identitásnak az erősítése, továbbá az e funkciókat szolgáló megfelelő színvonalú közösségi terek és létesítmények biztosítása.

A természeti, táji erőforrások és az épített környezet megóvása el nem hanyagolható a település turisztikai potenciáljának erősítése, valamint a helyi lakosok életkörülményének fenntartása, javítása céljából. A helyi jelentőségű turisztika megteremtése gazdaságélénkítő hatású lehet, amennyiben helyi falusi szálláshely létrehozásával társul. Célszerű interaktív túraútvonalak fejlesztése, aktív turizmus kialakítása, hozzákapcsolása

a térség környező célpontjaihoz. Fontos a környezeti elemek fenntartható hasznosítására irányuló fejlesztések végrehajtása is (szennyvízkezelés, zöldhulladék kezelés, biodiverzitás védelme, környezetkímélő erdőgazdálkodás, építmények tájba illesztése stb.).

Murga a különleges épített emlékei és természeti erőforrásai révén olyan lehetőségeket tartogat, melyek alapot adhatnak egy kedvező jövőkép megvalósításának. A település harmonikus fejlődését jelentő erős helyi közösségek különösen nagy szerepet játszhatnak a belső igényekre építkező településfejlesztési akciók tervezésében és sikeres megvalósításában.

A korlátozott pénzügyi erőforrásokkal és kompetenciákkal rendelkező helyi önkormányzatoknak elsősorban olyan intézkedéseket kell hozniuk, amelyek relatíve alacsony ráfordítást igényelnek, a meglévő külső keretfeltételek közepette is érvényesíthetők, ugyanakkor nagyban támaszkodnak a helyben lévő tudásra és erőforrásokra, valamint a helyi társadalom bevonására. Mindez az intézkedések szempontjából erős legitimitást, a helyi lakosság számára beleszólási lehetőséget, a helyi önkormányzat számára pedig az aktuális finanszírozási lehetőségektől minél inkább függetlenül tervezhető működést jelent.

Az aktív hagyományörző kezdeményezések jelentősen segíteni képesek az önkormányzatot a településfejlesztési feladatok ellátásában, számos fejlesztés helyi közösségi kezdeményezésben sokkal hatékonyabban és eredményesebben véghez vihető, mint kizárólag önkormányzati, vagy állami szerv által történő megvalósításban. A jól megválasztott közösségi kezdeményezések mindemelllett hozzájárulnak a lakosság összekovácsolásához, a település népességmegtartó képességének javításához. Ez utóbbira az évek óta tartó népességcsökkenés miatt különösen nagy figyelmet kell fordítani.

1.3. Településfejlesztési elvek rögzítése

A magasabb hierarchia szinten lévő fejlesztési dokumentumokban meghatározott elvek figyelembe vételével, valamint a stratégiai környezet elemzéséből látható trendek és szemléletmód alapján a következő településfejlesztési elvek kerültek rögzítésre:

- ✓ **integrált szemléletmód elve,**
- ✓ **partnerség, a helyi kezdeményezések befogadása,**
- ✓ **fenntarthatóság érvényesítése.**

Az integrált szemléletmódnak megfelelően a településfejlesztési terv együtt kezeli a humán közszolgáltatások fejlesztését, a műszaki infrastruktúra hálózatának fejlesztését, a természeti környezet, valamint a helyi társadalmi-gazdasági élet fejlesztését. Az említett fejlesztési tématerületek között a kapcsolat mellérendelő, ezért a településfejlesztési tervben foglalt fejlesztési elképzelések megvalósításánál az azokhoz tartozó fejlesztési elemeket hasonló súllyal kell majd számon kérni.

A fejlesztési alapelvek közül a partnerség elvének megfelelően a településfejlesztési tervben foglalt fejlesztési elképzelések széleskörű társadalmi részvétel mentén kerülnek kidolgozásra. A településfejlesztési terv egyik meghatározó elve az, hogy teret adjon azoknak az alulról jövő kezdeményezéseknek, amelyek hasznosítható ötleteket tartalmaznak, és ezek révén az érdekelt helyi szereplőkkel közösen alakítható a község jövője. A minél szélesebb körű partnerség megvalósítása hatékonyabb tervezést és megvalósítást eredményez.

A fenntarthatóság elvét a gazdasági, társadalmi és természeti oldalról egyaránt érvényre kell juttatni. A helyi szereplők által felvetett fejlesztések mentén olyan közös gondolkodást kell kialakítani, amely figyelembe veszi a megvalósításhoz rendelkezésre álló humán erőforrásokat, pénzügyi korlátokat, valamint a védelemre érdemes épített és természeti értékeket egyaránt.

A területi kohézió a térségi fenntarthatóság és a helyi gazdaság kérdésköre egymástól nem elválasztható. Eszerint a helyi fejlesztési elképzeléseknek igazodni kell a helyi adottságokhoz és más fejlesztésekkel térségileg integráltan kell megvalósulniuk. Ennek érdekében szükséges egy adott fejlesztés más térségi fejlesztésekkel való harmonikus kapcsolatának biztosítása, a fejlesztések gazdaságra, foglalkoztatásra, élet- és környezetminőségre, elérhetőségre, valamint infrastrukturális ellátottságra gyakorolt pozitív hatásokat eredményező megvalósítása.

A településterv alapjait meghatározó építési törvény (az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény) településfejlesztés és a településrendezés céljának a lakosság életminőségének és a település versenyképességének javítását jelöli meg.

A jogszabályban rögzített elvek szerint a településfejlesztés a fenntartható fejlődést szolgáló településszerkezet és a jó minőségű környezet kialakítását célozza, a közérdek érvényesítésére törekszik az országos, a térségi, a települési érdek és a jogos magánérdekek összhangjának biztosításával. Mindemellett a természeti, táji és építészeti értékek gyarapítása és védelme, az erőforrások kíméletes és környezetbarát hasznosításának elősegítése a települési önkormányzatok kiemelt feladata.

A településfejlesztés és a településrendezés során, valamint a településrendezési sajátos jogintézmények alkalmazásával biztosítani kell a területek közérdeknek megfelelő felhasználását a jogos magánérdekekre tekintettel. Ez a fejlesztési tevékenység számos külső és belső folyamatot elemezve valósul meg. Figyelemmel kíséri a népesség

demográfiai változását, lakásszükségletét, a népesség fizikai, szellemi és lelki igényeit, különös tekintettel a családok, a fiatalok, az idősek, a fogyatékos személyek igényeire, az oktatás, a kultúra, a sport, a szabadidő és az üdülés, valamint a civil szervezetek, az egyházi jogi személyek működési feltételeinek lehetőségeire. A célok megtervezése során hangsúlyt kell helyezni a helyi népesség identitásának erősítését, kulturális örökségük sokféleségének és gazdagságának megőrzését segítő intézkedésekre. A fejlesztési tervezés során törekedni kell a helyi társadalmi-gazdasági és infrastrukturális egyenlőtlenségek csökkentésére, az integráció elmélyítésére, a közlekedési kényszer csökkentésére és a megfelelő színvonalú közlekedés kialakítására.

Az egészséges lakó- és munkakörülmények, a népesség biztonságának általános követelménye ki kell egészüljön a megőrzésre érdemes településrészek, az építészeti és régészeti örökség védelmével, felújításával és továbbfejlesztésével. Alapkövetelmény a környezet-, a természet- és a tájvédelem szempontjainak érvényre juttatása, a tájhasználat, a tájszerkezet és a tájkép formálása, a területtel és a termőfölddel való takarékos gazdálkodás.

Nem szabad megfeledkezni a katasztrófavédelem érdekeiről, valamint az infrastrukturális erőforrások optimális kihasználásáról sem. Már rövid távon is szem előtt kell tartani a zöldfelület-, környezet- és természetkímélő fejlesztések támogatását.

2. STRATÉGIA

2.1. A rövid, közép- és hosszú távú területi, tematikus és ágazati célok meghatározása

Hosszú távú célok

A jövőkép elérés érdekében Murga község településfejlesztési terve három átfogó, hosszú távú fejlesztési célt jelöl meg:

1. Murga táji környezetét és épített értékeit tiszteletben tartó, lakható település, ahol jó a társadalmi közérzet, igényes a települési környezet
2. Murga tudatos településfejlesztéssel bővíti turisztikai lehetőségeit, ezzel is segítve gazdaságának erősödését
3. Murga partneri viszonyban a térség más településeivel, az országos és megyei fejlesztési irányokra figyelemmel alakítja ki fejlesztési elképzeléseit, ezzel is növelve a település jövedelemszerző képességét és esélyét a fejlesztési források megszerzésére

Középtávú célok

A hosszú távú célok elérését az alábbi középtávú célok támogatják:

1. Élhető, fenntartható települési környezet megtartása, fejlesztése

A fenntarthatóság elve kiterjed a természeti, az épített környezet, a gazdaság, valamint a társadalom valamennyi elemére. Alkalmazása révén a jövő generációi számára is biztosítható az élhető települési környezet, a kiegyensúlyozott fejlődés lehetősége.

Murga épített örökségének megőrzése a település egy kitörési pontja lehet. A fenntartható települési környezet egyik fontos eleme az, hogy a gazdaságot érintő beavatkozások a már meglévő és kialakult épített környezetre figyelemmel történjenek, s mindezt úgy, hogy általa igénybe vett területek nagysága a lehető legkisebb mértékű legyen. Az alapanyagok helyben történő hasznosítása révén ökológiai szempontból kedvezőbb települési környezet hozható létre, a környezeti terhelés minimalizálása a lakosok lakóhelyükkel kapcsolatos elégedettségét növeli.

A fejlesztési elképzelések integrált szemléletben történő megtervezése javítja a település fennmaradási esélyeit. A generációkon átívelő felelősség a község élhető környezetével kapcsolatban a döntéshozókon felül a lakosság szemléletmódján is múlik. A széleskörű partnerséggel meghozott fejlesztési döntések szemléletformáló hatással bírnak.

II. A helyi gazdasági potenciál erősítése

Murga gazdasági potenciálja döntően a mezőgazdaságon alapszik, a település belterületén a gazdasági tevékenység nem jellemző. Ugyanakkor a turisztikai szolgáltatásokra alapuló helyi gazdaság fejlesztése jövedelmet generálhat a helyiek számára. Mindennek megalapozása elsősorban az ide települt vagy itt ingatlanal rendelkező fiataloktól várható. Erőforrást a mezőgazdasági alapanyagokra épülő helyi termék előállítás jelenthet, mely kiegészülhet a helyi aktív-, falusi-, bakancsos turizmus lehetőségének megteremtésével, illetve a már meglévő adottságok további erősítésével. E kettő együttesen adhat alapot a helyi gazdasági bázis megteremtésére, ami azonban a helyben élők tudatos építkezésével és összefogásával kell, hogy társuljon.

III. A települési identitás és a térségi kapcsolatok fejlesztése

A község lakosság száma csökken, népessége elöregedik, és bár vannak kedvező tapasztalatok a fiatalok megtelepedését illetően, ezek nem tekinthetők trendfordítónak. Ugyanakkor a betelepült fiatalok szerepe a közösségépítésben meghatározó, amely közösségi és kulturális események támogatásával elősegíthető.

Szükséges továbbá a térségi kapcsolatok erősítése. Ezzel részben a közelben elérhető munkahelyek révén a demográfiai okokból fellépő veszteség csökkenthető, az elvándorlási hajlandóság mérséklődhet. Másrészt, amennyiben egy tudatos, a turizmus erősítését szolgáló programtervezés megvalósítható, abban a közeli településekkel való együtt gondolkodás nem megkerülhető. A térségi kerékpáros közlekedés vonatkozásában vannak fejlesztési lehetőségek, megvalósulásuk településfejlesztési potenciált jelent, ahogyan turista útvonalak kialakítása, pihenőhelyek és turistaház megvalósítása is segítheti ennek elérését.

Rövid távú célok

A középtávú célok elérését szolgáló rövid távú, specifikus célok:

1. specifikus cél: Hagyományörzés, az épített és kulturális örökség megőrzése

A település hagyományos épített örökséggel rendelkezik, mely hozzájárulhat a helyi identitás megőrzéséhez, erősítéséhez.

A műemléki védettséget nem élvező egyedi utcahálózat, telekszerkezet, beépítési mód, településszerkezeti szempontból jelentős zöldterület vagy növényzet, a hagyományos utcakép védelmet kell, hogy kapjon akár csak az értékes építészeti emlékek.

Elő kell segíteni a védett értékek jó karban tartását, megőrzését, a község építészeti örökségének, arculatának megtartását. Az általános környezetkultúra, az építészeti kultúra szemléletformáló terjesztését a település vezetése kiemelt célkitűzésének kell tekinteni.

Cél a kulturális életnek helyet adó fizikai környezet korszerűsítése, ezzel is elősegítve a kulturális örökség megőrzését, a hagyományok ápolását, a társadalom megerősítését és helyi identitástudat fejlesztését.

A közterületek fejlesztése révén olyan települési arculat alakítható ki, mely nem csak a helyben élők komfortját emeli, de megnyitja, illetve erősíti a lehetőségét a falusi- és üdülő turizmus kialakításának.

2. specifikus cél: A helyi gazdaság fejlesztése

A helyi gazdaság egyik jelentős összetevője a munkaerő mennyisége és minősége. Murga az elmúlt évek távlatában arányaiban magas munkanélküliségi mutatókkal rendelkező település, ahol a mezőgazdasági idénymunka tudja valamelyest ellensúlyozni a vállalkozások és szolgáltatók hiányából fakadó, egyébként is kedvezőtlen foglalkoztatási lehetőségeket. Ebben hozhatna javulást a helyi turisztikai lehetőségek bővítése, valamint a feldogozott mezőgazdasági termékek előállítása, ami munkaalkalmat adhatna a helyben élők szűk közösségének. A helyi jelentőségű turisztika életre hívása gazdaságélénkítő hatású, mely a szálláshelyek bővítésével, interaktív túraútvonalak fejlesztésével, aktív turizmus kialakításával valósítható meg. A szálláshelyek tekintetében családi vállalkozások teremthetnek olyan kínálatot, amelyre tágabb körben igény mutatkozik. A természeti, táji erőforrások és az épített környezet megóvása el nem hanyagolható a település turisztikai kínálatának, valamint a helyi lakosok életkörülményének fenntartása, javítása céljából.

Ezt tudná támogatni a megyei önkormányzat megyei foglalkoztatási paktumok megvalósítását célzó tevékenysége, ami az adott térségben munkát vállalni szándékozó álláskereső hátrányos helyzetű személyek, inaktívák és közfoglalkoztatottak foglalkoztathatóságának javítását, nyílt munkaerőpiaci elhelyezkedésének támogatását célozza.

A település megtartó képessége tekintetében a betelepült fiatalokra nagy felelősség hárul, hiszen az ő tenniakarásuk lehet a jövő záloga. Innovativitásuk, kreativitásuk, a közösség fennmaradásáért való felelős gondolkodásuk szükséges ahhoz, hogy megtalálják azon lehetőségeket, melyek mentén a jövőképben megfogalmazott célok elérhetők.

Az önkormányzat rendszeres időközönként áttekinti a köztulajdonban lévő ingatlanok hasznosítási lehetőségeit. Igény szerint lehetőséget teremt arra, hogy a közösség szempontjából előnyös tevékenységek számára megfelelő területet biztosítson.

3. specifikus cél: A térségi kapcsolatok erősítése

A településen törekedni kell arra, hogy minél szervezettebben legyen képes illeszkedni a környék településeinek szolgáltatásaihoz. Ennek kiemelt, a község lakossága szempontjából megkerülhetetlen területe a humán közszolgáltatások igénybevételének lehetősége. A közösségépítés és a helyi turisztika szempontjából különösen fontos a térségi települési programokhoz való kapcsolódás, illetve Murga saját programkínálatának alakítása, fejlesztése. Ez utóbbi tekintetében lényeges lehet a betelepültek kapcsolatrendszerének minél aktívabb kiaknázása, ahogyan a tudatos építkezés is, akár jelentősebb, különleges programok településre csalogatásával. Alkalmas szervező erő birtokában tematikus programok megrendezése a környező településekkel közösen, melyben a „Tíz fecske” Faluvédő Egyesületnek lehet kitüntetett szerepe.

4. specifikus cél: A demográfiai kihívások kezelése

Murga lakossága folyamatosan elöregedik, amire figyelemmel szükséges alakítani az időskorúak ellátásának biztosításához szükséges eszközparkot. Mivel Murgán a kapcsolódó szolgáltatások fenntartása gazdaságosan nem megoldható, így azok közvetlenül a településen nem elérhetők. Az érintettek a humán közszolgáltatásokat a környező településeken tudják igénybe venni. Célként tehát ezek elérésének biztonságos és folyamatos biztosítása fogalmazható meg.

Az önkormányzat kiemelt feladata a fiatalok letelepedését segítő program elindítása. A cél, hogy minél több támogatást lehessen adni azoknak a fiataloknak akik lakóhelyül Murga községet választják. A fiatalok segítése a lakhatási feltételek javításától a gyerekek iskoláztatási támogatásáig többféle módon is megvalósulhat.

5. specifikus cél: A közlekedési infrastruktúra fejlesztése

A belterületi utak szilárd burkolattal ellátottak. Fejlesztési igény nem merült fel.

A pályázati források sok esetben lehetővé teszik önkormányzati tulajdonú vagy önkormányzati vagyonkezelésben lévő külterületi, helyrajzi számmal ellátott, már meglévő földutak stabilizálását, szilárd burkolatának kialakítását, valamint a szilárd burkolattal rendelkező helyi közutak felújítását, korszerűsítését. Murga esetében ez a belterület tekintetében elsősorban a parkolási lehetőségek minőségi fejlesztését jelenti. A külterületi utak kivétel nélkül földutak, melynek keretében közúzalékos útpálya kialakítása, megerősítés lehet reális. Ezen utak karbantartására, felújításra az önkormányzatnak leginkább csak támogatások elnyerése esetén van lehetősége.

2.2.A településfejlesztési célok rendszerének és a célok összefüggéseinek vázlata

A **specifikus célok** rendszerének hozzájárulása az **átfogó célok** eléréséhez rendszerszemléletben, komplex módon értelmezhető, azaz az egyes átfogó célok nem egymástól elszigetelt részrendszerekként építenek kapcsolatot a specifikus célok adott részhalmazával, hanem az egyes specifikus célok több átfogó cél elérésére is gyakorolnak közvetlen, vagy közvetett hatást.

Az átfogó és specifikus célok közötti kapcsolatok bemutatása:

Átfogó és specifikus célok közötti összefüggések		Átfogó célok		
		Élhető, fenntartható települési környezet megtartása, fejlesztése	Helyi gazdasági potenciál erősítése	A települési identitás és a térségi kapcsolatok fejlesztése
Specifikus célok	S1: Hagyományőrzés, az épített és kulturális örökség megőrzése	erős kapcsolat	erős kapcsolat	erős kapcsolat
	S2: A helyi gazdaság fejlesztése	erős kapcsolat	erős kapcsolat	nincs vagy gyenge kapcsolat
	S3: A térségi kapcsolatok erősítése	nincs vagy gyenge kapcsolat	erős kapcsolat	erős kapcsolat
	S4: A demográfiai kihívások kezelése	nincs vagy gyenge kapcsolat	erős kapcsolat	erős kapcsolat
	S5: A közlekedési infrastruktúra fejlesztése	nincs vagy gyenge kapcsolat	erős kapcsolat	erős kapcsolat

Jelmagyarázat:

- erős kapcsolat
- közepes kapcsolat
- nincs vagy gyenge kapcsolat

A stratégia összhangja más stratégiákkal

A település olyan célokat határozott meg, amelyek a rendelkezésre álló hazai és Európai Unió fejlesztési forrásokkal lehetővé teszik a tervezett fejlesztések megvalósítását, miközben illeszkednek a felsőbb és helyi szintű stratégiák és tervek célrendszeréhez, továbbá a helyi közösségek szándékaihoz.

A településfejlesztés sikeressége nagymértékben függ attól, hogy a településfejlesztés különböző szereplői képesek-e megteremteni a közös célok érdekében szükséges összefogást, vagyis az integrált településfejlesztés optimális feltételeit.

Az Európai Unió által előrevetített stratégiai célok

Az Európai Unió 2020-2027-es időszakra vonatkozó stratégiája a közösségi szakpolitikákat és költségvetést, valamint a tagállamok kapcsolódó eszközeit az alábbi célok megvalósulásának veti alá:

- versenyképesebb és intelligensebb Európa
- zöldebb Európa
- jobban összekapcsolt Európa
- szociálisabb és befogadóbb Európa
- a polgárokhoz közelebb álló Európa
- igazságos átmenet

Az EU stratégia megvalósításához minden tagállamnak a saját képességei és adottságai szerinti legalkalmasabb területeken kell hozzájárulnia. Magyarország 2030-ig szóló kiemelt célkitűzése a gazdasági és társadalmi versenyképesség növelése a kedvezőtlen helyzetű térségek fejlesztése mellett, miközben a társadalmi, gazdasági, környezeti és humán fenntarthatóság összhangjával biztosítja a jövő nemzedékek lehetőségeinek hosszú távú megőrzését. Az Európai Unióval kötött Partnerségi Megállapodás céljai úgy kerültek meghatározásra, hogy összhangban álljanak a hazai fejlesztéspolitika stratégiai céljaival, miközben maradéktalanul megfeleltethetőek az EU szakpolitikai célkitűzéseinek is. A megállapodás a vállalkozásfejlesztésre, az innovációra, a digitalizációra, a közlekedésfejlesztésre, valamint a zöld átállásra helyezi a hangsúlyt.

Nemzeti Fejlesztés 2030 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció

A Nemzeti Fejlesztés 2030 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OTFK) fejlesztési prioritásokat fogalmaz meg a 2014-2020-as programozási időszak fejlesztéspolitikája számára, de jövőképe és célrendszere 2030-ig szól. A nemzeti jövőkép elérése érdekében az OTFK 4 hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó célt fogalmaz meg az alábbiak szerint:

- Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés,
- Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom,
- Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme,
- Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet.

Térségspecifikus célkitűzésként az OTFK Tolna megye viszonylatában a következő célkitűzéseket fogalmazta meg a megyei fejlesztéspolitikai törekvések koordinálása számára:

- innovatív környezeti ipar és energetika lehetőségeinek megteremtése, a Paksi Atomerőmű fejlesztéséhez kapcsolódó szak- és felsőoktatási képzés biztosítása,
- piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok fejlesztése (élelmiszeripar, textil- és bőripar, fémfeldolgozás), mezőgazdasági termékek feldolgozása, piaci értékesítése; a biotermelés ösztönzése, az agrármarketing- tevékenység fejlesztése,
- közúti és vasúti közlekedésinfrastruktúra fejlesztése a táji, környezeti szempontok figyelembevételével,
- a termásvízkinccs egészségturisztikai, energetikai és mezőgazdasági hasznosítása,

- a turizmus jelenlévő ágazatainak fejlesztése, tematikus összekapcsolása (termál-, gyógy- és egészség turizmus, vadászturizmus, tájjellegű és kulturális turizmus, vízi turizmus, horgászturizmus).

Tolna Megyei Területfejlesztési Program 2021-2030

A megyei területfejlesztési program szakmai alapvetése szerint Tolna megye kisvárosokra és falvakra épülő agrárvidék, mely természeti szépségekben gazdag, de kevés a jelentős mértékű turizmust megteremtő attrakció. Tolna megyére jellemző, hogy mindenhol erős a helyi identitás, helyi kultúra. A Fejlesztési Program szempontjából az a legfontosabb kihívás, hogy hogyan lehet az erős helyi kultúrában és a környezetben rejlő energiákat mozgósító, realisztikus fejlesztési elképzeléseiket összeállítani és megvalósítani.

Mindezen fejlesztési iniciatívák sikeres megvalósítása érdekében az aktualizált megyei területfejlesztési program az alábbi átfogó célokat fektette le:

- a megye gazdasági potenciáljának növelése, a vállalkozói aktivitás erősítése
- társadalmi megújulás, társadalmi kohézió
- a vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és vonzó vidéki élettér megteremtése

Murga település e célokhoz elsősorban természeti erőforrásainak, táji és természeti értékeinek és épített környezetének védelme által, annak szélesebb körű megismertetése, fenntartható hasznosítása és tematikus összekapcsolása révén kapcsolódhat, melyhez társítható a mezőgazdasági alapanyagokra épülő termékellátás. Mindez javíthatja a vidéken élők életminőségét, és segítheti a rurális térségek népességmegtartó képességének javulását.

Tolna Megyei Integrált Területi Program

A 2022-ben elfogadott tervezési dokumentum a 2021-2027-es uniós költségvetési ciklus végéig határozza meg a konkrét beavatkozási területeket Tolna megyében, alkalmazkodva az országos Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz) végső változatának prioritásaihoz, intézkedéseihez. Mindennek tekintetében a megyei ITP az alábbi átfogó fejlesztési célrendszert rögzíti:

A1 Gazdaságfejlesztés – A megye gazdasági potenciáljának növelése, a vállalkozói aktivitás erősítése;

A2 Humán erőforrás-fejlesztés – Társadalmi megújulás, társadalmi kohézió;

A3 Vidékfejlesztés – A vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és vonzó vidéki élettér megteremtése.

Murga e célokhoz a fent már részletezettek szerint piacképes helyi mezőgazdasági termékekkel, a természeti erőforrásainak, táji és természeti értékeinek megismertetésével járulhat hozzá. A megyei program tematikus céljai közül Murgát különösen az apró- és kistelepülési térségek elérhetőségének javítása, a vidéki letelepedést segítő támogatások bevezetése, helyi adókedvezmények biztosítása, valamint a háztáji program bevezetése segítheti.

2.3. Integrált és tematikus beavatkozási területek

Murga Község Önkormányzata célul tűzte ki a község és környéke jelenlegi problémáinak átfogó program mentén történő megoldását, továbbá, hogy az Európai Unió 2021-27-es

programozási időszaka során megnyíló pályázatokkal, valamint a Magyar Falu Program nyújtotta lehetőségek által mindinkább élhető településsé fejleszti a községet.

A településfejlesztési beavatkozásoknak integrált szemléletű, egymásra épülő eszközökből felépülő, komplex helyi programok formájában kell megvalósulniuk, mert csak az ilyen módon összeállított és megvalósított beavatkozások képesek fenntartható eredményekkel hozzájárulni a hosszú távú célok eléréséhez.

Murga esetében a község 3 átfogó célja, így az élhető, lakható települési környezet megteremtése, a helyi turizmus erősítése, valamint partnerség és közösségépítés szervesen illeszkedik a megye területfejlesztési programjához és annak céljaihoz.

A település az átfogó célokat 5 specifikus és tematikus beavatkozásokon keresztül kívánja elérni. Az élhető, lakható települési környezet megteremtése, melyben az Önkormányzatnak tere és lehetősége van az olyan, a *Hagyományörzés, az épített és kulturális örökség megőrzése (1)* elnevezésű célkitűzés megvalósítására, mely részben a szabályozási környezet alakításán keresztül, részben a kapcsolódó infrastruktúra fejlesztésével, továbbá a helyi programok szervezésén keresztül teremt lehetőséget a településen élők és ide látogatók számára. A gazdaság egy tematikus beavatkozási területe a *helyi gazdaság fejlesztése (2)*, ahol a község adottságainak megfelelően lehet része a megye fejlesztési elképzeléseinek. Ezt támogatja a *térségi kapcsolatok erősítése (3)*, mely azon túl, hogy további addicionális elemként jelenik meg a turisztika élénkítése kapcsán, egyben a helyi identitás erősítésén keresztül – ha közvetetten is, de – hatást gyakorol a település demográfiai lehetőségeire. (lásd: fiatal „fecskék” betelepülése).

Ugyanakkor a település élhetőségének alakításában kulcs szerep jut azon beavatkozásoknak, melyek a lakosság komfortjának és az ellátások, valamint a napi működés biztonságának megalapozását célozzák. A *Demográfiai kihívások kezelése (4)* elsődlegesen az idősödő lakosság kiszolgálásának szem előtt tartásával, a *közlekedési infrastruktúra fejlesztése (5)*, a helyben élők igényeinek minél teljesebb figyelembe vételével biztosíthatja a község lakóinak jóllétét és ellátásbiztonságát.

A Településfejlesztési Terv által meghatározott elvek a legkülönbözőbb forrásokra – önkormányzat saját forrásai, uniós forrásokra épülő tematikus/ágazati operatív programok, központi költségvetési források stb. – alapozott programelemek egységes (integrált) szemléletben és keretek között történő tervezését és végrehajtását irányozzák elő, így a pályázati forrásokra alapozott beavatkozások tervezésével párhuzamosan kívánatos az összes lehetőséget számba venni.

Az önkormányzat a tudatos fejlesztés alapját kívánja megteremteni Településfejlesztési Terve megalkotásával, melybe szükség szerint az érintett és környező településeket is bevonja. A tervezésben részt vesznek a község meghatározó gazdálkodó és civil szervezetei. Ezek alapján az önkormányzat olyan fejlesztési dokumentumokat készít, melyekben minden érintett lakos és szervezet véleményét integrálja és gazdag történelmi, kulturális és környezeti értékeire építkezve képes elérni, hogy a jövőben minden lakos számára vonzó élettér legyen.

2.4. Az épített és természeti örökség védelme követelményeinek meghatározása

A település közigazgatási területén 1 országosan védett műemlék van. Murgán 2009 óta áll műemléki védettség alatt a barokk stílusú Evangélikus templom, amely a volt evangélikus lelkészlak hátsó udvarán épült fel. A magyarországi evangélikus

templomépítészet egyik jelentős emléke 1796-ban épült, de a torony csak 1854-ben készült el. A templom 1844-ben készült karzatának mellvédjén fára festett Ó- és újszövetségi jeleneteket ábrázoló képek láthatók, amelyek érdekessége, hogy az egyházalapító Luther Márton és a templom építését engedélyező II. József uralkodó együttesen került ábrázolásra.

A helyi építészeti értékek leírását, védett építészeti elemeit, a Murga Önkormányzata Képviselő-testületének a településkép védelméről szóló 10/2017.(XII.31.) önkormányzati rendeletének Murga helyi védelem alatt álló építészeti örökségeinek jegyzéke című 1. melléklete tartalmazza.

Helyi védett táj- és kertépítészeti alkotás, egyedi tájérték, növényzet nincs a településen. A fejlesztési tervhez készített Értékleltár a helyi védelemre javasolt építészeti értékek körének bővítésére tesz javaslatot.

A település bel- és külterületén máig összesen 5 régészeti lelőhely (terület) áll országos védelem alatt. Ezek között külön jogszabályban kiemelten vagy fokozottan védett régészeti lelőhely nem található.

1. Murga – Schanzberg/Schanz/Sánc (Murga 1)

Lelőhely-azonosító: 23080

A lelőhely megjelölése: késő Árpád-kori földvár

2. Murga – Temető/Kirchberg (Murga 2)

Lelőhely-azonosító: 40433

A lelőhely megjelölése: őskori telep, középkori telep, középkori templom, középkori temető

3. Murga – Murga Ny/Takács-part (Murga 3)

Lelőhely-azonosító: 43157

A lelőhely megjelölése: őskori telep; ismeretlen korú, bizonytalan jellegű lelet

4. Murga – Temető mellett (Murga 4)

Lelőhely-azonosító: 77985

A lelőhely megjelölése: rézkori telep, ismeretlen korú épület

5. Murga – Hanftalvejngartn

Lelőhely-azonosító: folyamatban

A lelőhely megjelölése: őskori telep, késő középkori telep

3. Cselekvési program

3.1.A célok eléréséhez szükséges feladatok meghatározása

A fejlesztési tervben azok a lényeges fejlesztési jellegű beavatkozások szerepelnek, amelyek a település életében középtávon jelentősebb változást eredményeznek. A stratégia operatív jellegéből következően a projektek legfontosabb jellemzői szerepelnek a következő leírásokban, illetve annak igazolása, hogy a tervezett projektek a kitűzött célok elérése érdekében szükségesek. Mindemellett fontos annak szem előtt tartása is, hogy az előkészítettség különböző fázisaiban levő projektelképzések egymáshoz optimálisan illeszkedve a lehető leghatékonyabban szolgálják a stratégia céljainak elérését.

A településfejlesztési tervben négy projekt típust különböztetünk meg:

- **Kulcsprojekt:** azok a tervezett fejlesztések, amelyek alapvetően szükségesek ahhoz, hogy az átfogó célok teljesüljenek.

Abban az esetben, ha a projekt valamilyen oknál fogva nem valósul meg, akkor a célok jelentősen sérülhetnek. A kulcsprojekt megvalósulása előfeltétele egyéb tervezett fejlesztések megvalósulásának vagy azok hatásai érvényesülésének.

- **Hálózatos projekt:** a település több, egymáshoz kapcsolódó projekteleméből összetevődő projektje.

A közigazgatási terület jelentős részére kiterjed, valamint a projektelemek szoros összefüggésben vannak egymással. A hálózatos projekt olyan integrált projekt, amelyben a szektorális fejlesztések egységes keretben kerülnek meghatározásra.

- **Akcióterületi projekt:** egybefüggő vonallal körülhatárolt akcióterületen elhelyezkedő projekt.

A projektelemek az akcióterület számára megfogalmazott cél érdekében kerülnek megvalósításra, valamint várható hatásuk is akkora, hogy érzékelhető változást idéznek elő az akcióterületen.

- **Egyéb projektek:** a fenti kategóriákba nem tartozó, egyéb szempontból fontos fejlesztési beavatkozás.

Az önkormányzat az Akcióterület kijelölése alkalmával és a kapcsolódó egyes beavatkozások meghatározásakor a stratégiai célok minél hatékonyabb elérését tűzte ki. A település a fejlesztéseket saját maga hajtja végre, mivel így tervezhető azok sikeres megvalósítása. Ehhez elsősorban külső – állami és európai uniós, valamint egyéb pályázati – támogatásokat kíván igénybe venni, de ahol erre van mód, külső piaci szereplők bevonását is tervezi a projektekbe.

Az önkormányzat a piaci szereplőket és a lakosságot is már a településfejlesztési terv tervezési fázisában bevonta a partnerségi egyeztetések keretében. Az önkormányzat a jogszabályban előírt lakossági fórumok megtartása mellett a stratégiai dokumentumokat elektronikus formában is folyamatosan elérhetővé teszi, és tájékoztatja erről az érintetteket, felhívva a figyelmet az együttműködés és a vélemény-nyilvánítás lehetőségére.

A település projektjeinek csoportosítása:

Sorsz.	Projekt neve	Kulcsprojek	Hálózatos projekt	Akcióterületi projekt	Egyéb projekt
Turisztikai és gazdaságfejlesztési projektek					
1.	Kiállítótér létrehozása	K			
2.	Falusi szálláshelyek fejlesztése				E1
3.	Gyalogutak kijelölése				E3
4.	Présházak felújítása, közösségi és turisztikai célú hasznosítása				E4
Funkcióbővítő fejlesztések					
5.	A településközpont fejlesztése			AT	
Úthálózat felújítás, fejlesztés					
6.	Kerékpározható mezőgazdasági út Felsőnána irányában		H1		
7.	Útfelújítások		H3		
Belterületi csapadékvíz-elvezető és szennyvízkezelő rendszerek fejlesztése					
8.	Vízrendezési feladatok		H2		
9.	Egyedi szennyvízkezelő berendezések létesítése				E2

A 2021-2027 között megvalósuló 7 éves Európai Uniós ciklusban tervezett projektek meghatározó jelentőséggel bírnak a község középtávú fejlődése tekintetében. A projektek számos további fejlesztés alapjául szolgálnak, illetve azok több esetben kapcsolódnak a szomszédos települések területéhez is. A hálózatos projektek mintegy felfűzik a további projektelemeket, melyekkel szélesebb területi hatásokat érnek el.

Az Akcióterület kijelölésénél szempont volt, hogy a település legfontosabb közterületeit, közigazgatási, szolgáltatási intézményeit felfűzve kerüljenek lehatárolásra, ahol a település működése szempontjából meghatározó jelentőségű fejlesztési beavatkozásokat tervezni megvalósítani az önkormányzat.

Az Önkormányzat fejlesztéseihez pályázatok útján keresi a finanszírozás lehetőségét. E tekintetben elsősorban az alábbi európai uniós programok, valamint a Magyar Falu Program (MFP) pályázatait nyújthatnak alapot a beruházások megvalósításához:

- Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz
- Környezet és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz

A falusi turizmus fejlesztése terén lehetőségeket tartogatnak a Kisfaludy Turisztikai Fejlesztési Program pályázatai is.

A tervezett projektek finanszírozási lehetőségei:

Fejl. típ.	Projekt neve	Lehetséges finanszírozási forrás	Várható támogatás intenzitás	Indikatív ütemezé s	Kedvezményezet t
Turisztikai és gazdaságfejlesztési projektek					
K	Kiállítótér létrehozása	A beavatkozás jellegének függvényében: TOP Plusz, Magyar Falu Program	50-100% a beavatkozás jellegének függvényében	2022-27	helyi önkormányzat
E1	Falusi szálláshelyek fejlesztése	Kisfaludy Turisztikai Fejlesztési Program Kisfaludy Szálláshely fejlesztési Konstrukció	100%	2022-27	működési engedéllyel rendelkező jogi vagy természetes személy
E3	Gyalogutak kijelölése	A beavatkozás jellegének függvényében: TOP Plusz, Magyar Falu Program	50-100% a beavatkozás jellegének függvényében	2022-27	helyi önkormányzat
E4	Présházak felújítása, közösségi és turisztikai célú hasznosítása	Kisfaludy Turisztikai Fejlesztési Program Kisfaludy Szálláshely fejlesztési Konstrukció	100%	2022-27	működési engedéllyel rendelkező jogi vagy természetes személy
Funkcióbővítő fejlesztések					
AT	A településközpont fejlesztése	Európai Unió pályázat: TOP Plusz-1.2.1 Magyar Falu Program	100%	2022-27	helyi önkormányzat
Úthálózat felújítás, fejlesztés					
H1	Kerékpározható mezőgazdasági út Felsőnána irányában	Európai Unió pályázat: TOP Plusz-1.1.2	100%	2022-27	Magyar Közút NZrt
H3	Útfelújítások	Európai Unió pályázat: TOP Plusz-1.2.3 Magyar Falu Program	100%	2022-27	helyi önkormányzat
Belterületi csapadékvíz-elvezető és szennyvízkezelő rendszerek fejlesztése					
H2	Vízrendezési feladatok	Európai Unió pályázat: TOP Plusz-1.2.1	100%	2022-27	helyi önkormányzat
E2	Egyedi szennyvízkezelő berendezések létesítése	Európai Unió pályázat: TOP Plusz-1.2.1	50-100% a beavatkozás jellegének függvényében	2022-27	működési engedéllyel rendelkező jogi vagy természetes személy

3.2.A települési vízgazdálkodás és csapadékvíz-gazdálkodás fejlesztési feladatai

Törekedni kell arra, hogy a csapadékvíz kezelését és hasznosítását mindenki a telkén belül oldja meg, mert ez egyszerre tenné zölddebbé, élhetőbbé a települési környezetet. A víz erőforrás, ennek megfelelően otthonokban is takarékoskodni és gazdálkodni kell vele. A lehulló csapadék azonnali visszatartásában a szikkasztásnak és a tározásnak van jelentős szerepe. A terület klíma-, domborzati és talajviszonyaitól függ, hogy a kettő közül melyik használata az előnyösebb.

A hosszú távú tározás történhet felszíni zöldtetők, felszíni esőgyűjtő tartályok, víztározó tavak, vagy felszín alatti víztározó tartályok, eszközök használatával. Egy víztározó tó nagy mennyiségű csapadékot képes tározni, és emellett egy közpark, vagy erdőterület fő attrakciójává is válhat. Magyarország klímáján a forró nyarak alatt igen magas a nyílt vízfelületek párolgási vesztesége, ami egyrészt előnyös, mert intenzíven hűti a környezetet, másrészt viszont ebben az időszakban vízpótlásra is szükség lehet. A hosszú távú tározás lehetővé teszi a csapadékvíz hasznosítását is.

Murga község területe a Murgai-víz vízgyűjtő területén fekszik, mely a belterületen is keresztül folyik. A vízfolyás szélsőséges vízjárású, kisvíz nyár végén és kora ősszel, míg árvíz tavasszal várható. A völgytelepülés jelleg okán a Murgai- víz áradásából eredő problémák kezelése önkormányzati feladat.

Murga község nem rendelkezik vízkár-elhárítási tervvel, melynek elkészítése szintén fontos feladata az Önkormányzatnak. A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003 (XII.9.) KvVM-BM együttes rendelet szerint Murga nem tartozik a veszélyeztetett települések közé.

4. Fejlesztési tervlap

4.1.A fejlesztési akcióterületek térbeli összefüggései

Akcióterületi projekt

AT: A településközpont fejlesztése

Murga településközpontjában található a kultúrház, a templom, a régi bolt és a kocma épülete, valamint a játszótér, a sportpálya, a patakmedrek, a fasorok és a hidak, amelyek meghatározzák a falu sajátos településképét. A településközpont a hajdan virágzó falunak épp úgy az értéke volt, mint ahogy a mai településnek is az értékét jelenti az innen induló lakóházas utcákkal együtt.

A településközpont közterületeinek fejlesztésénél cél a meglévő kulturális értékek feltárása, kiskereskedelmi funkciók erősítése, magánberuházások ösztönzése vonzó települési környezet kialakítása által. A projekt része a parkolók, járdák felújítása is. Vannak hiányzó járdaszakaszok, a Dózsa György utca legvégén, valamint a Fő utca déli végén.

A beavatkozás érinti a terület köztéri burkolatait, parkolókat, járdákat, zöldfelületeket, játszó és pihenő területek kiépítését, felszerelését. A projekt a járdákat, a zöldterületeket, a felszíni csapadékvizeket, az útburkolatokat, a kiszolgáló létesítményeket együttesen kezeli, és együtt jár valamennyi föld feletti és föld alatti közmű érintettségével, esetenként átépítésével.

A községi közterületi fejlesztés keretében parlagfűirtás, általános gyommentesítés, valamint a közterületek virágosítása is megtörténhet.

A közbiztonság helyzetének további javulását eredményezné a térfigyelő kamerarendszer bővítése, fejlesztése. Ez a település bejáratainál meglévő oszlopok és utcabútorok, épületek falára telepített kamerarendszerrel történne.

A településképi arculati kézikönyvben meghatározott esztétikai alapelveknek megfelelően az információs és köszöntő táblák kihelyezése az elkövetkező években megvalósulhat.

Az akcióterületi projekt részeként a Művelődési ház felújítása, korszerűsítése is megvalósul.

Kulcsprojekt

K: Kiállítótér létrehozása

A volt kocma épületének hasznosítása szintén a településközpont megújításának része. Az épület településtörténeti kiállításnak adhat otthont. A sváb kultúra helyben fellelhető tárgyi emlékeit bemutató állandó kiállítás anyaga részben már összegyűjtésre került.

A településközpontban található ingatlan a falu életében meghatározó, köztulajdonban lévő és funkció nélküli épület. Alkalmassá tehető tárgyi, építészeti értékek értékmegőrző felújításával, fejlesztésével egy új funkció befogadására.

Az épület közösségépítést és szabadidő hasznos eltöltését segítő szolgáltatások, tanfolyamok, képzési programok helyszíne is lehet (hagyományőrző közösségi kezdeményezések, játszó- és foglalkoztató házak, kulturális rendezvények, kiállítások, civil programok megvalósítása stb.). Ugyancsak alkalmas lehet a helyiség a

környezettudatosság elterjesztését segítő tájékoztatási, szemléletformálási akciók megtartására. Az integrált településfejlesztési tevékenységekhez (pl. parkosításhoz, parlagfű irtáshoz stb.) kapcsolódó helyi társadalmi akciók megszervezése is kapcsolódhat ehhez az épülethez.

A település biztonságát szolgáló egyéb tevékenységek, balesetmegelőzési, bűnmegelőzési megbeszélések, előadások megtartására is alkalmassá tehető.

Hálózatos projektek

H1: Kerékpározható mezőgazdasági út Felsőnána irányában

A Felsőnána-ra vezető mezőgazdasági utat alkalmassá kell tenni kerékpáros forgalom lebonyolítására. A kerékpáros kapcsolatok kiépítése turisztikai szempontból is jelentőséggel bír.

H2: Vízrendezési feladatok

A település vízkár elhárítási tervét el kell készíteni, az időjárási anomáliákból adódó többlet vizek elvezetéséről és hasznosításáról gondoskodni szükséges. A völgytelepülés jelleg okán a Murgai- víz áradásából eredő problémák kezelése fontos önkormányzati feladat.

A katolikus templom előtti területen nem megoldott a csapadékvizek elvezetése. Nagyobb esőzések után a szűk árokrendszer a rendszeres kotrások ellenére sem képes a funkcióját megfelelően ellátni.

A globális felmelegedés a község közvetlen környezetére is hatással van. A vízkészletek megőrzése a vízhiányos időszakokban különféle vízpótlási technikákat igényel, amelyek között a tározás jelentős szerepet fog kapni. A tározóból szabályozott vízleeresztéssel a vizes élőhelyek is megőrizhetők, visszaállíthatók, az ökológiai vízigény biztosítható.

A csapadékvíz mennyisége összességében csökkenni fog a jövőben az aszályos nyarak miatt, azonban egy-egy csapadékesemény nagyobb intenzitással jelentkezik. Ezek a heves záporok, zivatarok hosszabb idejű mértékadó terhelést eredményeznek a csapadékvíz elvezetésben, ugyanakkor a száraz időszakok vízpótlására a tárolás, a vízvizsztatartás válik szükségessé. A tárolás elsősorban a csapadékvíz-elvezető rendszeren történik, ahol a levezetendő csapadékvíz meghatározott ideig tartózkodik, ez az úgynevezett átfolyásos tárolás.

A túlfolyásos, vagy ülepítő típusú tárolók segítségével történő tárolás nem jellemző a községben. Utóbbi jó megoldás a befogadóba vezetés előtt elhelyezve, ezáltal elősegítve a hordalék visszatarthatását. A lakosság körében megjelenő megoldás a víz zöldterületekre vezetése (javítja a mikroklímát), valamint a tetővizek tárolása telken belüli (pincében, földben vasbeton vagy műanyag tartályok segítségével) úgynevezett „in situ” csapadéktárolókkal.

A burkolt felületeken célszerű szivárgó burkolatokat alkalmazni, a patakmeder szilárd burkolattal történő kiépítése kerülendő. Nagy jelentősége van a csapadékvíz-gazdálkodásban annak, hogy a külterületről érkező csapadékvizeket távol tartsák a belterületi csapadékvíz-elvezető hálózattól, ezáltal megelőzhetőek a további terhelések és az estleges károk.

A vizek kártételei elleni védelem érdekében szükséges feladatok ellátása részben a helyi önkormányzat, illetve a károk megelőzésében, vagy elhárításában érdekelt kötelezettsége. A helyi önkormányzat védőműveket létesíthet, fejleszthet a védekezés

ellátása érdekében. A rendeletek értelmében az árvíz és belvízvédekezés céljából kiépített védművek hiányában fellépő káros vizek elleni védekezés helyi vízkárelhárításnak minősül, és a védekezésre kötelezettek feladatai közé tartozik a védekezési tervek és nyilvántartások elkészítése.

Az egyedi szennyvízkezelést támogató pályázati rendszerben a kérelem benyújtására a települési önkormányzat jogosult, ezért az önkormányzat együttműködik az ingatlantulajdonosokkal a hasonló kezdeményezések megvalósítása érdekében.

H3: Útfelújítások

A belterületi utak felújítása keretében a hiányzó járdaszakaszok kiépítése és a járdák akadálymentesítése is meg kell valósuljon. A feladat része a Fő utcai gyalogos kishíd felújítása is, szerkezeti megerősítéssel, korlátépítéssel.

A pályázati források sok esetben lehetővé teszik önkormányzati tulajdonú vagy önkormányzati vagyonkezelésben lévő külterületi, helyrajzi számmal ellátott, már meglévő földutak stabilizálását, szilárd burkolatának kialakítását, valamint a szilárd burkolattal rendelkező helyi közutak felújítását, korszerűsítését.

A feladat része a külterületi utak rendbetétele is, melynek keretében közúzalékos, vagy szilárd burkolatos útpálya megerősítést kell elvégezni. Ezek az utak sok esetben nagyon rossz állapotban vannak, a karbantartásra, felújításra sokat kellene költeni, erre az önkormányzatnak csak támogatások elnyerése esetén van lehetősége.

Egyéb projektek

E1: Falusi szálláshelyek fejlesztése

Falusi szálláshelyek fejlesztésére több elképzelés látott napvilágot az elmúlt évek során. Magánérés beruházásként a meglévő épületállomány felhasználásával panzió jellegű szálláshelyek létesítésére alkalmasak, míg az erdős, ligetes területek kempingek kijelölésére adnak lehetőséget.

Falusi szálláshely fejlesztésére, bővítésére növekvő kereslet mutatkozik. A helyi jelentőségű turisztika javítása gazdaságélénkítő hatású, mely a szálláshelyek bővítésével, interaktív túraútvonalak fejlesztésével, aktív és specifikus (pl. ökokertészkedés, ökogazdálkodás iránt érdeklődők) turizmus kialakításával valósítható meg.

A szálláshelyek tekintetében családi vállalkozások teremthetnek olyan kínálatot, amelyre széles körben kereslet mutatkozik. Fontos fejlesztési irány lehet a turisztikai kínálat bővítése, amelynek része a szálláslehetőségek minőségi javítása is.

Az ökoturisztikai létesítmények a természeti és táji örökség megőrzése és élményszerű bemutatása mellett, a látogatók igényeit is figyelembe veszik. A létesítmények infrastruktúrájukat tekintve, felszereltségben és a szolgáltatásokban is a látogatók alapvető elvárásainak megfelelően lesznek kialakítva, a természeti örökség bemutatása élményszerűen történik majd.

A családbarát jelleg megteremtésénél a gyerekeknek szóló bemutatás, valamint a többgenerációs, kisgyermekes családok számára is kényelmes ott tartózkodást nyújtó helyszín kialakítása a fő szempont.

A községben tervezett ökoturisztikai létesítményeknél a bemutatás alapvetően a természeti vonzerőkön alapul, a természeti-kulturális erőforrások fenntartható használata jellemzi, autentikus élményeket nyújt, oktató és szemléletformáló szerepe

van, bővíti a murgai helyi termékek és szolgáltatások iránti keresletet, hasznot hoz a helyi közösség számára, ugyanakkor bevételei egy része a turisztikai vonzerőt jelentő természeti örökség megőrzését szolgálja.

E2: Egyedi szennyvízkezelő berendezések létesítése

A település területén nincs lehetőség vezetékes szennyvízhálózat kiépítésére, ezért egyedi, korszerű szennyvíztisztítók telepítésével oldható meg a keletkező szennyvíz kezelése. Ezek az egyedi berendezések számos méretben, eltérő technológiával és számos kiegészítővel érhetőek el, képesek alkalmazkodni az egyedi elvárásokhoz is. Az egyedi szennyvízkezelő rendszerek alkalmasak a családi házak, vendéglátóhelyek, szociális épületek szennyvizének megtisztítására.

E3: Gyalogutak kijelölése

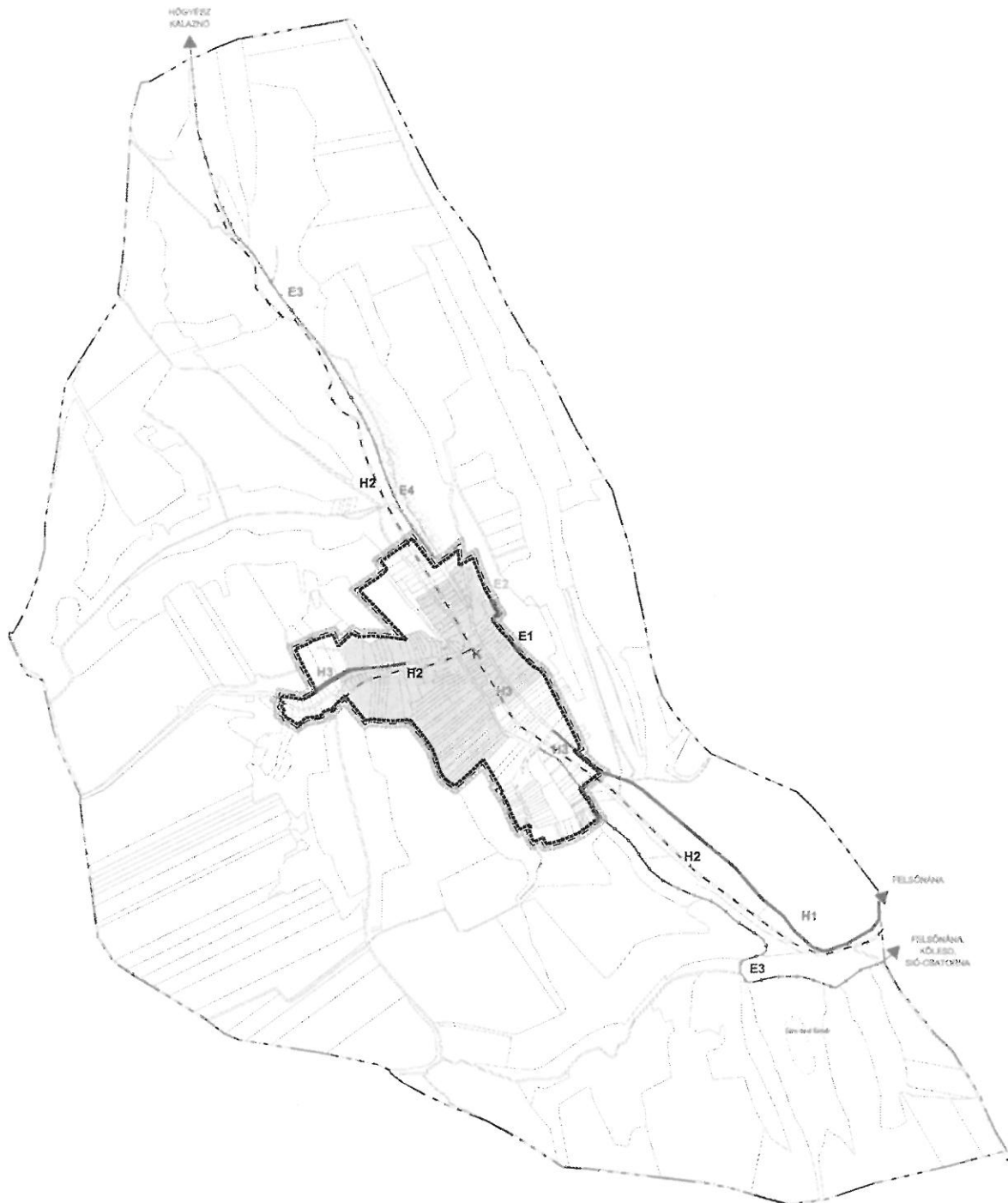
Gyalogútvonal kijelölése javasolt északon Hőgyész és Kalaznó irányában. Előbbi esetében a zöld és a piros jelzéshez csatlakozva érhető el a Malom-hegyi kilátó. Mindkét település ~ 6 km távolságban fekszik. Déli irányba Felsőnánán keresztül Kölesd (egykori vármegyeháza, sörétestorony) és a Sió-csatorna érhető el, 13 km távolságban.

Cél a környező településekkel való kapcsolatok erősítése és turisztikai kínálat bővítése.

E4: Présházak felújítása, közösségi és turisztikai célú hasznosítása

A községben fellelhető présházak felújítása és hasznosítása színesítheti a településre látogatók számára kínált turisztikai programok sorát.

Az öreg présházak közösségi hasznosítása jó lehetőséget teremt a hagyományos építészeti értékeket hordozó épületek megőrzésére. A projekt célja az, hogy épületek átalakuljanak olyan helyszínekké, amelyek kulturális, vagy közösségi tevékenységeknek adhatnak otthont.

ábra: Murga projektjeinek, akcióterületeinek térbeli összefüggései

4.2.A meglévő és tervezett zöldinfrastruktúra-elemek térbeli kialakítása, elrendezése és településszerkezeti szerepe

1. Erdőterületek

Murga erdőinek zöme üzemtervezett erdő, kisebb része spontán beerdősült terület - meredek domboldalak akácosai, felhagyott legelők, vízfolyások menti ligetes állományok.

Az erdők gazdasági, védelmi célt szolgálnak. Jelenleg leggyakoribbak a nem őshonos fehér akácból álló erdők.

Tájrendezési szempontból az erdőterületek tervezésénél, használatánál javasolt:

- a meredek lejtésű dombfelszínek erdőállományainak megőrzése, a tarvágás helyett itt szálaló kitermelés alkalmazása
- az őshonos, a földrajzi kistájra jellemző vagy klímaváltozás hatásait toleráló fajok előtérbe helyezése,
- elegyes állományú, vegyes korú, őshonos fákból álló erdők kialakítása az ellenállóképesség növelésére,
- természetkímélő fakitermelés alkalmazása a védelmi célú erdőterületeken – pl. Sánchegy
- az erdők menti szegélynövényzet lehetőség szerinti megtartása, vagy ültetése
- az erdők ökoturisztikai célú használatának elősegítése.

2. Mezőgazdasági területek

A mezőgazdasági területek fő használatuk szerint három részre csoportosíthatók:

1. Szántók: a legnagyobb arányban előforduló mezőgazdasági területek. Jellemzően hullámos terepfelületen lévő, nagytáblás területek ezek, így a talajerózió, a tápanyag lemosódása fokozottan jelentkezik a szántók többségénél.
2. Gyepterületek: egykor nagy kiterjedéssel bírtak, mára többnyire elbozótosodtak, spontán beerdősültek. Szórványosan maradtak fenn kezelt gyepek.
3. Kertgazdálkodási területek: a Murgai-víz menti kisparcellás, zöldegyes, gyümölcsös kertek és a temető menti mezőgazdasági telkek

A fenti mezőgazdasági hasznosítások alapján általános mezőgazdasági, tájgazdálkodási mezőgazdasági és kertes mezőgazdasági terület övezetek kerültek meghatározásra.

Tájrendezési szempontból a mezőgazdasági területek művelésénél, hasznosításuk megtervezésénél az alábbiakat javasoljuk a Tolna Megyei Területrendezési Terv Megyei szabályozási ajánlásaival összhangban:

Általános mezőgazdasági terület övezet:

- A talajerózióval veszélyeztetett szántóterületeken a talaj lehordását meggátló, és a víz megtartását elősegítő fás-cserjés sávok telepítésével, erős erózió esetén további műszaki megoldások alkalmazásával, továbbá a megfelelő talajtakarást biztosító talajtakaró növényzet sávos vetésével, vetésforgó helyes alkalmazásával, a lejtőre merőleges irányú művelés folytatásával lehet védekezni.
- Elő kell segíteni a meglévő mezsgyék, facsoportok, erdősávok védelmét. A szántók szélén sokszor nem hagytak mezsgyét, melyek a mezőgazdasági tájban is fenntartják a minimális ökológiai kapcsolatok lehetőségét. Törekedni szükséges további mezsgyék meghagyására, és azok pótlására.
- Általános mezőgazdasági területeken megengedhető a táji adottságoknak és a gazdálkodási szükségleteknek megfelelő gazdasági épület létesítése, a terület táji-

természeti értéket nem képező részén, 10%-ot meg nem haladó – lehetőleg 3% alatti – tájbailó beépítettséggel.

Tárgazdálkodási mezőgazdasági terület övezet:

- Az extenzíven hasznosított területek (gyepek) beépítésre szánt területté való minősítése nem kívánatos, kivételesen csak abban az esetben, ha a terület természeti-, tájképi értékei nem károsodnak, adottságai is fennmaradnak, továbbá a terület biológiai sokfélesége sem károsodik helyreállíthatatlanul.

- Védeni szükséges a vízfolyások menti ökológiai jelentőségű területeket (Murgai-víz), melyek magasabb ökológiai, de alacsonyabb termőhelyi értékű mezőgazdasági területek. Ezek az agrár-környezetvédelmi alapú környezet-, és természetkímélő területhasználat, az ökológiai tárgazdálkodás és az erre épülő ökoturizmus és vidékfejlesztés javasolt célterületei: kiemelt fejlesztési és rendezési cél a táji változatosság, mozaikosság fenntartása: gyepek - ligetek - erdők, nádasok, nedves - vizes élőhelyek megóvása, illetve területi részarányuk növelésének elősegítése.

Kertes mezőgazdasági terület övezet:

- A belterületi Murgai -vizet kísérő „kiskertes mezőgazdasági területek” (Fő u. és Szabadság u. között, Petőfi u. mentén) mozaikossága kedvező tárgazdálkodási forma. E területek kertes jellegének (konyhakerti, gyümölcsös, kistáblás szántó), telekszerkezetének fenntartása javasolt. Az övezetben a kiskertes gazdálkodáshoz szükséges melléképület kivételével épületek elhelyezése nem javasolt.

- A művelés alatt nem álló területek kezelése esetén javasolt a növényzet-kezelést részben legeltetéssel megoldani, mely az ökológiai tárgazdálkodás alapelveivel összhangban áll és ökoturisztikai jelentőséggel is bírhat.

Lakóterület

A belterület lakótelkeinek hátsó részén magasodó löszfal, meredek domboldal miatt szükséges lehet a talajerózió mértékének, a csapadékkezelés helyzetének vizsgálata, az állandó növényborítottság megtartása. A klímaváltozás hatására esetlegesen kialakuló nagy intenzitású csapadék miatt a helyben való csapadékmegtartás lehetőségének feltárása.

Tárgazdálkodási konfliktusokra tett javaslatok

Funkcionális konfliktusok:

1. Az evangélikus templom a falu műemléke. Az épület állagának megóvása mielőbbi cselekvést igényel.
2. A külterületen lévő nagytáblás szántók erózió elleni védelme érdekében fasorok, erdősávok, cserjesávok telepítése javasolt.
3. A település történetében jelentős prэшázak esetében érdemes megvizsgálni az épületek legalább egy részének fenntartását turisztikai célból. A pincék útvonala erdős területen halad, mely alkalmas lehet túraútvonalnak. Északi irányban továbbhaladva a tájképi és településképi értékekben bővelkedő Kalaznó falu is megközelíthető, illetve északnyugatra a hógyszí Malom-hegyi kilátó fekszik, erdős környezetben.

Ökológiai konfliktusok:

4. A település szinte teljes területén az erdős, ligetes területeken terjedő invazív gyomfajok terjedésének megakadályozása nehéz, hosszadalmas munkával lenne elérhető. A gyomnövények visszaszorítását legalább a földvár természetvédelmi területén el kell végezni, és folyamatosan fenntartani.

Eszztétikai konfliktusok:

5. A Szabadság utcában kialakult gazdasági terület növényzettel való takarása utcaképvédelmi, és a vele szemközti evangélikus templomra való rálátás miatt műemlékvédelmi szempontból is indokolt.

Egyedi tájértékek

Murgán az egyedi tájértékek felmérése az illetékes nemzeti park által eddig nem történt meg. Murga a település életével kapcsolatos művi értékekkel rendelkezik. A település egyedi tájértéknek tekinthető objektumait az Örökségvédelmi hatástanulmány Értékleltára, valamint a Zöldinfrastruktúra-hálózat fejlesztése c. fejezet Helyi védelem c. bekezdése tartalmazza.

Tájképvédelem

A teljes közigazgatási területet érintő tájképvédelmi övezet utal arra, hogy a település jelenlegi tájképi potenciálja megőrzendő. A tájkép fő elemei a szántó-erdő arány a völgyek és domboldalak váltakozásában, a völgyben fekvő falu eredeti szerkezetében megmaradt lakóterülete. Ahhoz, hogy ez az adottság továbbra is érvényesüljön és megmaradjon, a meglévő helyi jellegzetességek, hagyományos építészeti elemek megtartása és későbbiekben történő alkalmazása, a tájképi értékek megóvása, rekonstrukciója javasolt. Ebben a településképi rendelet előírásai, és az ahhoz kapcsolódó arculati kézikönyv ajánlásai segítenek. A tájkép védelmét szolgáló további javaslatok:

- légvezetékek felszín alatti elhelyezése
- adótoronyok, átjátszó állomások tiltása vagy területi korlátozása

A területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. MvM rendelet (továbbiakban MvM rendelet) 4.§ alapján a tájjelleg megőrzendő elemeit meg kell határozni.

A tájjelleg megőrzendő elemei, elemegyüttese a Megalapozó vizsgálat alapján az alábbiak:

- a tájhasználatban tapasztalható mozaikosság: erdő-szántó és helyenként gyepfoltok mozaikossága,
- a Sánchegy földvár természetközeli sávos növényzeti borítottsága: a domb alján kaszált gyep, a domb tetején összefüggő erdő
- löszformációk (löszfalak, szurdokok (löszmélyutak).

A lakóterületen belül:

- a történelmi településszövet,
- hosszanti elrendezésű esztergált oszlopú tornácos, földszintes lakóházak, népi ornamentikájú homlokzati díszek, és ezen lakóházak nyújtotta utcaképek
- udvarokban a lakóházakra merőlegesen álló magas gazdasági épületek (csűrök), a helyben jellemző téglaberakású fallal,
- faléces burkolatú kerek kutak és Norton kutak az udvarokban és az utcákon,
- löszfalba vájt pincék,
- mives kovácsoltvas kerítések,
- a Murgai-víz menti kertgazdasági táj, a mélyebben fekvő területen zöldségeskertek, gyümölcsöskertek, kistáblás szántók művelése, utóbbiak vegyszerszegény hasznosítása.

Zöldinfrastruktúra-hálózat fejlesztése

Kondicionáló célú zöldfelületek

a) Korlátlan közhasználatú zöldfelületek

Közkert zöldfelületek:

A településközpontban fekvő játszótér, közösségi célú zöldfelület (416, 417, 418, 419 hrsz.) rendezése szükséges. A játszótérre az újonnan kihelyezett 2 db EU szabvány szerinti hinta elérésre, a régiak elvitele szükséges. A játszótéri eszközök közé 1-1 közepes méretű lombhullató fa (pl. korai juhar (*Acer platanoides*), fehér eper (*Morus alba*), berkenye (*Sorbus sp.*)), májusfa (*Prunus padus*), japán díszcseresznye (*Prunus serrulata 'Kanzan'*) és magasabb díszcserje ültetése javasolt árnyékolás miatt. A szomszédos 414 hrsz-ú lakótelek felől takarás sövény telepítésével megoldható. A kemence közelébe egy ivókút elhelyezése is célszerű. A zöldfelület partfal felőli nagyobb üres részén díszfákból, cserjékből álló díszkert kialakítására nyílik lehetőség.

A I-II. világháborús emlékmű zöldfelülete a szomszédos 33 hrsz-ú telek felé takarósövényrel elválasztandó. Az emlékmű alapja a körülötte lévő nyolcszögletű támfallal megerősítésre szorul, belülré árnyéktűrő egynyári virágok ültethetők. A külső nyolcszögletű téglafal szintén megerősítendő, a fala építhető „csipkézettre”, amit a meglévő magasságból szabályos távolságban kiemelkedő téglahasábok alkotnak. A külső támfal el is hagyható, ez esetben a támfal helyén árnyéktűrő évelők vagy cserjék ültethetők. A fal alacsonyabb részeit kerámia virágtartó edény is kitöltheti, amely beültethető pl. örökzöld, feltűnő levéldíszű törpecserjékkel.

A Dózsa Gy. utca déli oldalán lévő zöldfelület és az árok közt húzódó telkek (97/4, 109, 134-137, 138/1-3, 139 hrsz) közkertként funkcionálnak. Tudatos növénytelepítéssel, folyamatos karbantartással a közkert funkció megerősítése javasolt. A terület helyenként elkeskenyedik, itt legfeljebb fasor helyezhető el, míg a kiszélesedő részekben cserjesávok, virágos dísznövények ültetése javasolt.

A Fő utca mentén, a 387 hrsz-ú önkormányzati terület a Murgai-víz mentén található. Az 1894 m²-es területen szépen megmaradt a vízfolyás menti természetes vízparti ligetes vegetáció, a vízparttól távolabbi részét kaszálják. A terület ökológiai értékének megőrzése miatt e területen továbbra is az extenzív kezelés fenntartása javasolt.

Közlekedési zöldfelületek

A lakóházak előtti utcai zöldsávok a keskeny utcák és a légvezetékek miatt többnyire nincsenek sem fásszárú, sem lágyszárú növényzettel telepítve, gyakran csak füvesítettek. A település fontosabb utcáiban, ilyen a Dózsa György utca, a Fő utca és a Szabadság utca egyes szakaszain lehetőség van kisebb, elsősorban gömbfák telepítésére, mivel ezek a légvezeték alá is ültethetők. Ez nagymértékben javítaná a településképet és fontos elemei lehetnének a zöldinfrastruktúra hálózatnak. A keskenyebb zöldsávokban hagyományos évelőágyásokat és cserjefelületeket lehetne alkalmazni. A szélesebb zöldsávoknál intenzívebb növény telepítéssel lehetne ellensúlyozni a sivárabb részeket.

Korlátozott használatú zöldfelületek

A temető kertben Gömbös Gyula családi síremlékét az utókor számára megismerhetővé kell tenni, környezetét méltó módon kialakítani. A ravatalozó épület mellé legalább egy pad elhelyezése ajánlott.

A katolikus templom kertjében sok fát ültettek, szórt állásban. A virágtartó edények helyett a templom bejárata felőli oldalra, a bejárat két oldalára rózsából és évelőkből (pl. levendula) álló ágyások kialakítása javasolt, melyek a templomkertek hangulatát idézik. A buszváró padja mögé nyírt sövény telepítése javasolt, vagy helyszűkében növényfuttató rács elhelyezése és kúszónövény ültetése is elképzelhető. A templom előtti 3 db lucfenyő közül a középső, amely részben kiszáradt, kivágandó.

A sportpálya utca felőli oldalán álló nyárfa fasor pótlása javasolt.

Az evangélikus templom felújításával párhuzamosan, vagy azt megelőzően az épület körülúj, (templomkerti) növények ültetése javasolt.

Közhasználatától elzárt zöldfelületek

A könyvtár és orvosi rendelő kertjénél javasolt az intézményi jelleget hangsúlyozandó néhány fa (lombhullató és örökzöld vegyesen) és virágos díszcserje ültetése. Az épület köré melegkedvelő fűszer- és gyógynövények is kerülhetnek.

A lakóterületek magánkertjei gyakran keskeny, hosszú porták, melyek kerti része a löszpartig nyúlik. A löszfal fölötti rész sűrű erdővel borított, mely összefüggő zöld gyűrűt alkot a lakóterület körül. Ennek zöldfelületi jellege megtartandó.

Helyzetükből fakadóan a mezőgazdasági művelésű magántelkek a településkép meghatározó elemei. A lakótelkek keskenysége és a löszfal által behatárolt udvarok nagysága miatt a veteményeskertek és gyümölcsösök sok helyen a Murgai-víz menti területre kerültek. A vízfolyás mentén a meglévő, elszórtan álló vízparti fák megtartása mellett új fák telepítése erősíti a zöldfolyosó szerepét. A Murgai-víz menti kertes mezőgazdasági területek beépítése nem javasolt.

Természetvédelmi rendeltetésű zöldfelületek

Nemzetközi védelem

Murga területén nem található nemzetközi jelentőségű védett természeti terület.

Országos védelem

Országos jelentőségű, ex lege védett természeti emlék Murgán a Sánc nevű földvár. Területi kiterjedése 2,67 ha, mely a 016/1 hrsz-ú ingatlanon található. A földvár kulturális örökségvédelmi, felszínalaktani, valamint tájképi szempontból is jelentős. A földvár csúcsán elegyes-akácus erdő található, „szoknyáján” kaszált gyepterület látható.

Egyéb országos védelem alatt álló természeti terület (pl. ökológiai hálózat) nem található.

Helyi védelem

A település területén helyi jelentőségű természetvédelmi terület nincs, helyi jelentőségű természetvédelmi oltalomra javasolt terület nem azonosítható. Helyi jelentőségű védelemre javasolt értékek – faegyedek: a Murgai-víz és a tekepálya melletti, 368 hrsz-ú ingatlanon álló, 80 cm törzsátmérőjű ezüst hárs (*Tilia tomentosa*), valamint a 378 hrsz-ú ingatlanon álló, 135 cm törzsátmérőjű fekete nyár (*Populus nigra*). Védelmükhöz a településkép védelméről szóló rendelet módosítandó.

Egyéb természetvédelemmel összefüggő együttműködés területe - Natúrpark

Murga Ény-i határáig terjed a Kapos-hegyháti Natúrpark, mint természetvédelmi, vidékfejlesztési és turisztikai feladatokat ellátó szerveződés területe. Murga területe már nem tartozik a natúrpark működési területébe.

KÉKFELÜLETEK (KÉKINFRASTRUKTÚRA)

Csapadékmegtartás

A településen korábban előfordult, csapadékkal összefüggő káresemény a Murgai víz kiöntéséből fakadóan, melyet mederkotrással oldottak meg. A belterületet védik az azt körülölelő erdők, melyek felszívják, visszatartják a domboldalokról érkező csapadékmennyiséget. Ezért ezen erdőfelületek fenntartása továbbra is indokolt. Az esetlegesen a lakótelkekre, közterületekre zúduló csapadék erodáló tevékenységét minél „feljebb” kell elkezdni kezelni, visszatartani (leginkább erdészeti, ill. mérnökbiológiai megoldásokkal, védművekkel), lejjebb lehetséges a csapadék lassítása, összegyűjtése, elszikkasztása pl. esőkertben, elszivárgást segítő felületek kialakításával. A Murgai-víz mentén kialakítható akár záportározó is. A külterületen tapasztalható vízkárok, vízerózió a meredek terepviszonyokon nem megfelelően megválasztott tájhasználatoknak köszönhető. A 17%-25%-os lejtővel rendelkező területeken gyepművelés, az e fölötti meredekségű területeken erdőgazdálkodás preferálható. A nagy lejtőkategóriájú szántóterületeken a vízmosások erodáló hatását tervezéssel, mérnökbiológiai

megoldásokkal lehet csökkenteni. Gyümölcsösök, szőlőterületek telepítésénél teraszok kialakításánál övárkok létesítése és a sorok és sorközök teljes vagy részleges gyeppel történő borítása a vízmegtartást szolgálja. A csapadékmegtartásra, erózióvédelemre irányuló tevékenységet pontos műszaki tervezésnek kell megelőznie.

Zöldinfrastruktúra-elemek fejlesztése

A vizsgálati dokumentáció tájrendezési munkarészből kiderül, hogy Murga zöldinfrastruktúra-elemei megfelelő hálózatot alkotnak: a külterületi erdőborítottság, valamint a magánkertek jó részének erdővel való részleges fedettsége összekapcsolódik, kedvező zöldinfrastruktúra-hálózatot eredményez. A külterület ökológiai értéket képviselő, magas növényzeti borítottságú zöldinfrastruktúra-elemeinek kapcsolata elégségesnek tekinthető. A nagyüzemi szántók táblái között ökológiai kiegyenlítő felület céljára, valamint szélvédelem miatt az alábbiak javasoltak:

- őshonos fajokból álló fasorok vagy sövényként telepített cserjesorok ültetése,
- több, részlegesen meglévő mezsgye teljes táblahosszon való művelés nélkül tartása,
- szántók között haladó egyes földutak mentén fasorok telepítése.

A belterületi zöldinfrastruktúra fejlesztése a kondicionáló célú zöldfelületek minőségi fejlesztésével, valamint a kertgazdálkodási területek helyes területhasználatával érhető el. A kondicionáló célú zöldfelületekre vonatkozó javaslatokat a hasonló című fejezet részletezi.

Belterületen háztáji léptékű kertgazdálkodási célra alkalmas területek találhatóak a Murgai-víz mentén, melynek egy részét használják csak a helybéliek veteményeskertként, gyümölcsösként, egy helyen biokertként (Szabadság u.-Fő u. között). Javasolt ezeken a területeken a kertészeti művelés kiterjesztése, minél inkább ökológiai gazdálkodás alkalmazásával.

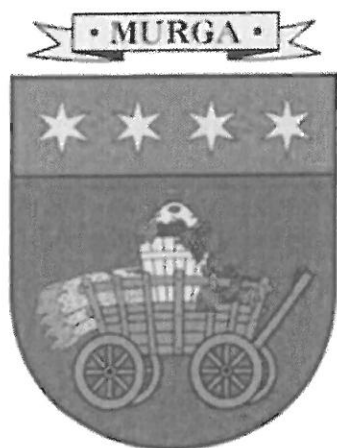
5. Monitoring javaslat a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére

A településfejlesztési terv folyamatos figyelemmel kísérése a község képviselő-testületének egyik kiemelt feladata. A hosszú távra szóló településfejlesztési tervet az önkormányzat a megállapításról szóló döntés mellékleteként fogadja el. A településfejlesztési tervben foglalt célok érvényesülése érdekében a község képviselő-testülete évenként áttekinti az időközben elvégzett településfejlesztési tevékenységeket és döntéseket. Az éves áttekintés során figyelembe kell venni a felmerült lakossági igényeket, valamint a jogszabályi környezet változásából eredő kötelezettségeket.

Az évenkénti áttekintés során felmerült változtatási igényeket folyamatosan rendszerezni kell és értékelni azok társadalmi, gazdasági, műszaki, valamint környezeti vonatkozásait. A településfejlesztési tervet 10 évente felül kell vizsgálni. A felülvizsgálat során célszerű a településterv átfogó elemzését is elvégezni és szükség esetén a módosításról önkormányzati határozatot kell hozni.

PCL XL error
Error: IllegalAttribute
Operator: SetLineJoin
Position: 198542

2024

MURGA KÖZSÉG TELEPÜLÉSTERVE

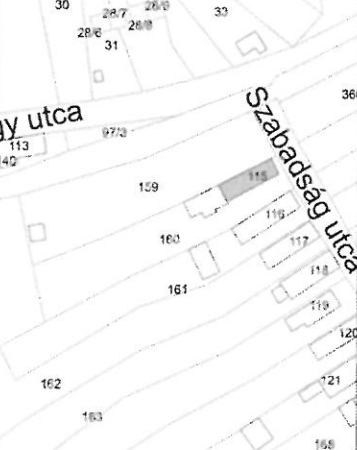

ÉRTÉKLELTÁR

MURGA HELYI VÉDELEMRE ÉRDEMES OBJEKTUMAI

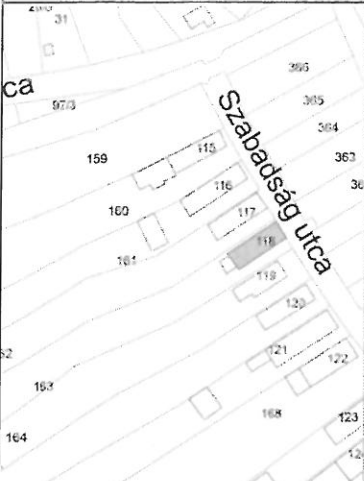

	Cím	funkció	helyrajzi szám
1.	Dózsa Gy. utca 83a.	lakóépület	11
2.	Dózsa Gy. utca 77.	lakóépület	24
3.	Petőfi S. utca 48b.	lakóépület	55
4.	Dózsa György utca	templom	96
5.	Szabadság utca 115.	lakóépület	160
6.	Szabadság utca 116.	lakóépület	161
7.	Szabadság utca 118.	lakóépület	163
8.	Szabadság utca 121.	lakóépület	167
9.	Szabadság utca 123.	lakóépület	170
10.	Szabadság utca 124.	könyvtárepület és kerítés	171
11.	Szabadság utca 133.	lakóépület	180
12.	Szabadság utca 134.	lakóépület	181
13.	Szabadság utca 137.	lakóépület	184
14.	Fő utca 130.	üzletház	368
15.	Fő utca 24.	lakóépület	422
16.	Fő utca 22.	lakóépület	424
17.	Fő utca 21.	lakóépület és melléképület	425
18.	Fő utca 20.	lakóépület	426
19.	Fő utca 19.	lakóépület	427
20.	Fő utca 18.	lakóépület	428
21.	Fő utca 17.	lakóépület	430
22.	Fő utca 16.	lakóépület és kerítés	431
23.	Fő utca 10.	lakóépület	436
24.	Fő utca 4.	lakóépület	443
25.	Fő utca 3.	lakóépület és melléképület	444
26.	Petőfi S. utca	I-II. világháborús emlékmű	35 hrsz
27.	Fő utca 10. előtt	nyomókaros kút	388 hrsz
28.	Szabadság utca 118. előtt	öntöttvas kerekes kút	308 hrsz
29.	Szabadság utca 121. számmal szemben	nyomókaros kút	308 hrsz
30.	Szabadság utca 130. számmal szemben	nyomókaros kút	308 hrsz
31.	Dózsa Gy. utca	nyomókaros kút	97/3 hrsz
32.	Dózsa Gy. utca	nyomókaros kút	138/2 hrsz
33.	Dózsa Gy. utca 83/A-val szemben	öntöttvas kerekes kút	97/4 hrsz
34.	külterület, Murgai-víz	téglaival rakott híd	031 hrsz
35.	Fő utca külterületi folytatása	présházak, pincelukak	045/2-7, /10, 047/1-5, 049/1-22 hrsz

	<p>Leírás A településre kevésbé jellemző az utcával párhuzamos elrendezésű, oldaltornácos nyeregtetővel fedett, tornácoszlopos lakóépület.</p> <p>Védett építészeti elemek épület tömege, homlokzatának nyílásrendje, tornácoszlopai.</p> <p>Korrektíós javaslat javasolt az eredeti tornácoszlopok visszaállítása, tetőhéjalás javítása</p>	<table border="1"> <tr> <td>MURGA, Dózsa Gy. utca 83a.</td> <td>Helyrajzi szám</td> <td>11.</td> </tr> <tr> <td>- lakóépület -</td> <td>Védelem foka</td> <td>H</td> </tr> </table>	MURGA, Dózsa Gy. utca 83a.	Helyrajzi szám	11.	- lakóépület -	Védelem foka	H	
MURGA, Dózsa Gy. utca 83a.	Helyrajzi szám	11.							
- lakóépület -	Védelem foka	H							
	<p>Leírás A településre jellemző oldalhatáron álló, oldaltornácos beépítési módot és formát követve épült az utcára merőleges, csonkakontyolt nyeregtetővel fedett, tornácoszlopos lakóépület.</p> <p>Védett építészeti elemek épület tömege, homlokzatának nyílásrendje, tornácoszlopai</p> <p>Korrektíós javaslat javasolt a vakolat és a tetőhéjalás javítása</p>	<table border="1"> <tr> <td>MURGA, Dózsa Gy. utca 77.</td> <td>Helyrajzi szám</td> <td>24.</td> </tr> <tr> <td>- lakóépület -</td> <td>Védelem foka</td> <td>H</td> </tr> </table>	MURGA, Dózsa Gy. utca 77.	Helyrajzi szám	24.	- lakóépület -	Védelem foka	H	
MURGA, Dózsa Gy. utca 77.	Helyrajzi szám	24.							
- lakóépület -	Védelem foka	H							
	<p>Leírás Az utcára merőleges gerincű csonkakontyolt nyeregtetővel fedett lakóépület.</p> <p>Védett építészeti elemek épületek tömege, homlokzatának nyílásrendje</p> <p>Korrektíós javaslat korrekciót nem igényel</p>	<table border="1"> <tr> <td>MURGA, Petőfi S. utca 48b.</td> <td>Helyrajzi szám</td> <td>55.</td> </tr> <tr> <td>- lakóépület -</td> <td>Védelem foka</td> <td>H</td> </tr> </table>	MURGA, Petőfi S. utca 48b.	Helyrajzi szám	55.	- lakóépület -	Védelem foka	H	
MURGA, Petőfi S. utca 48b.	Helyrajzi szám	55.							
- lakóépület -	Védelem foka	H							

	<p>Leírás</p> <p>A Murga főterén álló, nyerstégla falazatú Római katolikus templom 1941-ben épült. Zömök tornya kishajlásszögű tetővel fedett, és a bejárata fölött színes üvegbetétes rózsablak került elhelyezésre, amely alatt tengelyes szimmetriával kialakított, bejárati oszlopcsarnok fogadja az érkezőket. Az egyhajós, egyterű templom egyszerű tömegű formában épült.</p> <p>Védett építészeti elemek templom külső megjelenése</p> <p>Korrektíós javaslat korrekciót nem igényel</p>	<p>MURGA, Dózsa Gy. utca</p>	<p>Helyrajzi szám</p>	<p>96.</p>
		<p>- templom -</p>	<p>Védelem foka</p>	<p>H</p>
				

	<p>Leírás</p> <p>A településre jellemző oldalhatáron álló beépítési mód szerint épült az utcára merőleges gerincű nyeregtetővel fedett lakóépület.</p> <p>Védett építészeti elemek épület tömege, homlokzatainak nyílásrendje vakolati díszei</p> <p>Korrektíós javaslat korrekciót nem igényel</p>	<p>MURGA, Szabadság utca 115.</p>	<p>Helyrajzi szám</p>	<p>160.</p>
		<p>- lakóépület-</p>	<p>Védelem foka</p>	<p>H</p>
				

	<p>Leírás</p> <p>A településre jellemző oldalhatáron álló, oldaltornácos beépítési módot és formát követve épült az utcára merőleges, nyeregtetővel fedett, tornácoszlopos lakóépület.</p> <p>Védett építészeti elemek épület tömege, homlokzatainak nyílásrendje, vakolati díszei, tornácoszlopai</p> <p>Korrektíós javaslat javasolt a vakolathibák javítása</p>	<p>MURGA, Szabadság utca 116.</p>	<p>Helyrajzi szám</p>	<p>161.</p>
		<p>- lakóépület-</p>	<p>Védelem foka</p>	<p>H</p>
				

	<p>Leírás A településre jellemző oldalhatáron álló beépítési mód szerint épült az utcára merőleges gerincű csonkakontyolt nyeregtetővel fedett lakóépület.</p> <p>Védett építészeti elemek épületek tömege, homlokzatainak nyílásrendje vakolati díszei</p> <p>Korrektív javaslat javasolt a vakolathibák javítása</p>	MURGA, Szabadság utca 118.	Helyrajzi szám	163.
		- lakóépület-	Védelem foka	H
				

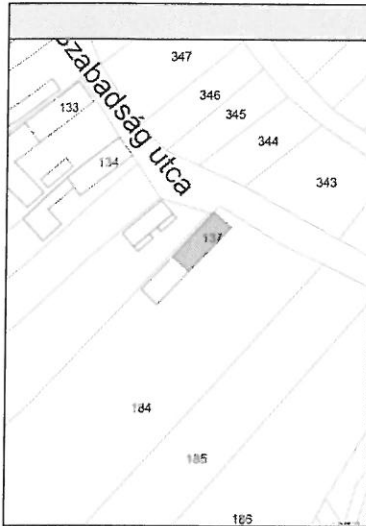
	<p>Leírás A településre jellemző oldalhatáron álló, oldaltornácós beépítési módot és formát követve épült az utcára merőleges, csonkakontyolt nyeregtetővel fedett, tornácoszlopos lakóépület.</p> <p>Védett építészeti elemek épület tömege, homlokzatainak nyílásrendje, vakolati díszei, tornácoszlopai.</p> <p>Korrektív javaslat korrekciót nem igényel</p>	MURGA, Szabadság utca 121.	Helyrajzi szám	167.
		- lakóépület-	Védelem foka	H
				

	<p>Leírás A településre jellemző oldalhatáron álló, oldaltornácós beépítési módot és formát követve épült az utcára merőleges, csonkakontyolt nyeregtetővel fedett, tornácoszlopos lakóépület.</p> <p>Védett építészeti elemek épület tömege, homlokzatainak nyílásrendje, vakolati díszei, tornácoszlopai.</p> <p>Korrektív javaslat korrekciót nem igényel</p>	MURGA, Szabadság utca 123.	Helyrajzi szám	170.
		- lakóépület-	Védelem foka	H
				

	<p>Leírás A településre jellemző oldalhatáron álló, oldaltornácos beépítési módot és formát követve épült az utcára merőleges, csonkakontyolt nyeregtetővel fedett, tornácoszlopos lakóépület, amely jelenleg könyvtárként működik. A régi kovácsolt vaskerítés tömör lábazzalal és kapu pillérrel készült.</p> <p>Védett építészeti elemek épület tömege, homlokzatának nyílásrendje, vakolati díszei, tornácoszlopai, kerítés.</p> <p>Korrektív javaslat korrekciót nem igényel</p>	MURGA, Szabadság utca 124.	Helyrajzi szám	171.
		- könyvtárépület és kerítés-	Védelem foka	H
				

	<p>Leírás A településre jellemző oldalhatáron álló, oldaltornácos beépítési módot és formát követve épült az utcára merőleges, csonkakontyolt nyeregtetővel fedett, tornácoszlopos lakóépület.</p> <p>Védett építészeti elemek épület tömege, homlokzatának nyílásrendje, vakolati díszei, tornácoszlopai.</p> <p>Korrektív javaslat javasolt a fa nyílászárók visszaállítása az utcai homlokzaton</p>	MURGA, Szabadság utca 133.	Helyrajzi szám	180.
		- lakóépület-	Védelem foka	H
				

	<p>Leírás A településre jellemző oldalhatáron álló, oldaltornácos beépítési módot és formát követve épült az utcára merőleges, csonkakontyolt nyeregtetővel fedett, tornácoszlopos lakóépület.</p> <p>Védett építészeti elemek épület tömege, homlokzatának nyílásrendje, tornácoszlopai</p> <p>Korrektív javaslat javasolt a vakolat és a tetőhéjalás javítása</p>	MURGA, Szabadság utca 134.	Helyrajzi szám	181.
		- lakóépület-	Védelem foka	H
				

Leírás
A településre jellemző oldalhatáron álló, oldaltornácos beépítési módot és formát követve épült az utcára merőleges, csonkakontyolt nyeregtetővel fedett, tornácoszlopos lakóépület.

Védett építészeti elemek
épület tömege, homlokzatainak nyílásrendje, vakolati díszei, tornácoszlopai

Korrektív javaslat
javasolt a vakolat és a tetőhéjalás javítása

MURGA, Fő utca 137.	Helyrajzi szám	184.
- lakóépület -	Védelem foka	H

Leírás
A település polgárosodásának nyomai fedezhetők fel az utcával párhuzamos gerincű nyeregtetővel fedett, saroktelken épült, L alakú házon. Az épület tömege az utcavonallal párhuzamosan épült, szimmetrikus elrendezésű vakolatdíszes homlokzatával, és a városias mintákat követő nyílásrendjével, településtörténeti emlék.

Védett építészeti elemek
az épület tömege, utcai homlokzatának megjelenése, nyílásrendje, tagolása, díszítettsége.

Korrektív javaslat
javasolt az eredeti nyílásrend és vakolati díszek visszaállítása

MURGA, Fő utca 130.	Helyrajzi szám	368.
- uzletház -	Védelem foka	H

Leírás
A településre jellemző oldalhatáron álló, oldaltornácos beépítési módot és formát követve épült az utcára merőleges, csonkakontyolt nyeregtetővel fedett, tornácoszlopos lakóépület.

Védett építészeti elemek
épület tömege, homlokzatainak nyílásrendje, tornácoszlopai.

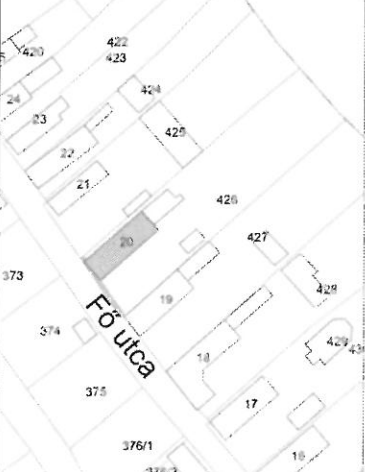
Korrektív javaslat
javasolt az utcai homlokzati nyílásrend visszaállítása

MURGA, Fő utca 24.	Helyrajzi szám	422
- lakóépület -	Védelem foka	H

	<p>Leírás A településre jellemző oldalhatáron álló, oldaltornácos beépítési módot és formát követve épült az utcára merőleges, csonkakontyolt nyeregtetővel fedett, tornácoszlopos lakóépület.</p> <p>Védett építészeti elemek épület tömege, homlokzatainak nyílásrendje, tornácoszlopai.</p> <p>Korrektíós javaslat javasolt a vakolathibák javítása</p>	<p>MURGA, Fő utca 22.</p>	<p>Helyrajzi szám</p>	<p>424.</p>
		<p>- lakóépület -</p>	<p>Védelem foka</p>	<p>H</p>
				

	<p>Leírás A településre jellemző oldalhatáron álló beépítési mód szerint épült az utcára merőleges gerincű nyeregtetővel fedett lakóépület. Az udvar hátsó részében a keresztben álló melléképület a faluban megmaradt kevés példa egyike, mely szintén védendő érték.</p> <p>Védett építészeti elemek épületek tömege, homlokzatainak nyílásrendje</p> <p>Korrektíós javaslat az eredeti tornáckialakítás visszaállítása szükséges.</p>	<p>MURGA, Fő utca 21.</p>	<p>Helyrajzi szám</p>	<p>425.</p>
		<p>- lakóépület és melléképület -</p>	<p>Védelem foka</p>	<p>H</p>
				

	<p>Leírás A településre jellemző oldalhatáron álló, oldaltornácos beépítési módot és formát követve épült az utcára merőleges, csonkakontyolt nyeregtetővel fedett, tornácoszlopos lakóépület. A régi kovácsolt vaskerítés szép példája az iparos munkáknak.</p> <p>Védett építészeti elemek épület tömege, homlokzatainak nyílásrendje, vakolati díszei, tornácoszlopai, kerítés.</p> <p>Korrektíós javaslat korrektíót nem igényel</p>	<p>MURGA, Fő utca 20.</p>	<p>Helyrajzi szám</p>	<p>426.</p>
		<p>- lakóépület és kerítés -</p>	<p>Védelem foka</p>	<p>H</p>
				

	<p>Leírás A településre jellemző oldalhatáron álló, oldaltornácos beépítési módot követve épült az utcára merőleges csonkakontyolt nyeregtetővel fedett, tornácoszlopos lakóépület.</p> <p>Védett építészeti elemek épület tömege, homlokzatainak nyílásrendje, vakolati díszei</p> <p>Korrektív javaslat korrekciót nem igényel</p>	MURGA, Fő utca 19.	Helyrajzi szám	427.
		- lakóépület -	Védelem foka	H
				

	<p>Leírás A település polgárosodásának nyomai fedezhetők fel az utcával párhuzamos gerincű, nyeregtetővel épült L alakú lakóházon. Az épület tömege az utcavonallal párhuzamosan épült, szimmetrikus elrendezésű vakolatdíszes homlokzatával és városias mintákat követő nyílásrendjével településtörténeti emlék.</p> <p>Védett építészeti elemek épület tömege, homlokzatainak nyílásrendje, vakolati díszei</p> <p>Korrektív javaslat korrekciót nem igényel</p>	MURGA, Fő utca 18.	Helyrajzi szám	428.
		- lakóépület -	Védelem foka	H
				

	<p>Leírás A településre jellemző oldalhatáron álló, oldaltornácos beépítési módot követve épült az utcára merőleges, téglából falazott, négyzet keresztmetszetű tornácoszloppal kialakított lakóépület.</p> <p>Védett építészeti elemek épület tömege, homlokzatainak nyílásrendje, vakolati díszei, tornácoszlopai</p> <p>Korrektív javaslat korrekciót nem igényel</p>	MURGA, Fő utca 17.	Helyrajzi szám	430.
		- lakóépület -	Védelem foka	H
				

	<p>Leírás A településre jellemző oldalhatáron álló, oldaltornácos beépítési módot követve épült az utcára merőleges, csonkakontyolt nyeregtetővel fedett, tornácoszlopos lakóépület. A téglalábazati falas, régi kovácsolt vaskerítés szép példája az iparos munkáknak</p> <p>Védett építészeti elemek épület tömege, homlokzatainak nyílásrendje, vakolati díszei, tornácoszlopai, kerítés</p> <p>Korrektív javaslat korrekciót nem igényel</p>	<p>MURGA, Fő utca 16.</p>	<p>Helyrajzi szám</p>	<p>431.</p>
		<p>- lakóépület és kerítés -</p>	<p>Védelem foka</p>	<p>H</p>
				

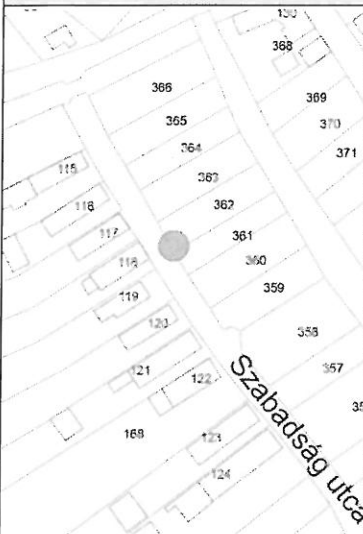

	<p>Leírás A településre jellemző oldaltornácos beépítési mód szerint épült az utcára merőleges, csonkakontyolt nyeregtetővel fedett, fa tornácoszlopos lakóépület.</p> <p>Védett építészeti elemek épület tömege, homlokzatainak nyílásrendje, vakolati díszei, tornácoszlopai</p> <p>Korrektív javaslat A vakolat és vakolati díszek helyreállítása szükséges.</p>	<p>MURGA, Fő utca 10.</p>	<p>Helyrajzi szám</p>	<p>436.</p>
		<p>- lakóépület -</p>	<p>Védelem foka</p>	<p>H</p>
				

	<p>Leírás A településre jellemző oldalhatáron álló, oldaltornácos beépítési módot és formát követve épült az utcára merőleges, csonkakontyolt nyeregtetővel fedett, tornácoszlopos lakóépület.</p> <p>Védett építészeti elemek épület tömege, homlokzatainak nyílásrendje, tornácoszlopai</p> <p>Korrektív javaslat korrekciót nem igényel</p>	<p>MURGA, Fő utca 4.</p>	<p>Helyrajzi szám</p>	<p>443.</p>
		<p>- lakóépület -</p>	<p>Védelem foka</p>	<p>H</p>
				

	<p>Leírás A településre jellemző oldalhatáron álló beépítési mód szerint épült az utcára merőleges gerincű nyeregtetővel fedett lakóépület.</p> <p>Védett építészeti elemek épület tömege, homlokzatának nyílásrendje</p> <p>Korrektíós javaslat javasolt a vakolathibák javítása</p>	MURGA, Fő utca 3.	Helyrajzi szám	444.
		- lakóépület -	Védelem foka	H

	<p>Leírás A II. világháború áldozatainak emlékére állított emlékmű.</p> <p>Védett építészeti elemek emlékmű</p> <p>Korrektíós javaslat korrekciót nem igényel</p>	MURGA, Petőfi S. u.	Helyrajzi szám	35
		- emlékmű -	Védelem foka	H

	<p>Leírás Közterületi fém nyomókaros kút.</p> <p>Védett építészeti elemek a kút megjelenése</p> <p>Korrektíós javaslat mázolása szükséges</p>	MURGA, Fő utca	Helyrajzi szám	388.
		- nyomókaros kút -	Védelem foka	H

	<p>Leírás Közterületi fém kerek kút.</p> <p>Védett építészeti elemek a kút megjelenése</p> <p>Korrekción javaslat mázolása szükséges</p>	<p>MURGA, Szabadság utca</p>	<p>Helyrajzi szám</p>	<p>308.</p>
		<p>- öntöttvas kerek kút -</p>	<p>Védelem foka</p>	<p>H</p>
				

	<p>Leírás Közterületi fém nyomókaros kút.</p> <p>Védett építészeti elemek a kút megjelenése</p> <p>Korrekción javaslat mázolása szükséges</p>	<p>MURGA, Szabadság utca</p>	<p>Helyrajzi szám</p>	<p>308.</p>
		<p>- nyomókaros kút -</p>	<p>Védelem foka</p>	<p>H</p>
				

	<p>Leírás Közterületi fém nyomókaros kút.</p> <p>Védett építészeti elemek a kút megjelenése</p> <p>Korrekción javaslat mázolása szükséges</p>	<p>MURGA, Szabadság utca</p>	<p>Helyrajzi szám</p>	<p>308.</p>
		<p>- nyomókaros kút -</p>	<p>Védelem foka</p>	<p>H</p>
				

	<p>Leírás Közterületi fém nyomókaros kút.</p> <p>Védett építészeti elemek a kút megjelenése</p> <p>Korrektíós javaslat mázolása szükséges</p>	MURGA, Dózsa Gy. utca	Helyrajzi szám	97/3.
		- nyomókaros kút -	Védelem foka	H
				

	<p>Leírás Közterületi fém nyomókaros kút.</p> <p>Védett építészeti elemek a kút megjelenése</p> <p>Korrektíós javaslat mázolása szükséges</p>	MURGA, Dózsa Gy. utca	Helyrajzi szám	138/2.
		- nyomókaros kút -	Védelem foka	H
				

	<p>Leírás Közterületi fém kerekes kút.</p> <p>Védett építészeti elemek a kút megjelenése</p> <p>Korrektíós javaslat mázolása szükséges</p>	MURGA, Dózsa Gy. utca	Helyrajzi szám	97/4.
		- öntöttvas kerekes kút -	Védelem foka	H
				

	<p>Leírás Közterületen a Murgai-víz felett átívelő téglaboltozatú terméskővel kirakott felépítményű híd.</p> <p>Védett építészeti elemek a híd megjelenése</p> <p>Korrektíós javaslat a téglaboltozat javítása szükséges</p>	<p>MURGA, külterület</p>	<p>Helyrajzi szám</p>	<p>031.</p>
		<p>- téglával rakott híd -</p>	<p>Védelem foka</p>	<p>H</p>
				

	<p>Leírás Külterületi úszótelkes utcára merőleges gerincű nyeregtetővel fedett prësházak és partfalba vajt pincelukak.</p> <p>Védett építészeti elemek épület tömege, homlokzatainak nyílásrendje, oromfal fa burkolata, pincelukak kialakítása</p> <p>Korrektíós javaslat A vakolatok helyreállítása szükséges.</p>	<p>MURGA, Fő utca</p>	<p>Helyrajzi szám</p>	<p>045/2-7/10, 047/1-5, 049/1-22</p>
		<p>- prësházak, pincelukak -</p>	<p>Védelem foka</p>	<p>H</p>
				

MURGA KÖZSÉG
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI
TERVE

0 100 500 m

JELMAGYARÁZAT

FEJLESZTÉSI TERÜLETEK

Akcióterületi projekt

A településközpont fejlesztése

Kulcsprojekt

K Kiállítótér létrehozása

Hálózatos projektek

H1 Kerékpározható mezőgazdasági út Felőnána irányában

H2 Vízrendezési feladatok

H3 Útfelújítások

Egyéb projektek

E1 Falusi szálláshelyek fejlesztése

Egyedi szennyvízkezelő berendezések létesítése

E3 Gyalogútvonalak kijelölése

E4 Présházak felújítása, közösségi és turisztikai hasznosítása

**ZÖLDINFRASTRUKTÚRA-HÁLÓZAT
MEGLÉVŐ ÉS TERVEZETT ELEMEI**

Meglévő elemek

Magas növényzeti borítottságú területek (erdők, fásított területek, leerdősült gyepterületek)

Gyepterületek (művelt)

Kisvízfolyás menti mozaikos kertgazdálkodási területek

Műveléssel felhagyott, bozotosodó kertek

Belterületi, közcélú zöldfelületként használt területek

Meglévő erdősáv, fasor, mezsgye

Jelentősebb vízfolyás, árok

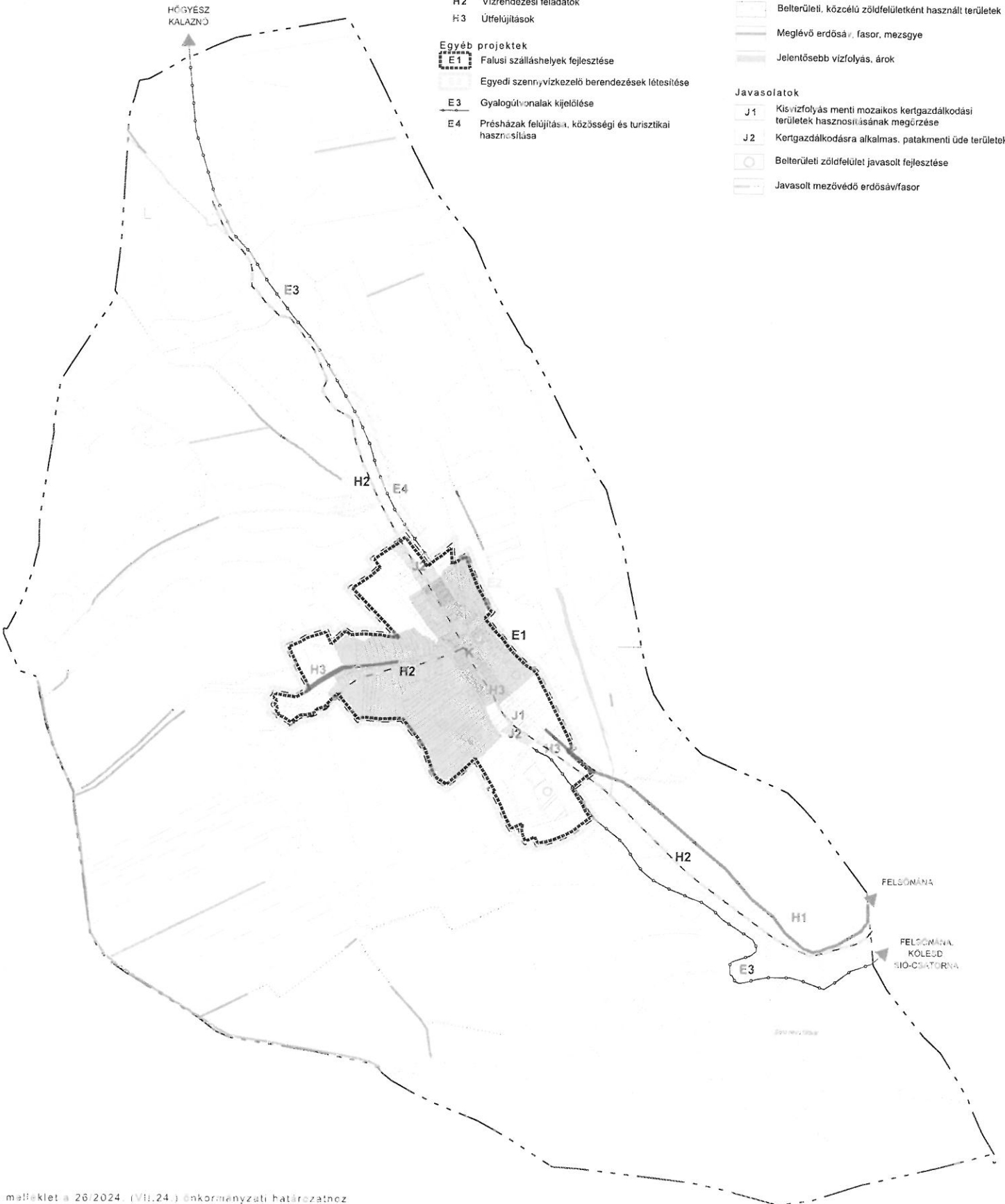
Javaslatok

J1 Kisvízfolyás menti mozaikos kertgazdálkodási területek hasznosításának megőrzése

J2 Kertgazdálkodásra alkalmas, patakm menti üde területek

Belterületi zöldfelület javasolt fejlesztése

Javasolt mezővédő erdősáv/fasor

Murga Község Önkormányzata Képviselő-testülete

5/2024.(VII.25.)

önkormányzati rendelete

a településkép védelméről szóló 10/2017. (XII.31.) önkormányzati rendelet módosításáról

Murga Község Önkormányzata Képviselő-testülete a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 12. § (2) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés a) pontjában és a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 1. pontjában meghatározott feladatkörében eljárva, a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 70. §-ában biztosított véleményezési jogkörében eljáró szervek véleményének kikérésével a következőket rendeli el:

1. §

A településkép védelméről szóló 10/2017. (XII.31.) önkormányzati rendelet 1. melléklete az 1. melléklet szerint módosul.

2. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba.

Felkl Márton
polgármester

Dr. Rózsa Éva
jegyző

Kihirdetési záradék:

A kihirdetés napja: 2024. július 25.

Dr. Rózsa Éva
jegyző

1. melléklet az 5/2024.(VII.25.) önkormányzati rendelethez

1. A településkép védelméről szóló 10/2017. (XII.31.) önkormányzati rendelet 1. mellékletében foglalt táblázat a következő 18. sorral egészül ki:

18	163.	Szabadság u. 118.	Lakóház
----	------	-------------------	---------